ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1366

6 динара

3.3.1978. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXIX

КОМПЛЕТАН СТРИП

ФЛАШ ГОРДОН

Ripley

Веровали или не!

На адресу Шерлока Холмса
јунака детективских прича и романа које је написао Артур Конан Дојл, и данас стижу писма јер многи читаоци верују да је он стварна личност.

Амерички тапир
на изглед је опасан и крвожедан — међутим, лако се може припитомити.

Папирне новчанице
коришћене у Кини у 14. веку, биле су дугачке 35 и широке 20 сантиметара.

Последњи разбојнички напад на поштанска кола
извршила је Перл Харт у Глоубу (САД) 1898. године — опљачкала је тада 431 долар и за то добила 2.5 године затвора.

Овај **храст**
у Талботу (САД) стар је преко 400 година.

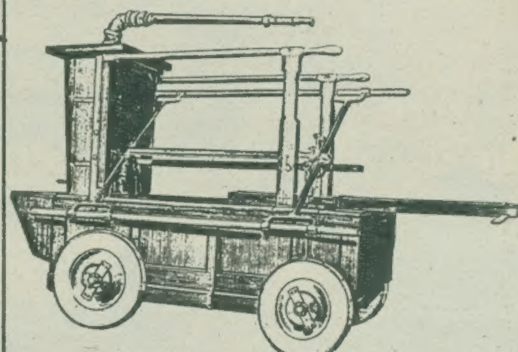

Прва ватрогасна кола
у Њујорку била су направљена 1731. године у Лондону.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● радник који проведе тридесет година на раду у фабрици цемента удахне за то време око десет килограма цементне прашине.

● почетком 17. века двобоји су били „у моди". И најмањи повод био је довољан да неко неког позове на двобој. Претпоставља се да је на овај начин само у Паризу живот губило око 400 људи годишње.

● холандски освајач Петер Минуи купио је 1626. године острво Менхетн од Индијанаца за двадесет и четири долара.

● река Аа, дугачка око осамдесет километара, која се улива у Северно море, није једина река с таквим именом. Наиме, постоје још две истоимене реке у Совјетском Савезу, четири у Швајцарској, једна у Холандији и две у Немачкој.

● стручњаци Универзитета у Глазгову, у Шкотској, израдили су помагало за лекаре — медиск — које ће им помоћи да одаберу лекове за истовремену употребу. Медиск се састоји од три

пластична диска који се окрећу један око другог а на њима су исписана имена лекова које лекари најчешће преписују. Померањем дискова лекар може одмах да прочита да ли је нека комбинација лекова штетна или не. Испитивања вршена на једној клиници са хиљаду болесника показала су да је око 75 одсто уземало четири врсте лека дневно, а више од 20 одсто пет или више врста лекова.

● у једној египатској гробници старој четири хиљаде година пронађен је мали нилски коњ начињен од плавог емајла. Претпоставља се да је ту стављен да би душа ловца могла после његове смрти да се бави својим омиљеним ловом

● Матурен Весиер де ла Кроз, професор француске књижевности који је живео у прошлом веку, имао је изванредно памћење. Једном је двадесет часова рецитовао текст од око 750.000 речи, без иједне грешке. Били су то стихови Дантеове „Божанствене комедије".

● лорд Рокеби (1713—1800) био је једини отмен Енглез свог времена који је носио браду и дугачку косу.

● код припадника племена Мајаjаса са Тајвана само борци који никад нису били побеђени имају право да ставе бело перо на свој турбан.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

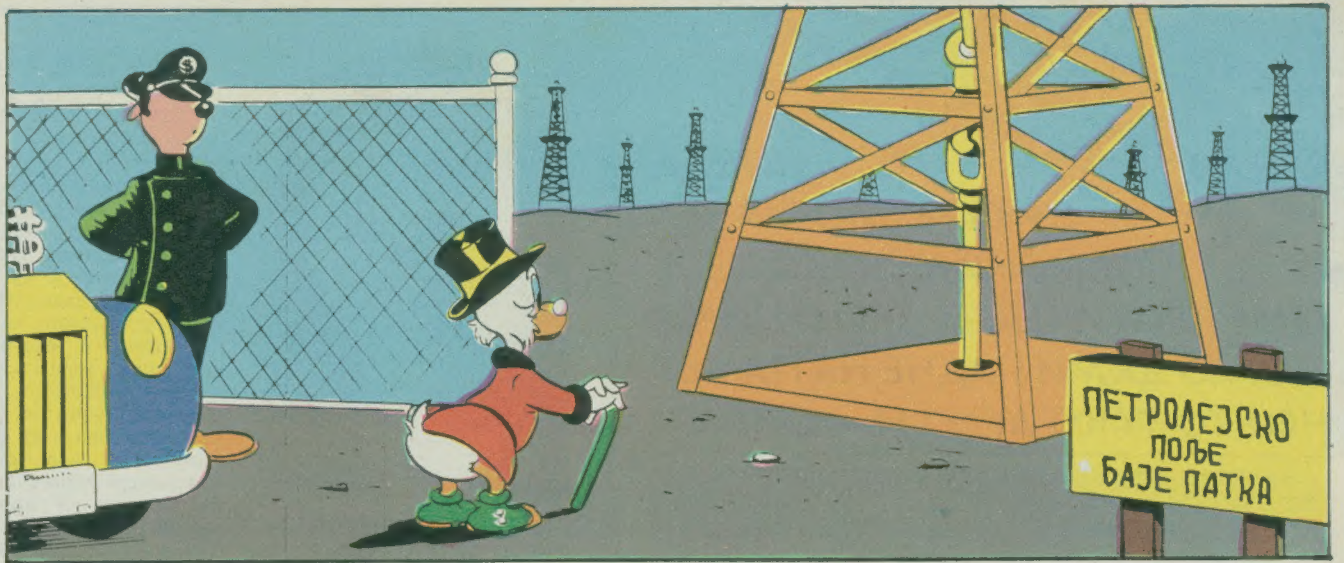

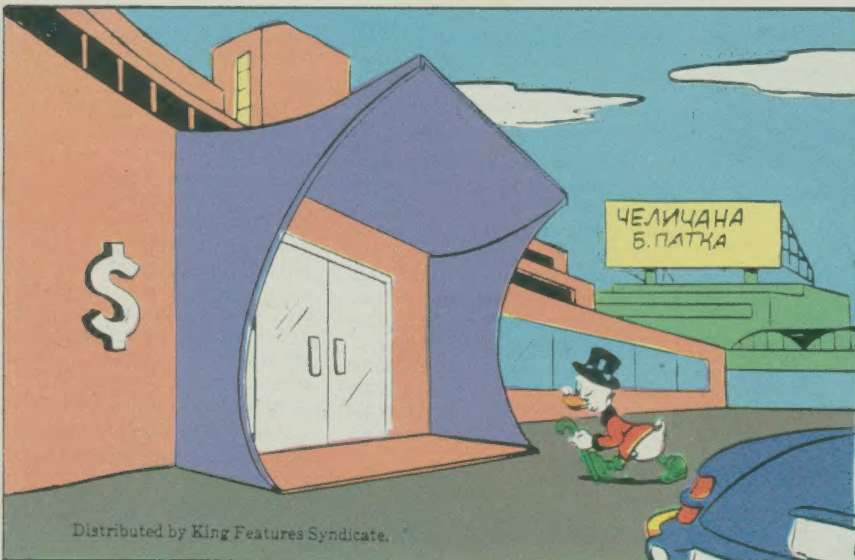

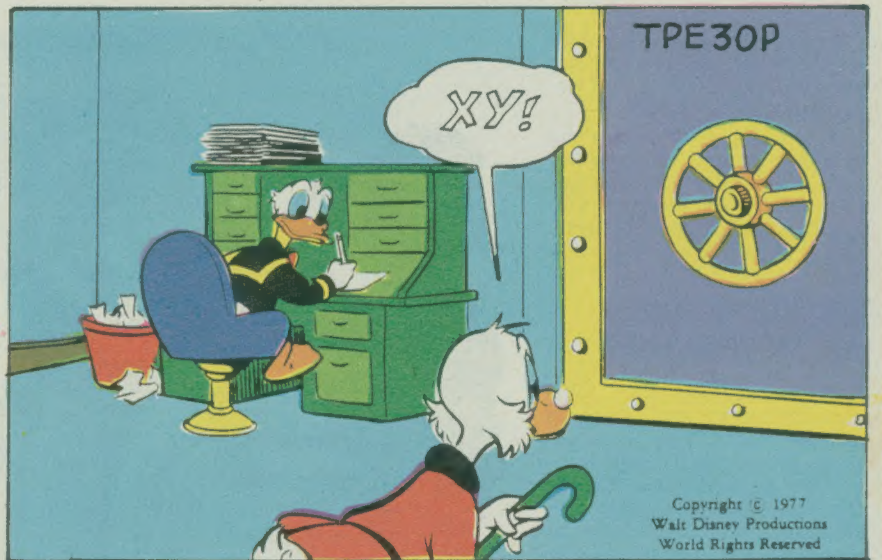

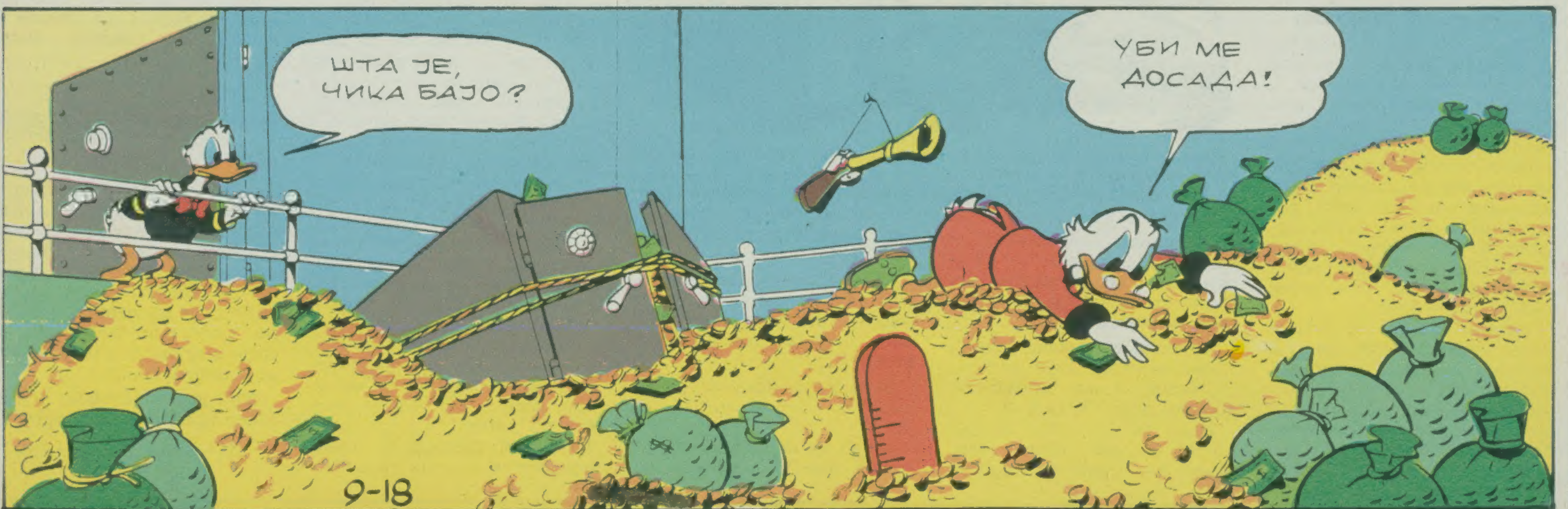

УЗ 8. МАРТ

НИКАД НИСАМ МОГЛА ДА ОБЈАСНИМ КАКО ЈЕ У ТИМ КРИТИЧНИМ ТРЕНУЦИМА МОГЛО ДА МИ ПАДНЕ НА ПАМЕТ НЕШТО ТАКО ЛУДО И — СМЕЛО!

ПРВА ДАНИНА РАТНА ПОБЕДА

У борби на Дренови 1941. рањен је и један старији борац из чете, бивши железничар. Гелер га је погодио иза рамена, у месо. Рана није била велика, нити, бар на изглед, опасна по живот, али човек није могао да помера руку. Болео га је сваки покрет. Рана је уз то и крварила.

Његове муке преживљавале смо на свој начин и

Од инструмената у нашим торбама имале смо само неке ножиће, скалпеле, сонду и неколико других, помоћних инструмената. Једва смо знале чему уопште служе скалпели — о томе су нам само уопштено говорили на курсу за болничарке, који смо завршиле тајно, пред долазак партизанских јединица у Ужице.

Од часа кад сам гласно

ДАНИЦА МИЛОСАВЉЕВИЋ

у књизи НАРОДНИ ХЕРОЈИ ЈУГОСЛАВИЈЕ о њој, између осталог, пише:

„Када су партизани 1941. 24. септембра, ослободили Ужице, Даница као млада плавокоса девојка, уместо букета цвећа предала је партизанском команданту сандук са муницијом и бомбама. То је био доказ њеног опредељења за устанак..."

Рођена је 15. августа 1925. године у селу Биоски, код Титовог Ужица.

Као борац I, а затим II пролетерске бригаде, Даница је била не само болничарка већ и бомбаш. Херојски се понела у свим нападима, јуришима и борбама које су водиле ове две бригаде. Она учествује у биткама на Купресу, Ливну и многим другим, све познатија као пушкомитраљезац. Када је постављена за десетара, неки борци су били не задовољни што ће им командовати неискусна, млада девојка. У првом јуришу на бункере она је показала изванредну храброст и умешност у командовању, што јој је донело поштовање бораца...

Од августа 1944. године. Даница је омладински руководилац 1. батаљона II пролетерске бригаде. На путу за Србију, јула-августа 1944. године, Први батаљон требало је у јуришу да изврши прелаз преко Ибра и обезбеди прелазак осталим јединицама бригаде. Нови и неискусни борци почели су се колебати. Даница је скочила испред батаљона и са покликом „Напред, другови"! прва јурнула, а за њом силовито и незадрживо јурнули су и остали борци... На другој страни реке, Даница је, са још једним другом, уништила непријатељски бункер и заробила митраљез...

Тако до Београда и слободе.

Неко време после ослобођења земље Даница Милосављевић је провела у Ужицу, као секретар Месног комитета Партије, а затим као секретар Окружног комитета СКОЈ-а. Током 1957. године прешла је у Београд на дужност у Централном комитету Народне омладине Србије. Касније су дошле студије и други одговорни проблеми.

Даница Милосављевић Дана је за народног хероја проглашена 6. јула 1953. године.

Операција у кровињари

нас две, Олга Којадиновић и ја, а могле смо да му помогнемо једино ако му извадимо метак из ране.

Не знам тачно која је од нас две прва изговорила реч „операција", али се добро сећам да смо се том приликом и саме збуниле. Чак и уплашиле.

ШТА АКО ПОГРЕШИМ?

Једног јутра, пре него што смо стигли у Рудо и пре него што смо чуле да ће се формирати Прва пролетерска бригада, пошто сам још једном обишла рањеника и видела колико се мучи, дошла сам до Олге и готово несвесно рекла:

— Извршићу операцију!

После тих речи било ми је некако лакше. Стрепња и страх да нећу успети и даље су остали у мени, али одлука је већ била изречена.

До тада сам превијала само жуљеве на ногама и неке мање ране из борбе. Ни Олга ни ја никад нисмо виделе неку опаснију рану, нити смо извршиле тежи болнички посао. Али, хтеле смо да помогнемо.

Вађење гелера из дубоке ране, из места које обилује сплетом живаца, не би, верујем, било лако чак ни искусном лекару под таквим условима, без одговарајућих инструмената и лекова!

изрекла одлуку да ћу извршити операцију до саме операције живела сам у ужасном страху.

„Шта ако погрешим?" — говорила сам себи. — **„Осрамотићу се. Отераће ме. Осрамотићу СКОЈ. Изневерићу поверење."**

Понекад се у мени јавила и она најстрашнија мисао:

„Човек може и умрети. Куд ћу онда? Шта ћу?"

Иако ме је страх непрекидно изједао, успела сам, ипак да очувам мир на свом лицу. Олга је храбрила мене, а ја њу. И једна и друга смо се правиле да је то нешто обично, чак смо покушавале и да се шалимо.

„Хајде, не бој се!" — говорила сам себи — **„То ти можеш, то ти мораш. Мораш помоћи другу. Успећеш!"**

Затим сам пришла рањенику и готово мирно му рекла:

— Да ти извадимо гелер? Човек нас је погледао забринуто, у очима му је севнула неверица, чак и бојазан, али се после краћег колебања усправи и рече:

— Добро, покушајте.

Вест да ћемо извршити операцију пронела се и до осталих бораца у чети и они су се почели окупљати око сеоске кровињаре у којој смо се налазили. На свим лицима био је израз сумње, али и неко олакшање. Ми смо све те погледе, још док смо припремале инструменте, схватиле као охрабрење, иако нас је њихово присуство истовремено и узрујавало.

ХВАЛА, ДОКТОРЕ!

Кад смо откриле рану и пошто сам у руке узела сонду — застао ми је дах. Рањеник је, на изглед, био миран, али му је из лица нестајало крви, стегао је зубе и ћутао. Због њега, а и због себе — правила сам се као да је то што чиним обична ствар, као да сам то и раније радила и да он нема због чега да се узбуђује.

Узела сам сонду и почела да вртим по закорелој рани. Учинило ми се да је дубока. Рањеник је стиснуо зубе и укочио се. Очи су му биле отворене и тврде. Мени је то улило мало снаге и почела сам да покрећем сонду час лево, час десно, али гелера нигде! То су били критични тренуци и одједном сам пожелела да побегнем, да ослободим мука и рањеника и себе. Али, више се није имало куд.

Нисам смела да га погледам у лице. Знала сам да трпи јаке болове, јер у то време нисмо имали никаквих средстава за анестезију. Рањеник се и даље држао јуначки: док сам му резала месо, само сам чула тихо, пригушено стењање. Кад сам најзад извукла гелер, подигло је главу према мени и погледао ме мило, са захвалношћу човека који је ослобођен тешких болова.

Лице му се одједном разведрило, а из очију му је избијала радост.

— Докторе! Хвала, докторе!

Олга и ја смо се згледале. Мени се учинило као да више и нисам на земљи и као да сам, заиста, прави доктор.

Одмах после те операције, пошто смо превиле рањеника, другови су утрчали у нашу „ординацију" и искрено нам честитали. Многи су тада први пут схватили да и ми девојке можемо бити корисне, и да је сасвим нормално што заједно идемо у борбу.

То је, у ствари, била наша прва победа у рату.

Из књиге „Живе легенде"
В. Дуларде

ИВАНА БРЛИЋ-МАЖУРАНИЋ * ХРВАТСКИ АНДЕРСЕН

Кад истина постане бајка

То је био необичан дечак: »Мален као лакат, весео као птица, храбар као Краљевић Марко, мудар као књига, а добар као сунце«...

Звезде су изненада нестале и небо су прекрили црни облаци. По крову летњиковца познате славонскобродске породице Брлић, у бродском виногорју, огласиле су се прве капи плахе пролећне кише.

Читајући поред камина, Ивана Брлић-Мажуранић, унука славног песника Ивана Мажуранића, чула је како танак дечачки глас за тренутак надјача шум кишних капи.

Са светиљком у руци изишла је на кишу и изненадила се, не слутећи да ће баш та ноћ бити изузетна не само за њен живот, већ за целокупну нашу књижевност и културу.

Грехота је да кисне . . .

Кад се пажљивије загледала у ноћну тмину, угледала је две прилике, једну мању и другу већу, како се мотају око празних винских буради. Без страха је пришла ближе непознатим људима и загледала боље. Тад се указало широко насмејано лице маленог, увек веселог дечака којег је познавала из виђења са бродске пијаце. Обрадовала се и Ивана, иако је са малишаном био и његов намргођени мајстор.

— Није ли грехота да овако кисне! — ведро и саосећајно јој се обрати дечак показујући у наручју малену, мокру мачку.

Касније се испоставило да је дечаку пред ноћ одлутало маче и кад је наишла олуја, он је без размишљања пошао да га тражи. Али, ту је тек почетак приче.

ПРЕДЛОЗИ ЗА НОБЕЛОВУ НАГРАДУ

Ивана Брлић—Мажуранић рођена је 18. априла 1874. у Огулину, где јој је отац Владимир Мажуранић, син песника и хрватског бана Ивана Мажуранића, радио као адвокат. Доцније ће њен отац постати председник банског стола у Загребу и председник Југославенске академије знаности и умјетности.

За живота, до 21. септембра 1938, Ивана Брлић—Мажуранић је објавила приповетке за дечаке „Ваљани и Неваљани" 1902. године, затим приповетке и песме из дечјег живота „Школа и празници", „Слике", песме 1912. Следи њен познати роман „Чудновате згоде шегрта Хлапића", који је штампан 1913. и „Приче из давнине", објављене 1916. године.

Књижевница је написала и неколико мање вредних дела. Међутим, изузетно је значајна као творац који је у својим делима успео да сажме и споји бајку и стварност, легенду и истину, сан и јаву. На стране језике њена дела почела су да се преводе већ 1924. године.

Године 1937. Ивана Брлић—Мажуранић је изабрана за члана Југославенске академије знаности и умјетности у Загребу и све до после другог светског рата била је први и једини женски академик код нас.

Иста академија два пута је познату књижевницу предлагала за Нобелову награду: први пут 1931, а други 1938. године.

Међутим, други предлог списатељица није дочекала жива: умрла је, славна и поштована, у шездесет четвртој години.

Данима је будућа чувена списатељка виђала у граду како тај исти дечак, мален, нејак, али стално са осмехом на лицу, носи на пијацу мноштво опанака које је израђивао његов ћутљиви, увек невесели мајстор. Иако ниједног од њих двојице није лично познавала, Ивана им је чак дала и имена: дечака је назвала шегрт Хлапић, а његовог намргођеног мајстора — мајстор Мркоња. Увидела је да је малишан добре душе, љубопитљив и правичан, за разлику од свог послодавца.

Исте ноћи, кад се задовољни шегрт Хлапић изгубио у тмини са својом мачкицом, Ивана Брлић-Мажуранић је села за сто и почела да пише свима знане и омиљене „Чудновате згоде и незгоде шегрта Хлапића".

Редак је писац у нашој историји књижевности којем је радо и оберучке прихваћен одмах, од својих првих дела. А баш такву необичну и лепу судбину доживело је дело Иване Брлић-Мажуранић.

„Приче из давнине" Иване Брлић-Мажуранић — увек савремене

Девојчица са бескрајном маштом

Кћерка Владимира Мажуранића, сина славног оца Ивана Мажуранића, по којем је и име добила, прво дете у породици, имала је све услове да стекне изузетно образовање и културу. Потицала је из чувене, утицајне, разгранате и моћне породице Мажуранић, надалеко познате по својој култури, строгости и књижевном таленту. Међутим, мала Ивана је имала нешто чиме је надмашила и свог оца и стричеве и ујаке. Та бескрајно знатижељна девојчица носила је у себи, у сваком тренутку, чудесно живу и разиграну машту. Начитаност — Ивана је одлично знала немачки, француски, руски, италијански и енглески — снажан утицај необично образоване породице ујединила се са природном обдареношћу и тако створила дух који је зрачио маштом, родољубљем и мисаоношћу.

Из свих крајева где је живела и куда је путовала, Ивана је понела и ојачавала у себи осећање љубави према домовини и према словенству.

Али, кад се 1892. године, на осамнаести рођендан, удала за познатог бродског адвоката Ватрослава Брлића и кад је родила Наду, прво од седморо деце, Ивана је умногоме постала друга личност.

Иако је и у новом дому нашла врло богату библиотеку, са преко 1000 писама свих истакнутих личности тога доба, међу којима су била и Змајева, Ивана никако није могла да у себи споји снажно осећање мајчинске дужности и оног за чим јој је душа жудила — писањем.

Међутим, десет година касније, кад су јој деца већ подрасла, Ивана Брлић-Мажуранић се лаћа пера. И одмах пут ка врху наше књижевности за децу, за њу је био отворен.

Увек на страни правде

„Кад су почела дораштивати моја дјеца", пише позната књижевница у својој „Аутобиографији", „и кад се појавила уобичајена у то доба жеља за читањем — учинило ми се наједанпут да сам нашла точку гдје се моја жеља за писањем измирује са мојим схваћањем дужности. Моја дјеца желе читати — која радост за мене да и на том пољу будем њиховим проводичем, да им отворим врата к оном бајном шароликом свијету, у који свако дијете ступа првим читањем — да њихове бистре и љубопитне очице сврнем на оне стране живота, које желим да најприје уоче и да их никада с вида не изгубе. Како да се такав посао не слаже с мојим дужностима?!"

Следиле су затим књига за књигом.

Загледана својом образованошћу и надахнутошћу словенством у митску прошлост свог народа, увек на страни правде, Ивана Брлић-Мажуранић од познатих дела прво пише роман о шегрту Хлапићу, дечаку који је „мален као лакат, весео као птица, храбар као Краљевић Марко, мудар као књига, а добар као сунце. . .".

Три године касније, 1916, ова књижевница је још једном задивила и читаоце и зналце књижевности својим надалеко познатим „Причама из давнине". Најпознатија критичарска пера тог доба, на челу са А. Г. Матошем, оберучке су поздравила ово дело.

Да је време најбоље и једино мерило за истинску, праву вредност види се и по делу Иване Брлић-Мажуранић. Прошле године, готово пет деценија после смрти чувене списатељке, једна девојчица, ученица четвртог разреда основне школе, написала је у свом задатку о роману Иване Брлић-Мажуранић: „Шегрт Хлапић ми се нарочито допао. У нашем разреду нема ниједног тако храброг дечака!"

И. Лончар

СПОМЕНИЦИ КОСОВА

ПОЉЕ ЈУНА

Косово је подручје на којем су се још од доба антике укрштали значајни путеви, то је поприште великих сукоба. Било је седиште српске средњовековне државе која је пала у бици 1389. године. Широм Косова разасуте су бројне задужбине некадашњих владара, на његовом тлу радили су најпознатији средњовековни писци. На дворовима српских владара нашли су уточиште и оставили најлепше странице наше књижевности тога времена.

Неразвијена привреда, незапосленост, неписменост, низак животни стандард били су стварност предратног Косова, и поред повољних услова за развој привреде. Данас се САП Косово простире на 10887 квадратних километара и ту живи око 1,24 милиона становника од којих су најбројнији Албанци, затим Срби, Црногорци, Муслимани и Роми. Главни град покрајине Приштина имао је пре рата 18 хиљада становника, данас 70 хиљада. То је савремен град, универзитетски центар, са развијеном привредом, као и остали градови Косова, од којих су највећи Косовска Митровица, Призрен, Ђаковица, Пећ ...

ЖРТВЕНИК ИЗ УЛПИАНЕ — У време ране антике Косово су населили Дарданци, народ сродан Илирима, који су у 1. веку пре н. е. покорили Римљани. После римске окупације изграђене су на том подручју многи значајни путеви и процветали градови од којих је веома значајан Улпиана, данас Липљан на Косову удаљен десетак километара од Приштине. Град је порушен за време сеобе народа, а обновио га је Јустинијан под називом Iustiniana Secunda. Забележено је да је веома страдао у земљотресу 518. године. У доба Византије био је седиште епископије, у време српске средњовековне државе помиње се као трг. Доласком Турака сведен је на село које је почетком 18. века потпуно опустело. Међутим, касније је опет насељено. Један од споменика Улпиане је и овај жртвеник.

ЛЕГЕНДА О КОСОВУ — Из песама о косовској бици 1389. године тешко је потпуно издвојити легенду од историјских чињеница. Међутим, најстарији историјски споменици о том сукобу немају ништа од те легенде. Што је споменик млађи, у њега је уткано више легенди. Као најстарији споменици познати су: Упутство млетачког већа цариградском посланику од 23. јула 1389. године, Писмо босанског краља Твртка од 1. августа те године, Писмо флорентинске општине од 20. октобра и Путопис ђакона Игњатија у Цариград 1389. године. Сви ови извори наводе само да су у том боју два цара погинула, а о појединостима којима обилује народна песма — нема ни речи. Тек последњи од ових писаних извора приписује убиство Мурата „верном слузи Лазаревом, именом Милошу". Легенда се исплела и око погибије кнеза Лазара. Његово је тело, наводно, још исте вечери пренето у Приштину и сахрањено у Саборној цркви у центру града. Према неким изворима, на месту на којем је у време Мурата II подигнута ова џамија.

МУРАТОВО ТУРБЕ — На Гази-Местану, десетак километара северозападно од Приштине, на месту погибије турског султана Мурата I, налази се чувено Муратово турбе, једна од бројних гробница које су подизане у нашим крајевима под Турцима и најстарији исламски споменик код нас. Турбе је веома брзо запуштено, па га таквог затиче и обнавља Мехмед Освајач (1451 — 81), а данашњи облик добија почетком овог века. У грађевинарству оно представља јединствен примерак турског барока на нашем тлу.

ВОЈИНОВИЋА МОСТ — Извори казују да су Бранковићи почетком 15. века имали двор у Вучитрну, који је у то време био највећа варош на Косову. Сматра се да је на месту данашњег Вучитрна постојао римски град Vicianum, а недалеко од града налазе се остаци мањег римског насеља. Од средњовековног утврђења сачувана је масивна четвороугаона кула, а испред града је добро очуван камени мост са девет сводова. Његова изградња везује се за познату властелинску породицу Војиновића, по којој је и добио име. Овај најлепши камени мост на Косову изграђен је изнад Ситнице, највеће реке Косова, која има све особине равничарске реке — мали пад и плитко, извијугано корито из којег се при вишим водостајима излива мењајући ток — па је тако мост остао на сувом.

АКА

МИЛУТИНОВА ЗАДУЖБИНА — Око 1315. године краљ Милутин је подигао манастир Грачаницу на месту једне старије цркве. У осмој деценији 14. века манастир је страдао од Турака и тада су изгореле многе рукописне књиге у њему. Грађевина је обновљена, али је у години косовске битке опет страдала. Тада су наишла тешка времена под Турцима што је Грачаница и те како осетила. После пада Новог Брда, 1455. године, грачанички митрополит морао је да побегне испред Турака и остави манастир. Тек у 16. веку поново је почео да буја живот унутар његових зидова, а новобрдски митрополит Никанор основао је овде познату штампарију.

КУЛА ЗА СЕЋАЊЕ — На узвишици која доминира Косовом као сећање на косовске јунаке стајало је обележје које је народ деценијама пазио. Стари споменик срушен је у другом светском рату, па је на његовом месту 1955. године, према пројекту архитекте Дерока, саграђен овај обелиск у виду куле. Са његове платформе пружа се диван поглед на Косово поље.

ПРИЗРЕНСКИ АМАМ — Један од највећих градова Косова је и Призрен који потиче из византијске епохе. Највећи успон град доживљава у време владавине цара Душана као његова престоница. У граду је развијена трговина, цвета занатство, али доласком Турака полако слаби. Тек у 17. веку почиње полако да се опоравља и израста у богату чаршију. У Призрену и ближој околини сачувани су бројни средњовековни споменици, нарочито цркве и манастири. На Бистрици испод Вишеграда, надомак Призрена, подигнут је педесетих година 14. века манастир Св. Арханђела. У манастирској цркви сахрањен је цар Душан, а поред ње је и гроб Страцимира Балшића. Манастир су порушили Турци 1455. године и од његовог материјала саградили Синан-пашину џамију. Значајнији и старији објекат јесте и Мехмед-пашин амам, топло купатило, саграђено око 1550. године, са, наравно, одвојеним просторијама за мушкарце и жене. Ово је уједно и једна од три највеће грађевине те врсте код нас.

Текст и снимци: М. ВУЈОВИЋ

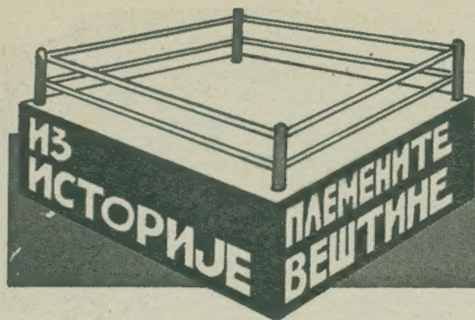

РАКЕТА ЗА НОКАУТ

НИЈЕДАН БОКСЕР У ИСТОРИЈИ ПОЛУТЕШКЕ КАТЕГОРИЈЕ НИЈЕ ОСТВАРИО САН ДА ОСВОЈИ ТИТУЛУ АПСОЛУТНОГ ПРВАКА ИАКО СУ МНОГИ ПОКУШАВАЛИ. ПОБЕЂИВАНИ СУ РЕДОВНО НОКАУТОМ! ДА ЛИ ЋЕ УСПЕТИ ПАРЛОВ?

Мате Парлов је постао првак света међу професионалним боксерима полутешке категорије и тако се на тренутном крају списка од тридесет боксера колико их чини историју ове категорије, први пут нашао један Југословен. Чим је његов противник, бивши шампион Куељо пао на под миланског ринга, те бурне вечери 7. јануара, чуло се да ће „наш Мате изазвати и Клеја". Радост навијача већ истога часа претворила се у наду да ће највећи југословенски боксер свих времена освојити и титулу светског првака у тешкој категорији, тј. апсолутног шампиона света.

Мате има све услове за то: довољну тежину, одличну технику и тактику. Али... Сан готово свих „полутешкаша" откако постоји ова категорија у племенитој вештини био је управо то. Многи су покушавали да надвладају ривала — апсолутне шампионе — и губили. Углавном нокаутом! Једини боксер којем је пошло за песницом да победи „тешкаша" био је легендарни Боб Фитсимонс. Али, откако је овај чудак ринга оборио апсолутног шампиона Џима Корбета, прошло је више од осам деценија: у то време 1897. године, полутешка категорија још није ни постојала (Фитсимонс се борио у средњој), па тако може да се каже како у историји нико није направио овај подвиг!

УЦВЕЛИО НАЦИЈУ

Полутешка категорија настала је треће године нашег века. Први светски шампион постао је Џек Рут, човек којег историја бокса памти по томе, што је титулу — најкраће носио: укупно 73 дана.

Када је Фитсимонс 1903. године постао трећи по реду светски првак у полутешкој категорији, већ је био изгубио титулу у тешкој. Али, на овај начин постао је једини „полутешкаш" који је држао светску титулу у — три категорије!

Многи сматрају да се на борилишту између конопаца никада није појавио већи мајстор од овог пегавог, риђокосог Ирца. Он је од свих првака у тешкој био најмањи и најлакши, а имао је најдужу каријеру: повукао се када је имао 51 годину!

Свет љубитеља племените вештине није дуго чекао на нову легенду. Први пут (и до данас једини у полутешкој категорији) један Француз, Жорж Карпантје, осваја светску титулу 1920 године, нокаутом у четвртој рунди, победивши тако дотадашњег шампиона Батлинга Левинског. Карпантје, бивши авијатичарски официр француске војске из првог светског рата, био је миљеник Француске. Звали су га „лепи Жорж" и „Орхидеја" — какво лирско тепање за једног боксера! Али, Французи су познати по свом китњастом речнику...

Жорж Карпантје добио је 1938. године Орден легије части

Карпантје је доиста био „опсенар ринга". Све док није уцвелио нацију — најтежим нокаутом у не баш обилатој историји галског песничења... Било је то врућe летње вечери другог дана јула 1921. године.

МЕЧ ОД МИЛИОН ДОЛАРА

На ринг у америчком граду Џерсију изишли су светски шампион у тешкој категорији Џек Демпсеј и његов изазивач Карпантје. У незапамћеној атмосфери забележен је рекордан приход од улазница по којем је овај сусрет назван „меч од милион долара" — одјекнуо је први гонг.

Те ноћи цео Париз био је на ногама, очију упртих у небо. Не зато што су молили бога да њихова дика освоји највећу титулу у боксу, него зато што су очекивали авион из Америке. Како у то време није било телевизије, а људи су одувек били нестрпљиви, неко је дошао на изванредну замисао да по завршетку меча полети авион из Џерсија и над Паризом испали ракету: црвену ако Карпантје победи, а плаву ако изгуби.

Парижани нису баш дуго морали да чекају! „Орхидеја" је „попио" нокаут већ у четвртој рунди... Када је небо осветлила плава ракета, настала је таква жалост у Француској да је морао да интервенише сам — председник Републике Рејмон Поенкаре. Он је за новине, које су изазиле следећег јутра, написао уводник у којем је бираним речима објаснио темпераментним Французима да поразе у спорту треба схватити — спортски. Ако Карпантје и није успео у овој превеликој жељи, по свему осталом он спада у највеће боксере свих времена.

У ЗАО ЧАС

Ређали су се, после Карпантјеа, „полутешки" прваци света и — падали у воду снови о освајању титуле апсолутног шампиона. Најсензационалнији меч по невероватним обртима „ратне среће" свакако је онај између Ирца Билија Кона и Џое Луиса, који је држао највећу боксерску титулу. Кон је изазвао Луиса 1939. године. Шампион није баш озбиљно схватио ову „рукавицу" и изишао је на ринг—неприпремљен. Ирац је био изванредан. Остварио је такав спој брзине, окретности, рада ногу и осталих елемената технике, да је Луис просто испао смешан! Али, када је већ био сигуран да је освојио победу, пожелео је још више од тога: нокаут.

У зао час!

Доживео је управо оно што је прижељкивао свом противнику и тако се потврдила стара пословица „ко другоме јаму копа..." Луис је одбранио титулу, а Кона су изнели с ринга.

Легендарни Арчи Мур којег нико није успео да превазиђе ни по броју борби (228) ни по броју победа (193) и задатих нокаута (141) поклекнуо је пред истом препреком. Он је, као и Боб Фостер, чак два пута покушавао да се домогне титуле апсолутног шампиона. Сва четири меча завршена су нокаутом — у корист шампиона: Мур је изазивао Марћана, па Патерсона, а Фостер Фрејзера и Клеја... Фостера ће бокс, додуше, памтити по рекордних 14 мечева у којима је одбранио титулу светског првака у својој, полутешкој категорији.

После Фостера створене су две организације професионалних боксера: Светска боксерска асоцијација (WBA) и Светски боксерски концил (WBC). У првој је за првака полутешкаша проглашен Аргентинац Виктор Галиндез, који и данас носи ову титулу. Концил је добио још три првака: Контеха 1974. године који се повукао пред Куељом, не појавивши се на мечу 1977. године и Парлова, овог јануара.

Говори се да ће Парлов боксовати са Галиндезом и тако објединити титулу — ако успе. А што се тиче сусрета са Клејом, „Забавник" је о томе писао још лане. За ову прилику поновимо тадашњу Матину изјаву:

— О том сусрету још нисам размишљао, али, не бих га одбио: ја сам увек оптимиста!

М. Крстуловић

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

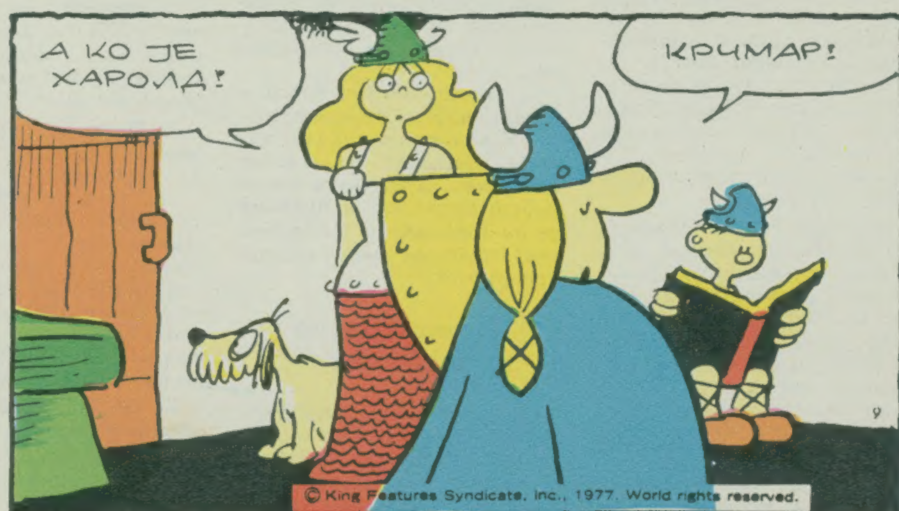

ОСВЕТА НАЈОКРУТНИЈЕГ ГУСАРА

УЗА СВЕ НАПОРЕ ШПАНЦИ НИСУ МОГЛИ ДА УХВАТЕ ЖАНА ФРАНСОА НОА КОЈИ ИМ ЈЕ ЗАДАВАО МНОГО ЈАДА. ТО ЈЕ УСПЕЛО ИНДИЈАНЦИМА ИЗ ЈЕДНОГ ЉУДОЖДЕРСКОГ ПЛЕМЕНА.

Једног децембарског дана 1665. године звона са свих цркава и капела у градићу Кампеше на мексичкој обали зазвонила су на узбуну, а стражари с тврђаве су повикали:

— **Гусари! . . . Брод „Дивљег Олонца"! На оружје!**

Кампеше је обузела паника. Жан Франсоа Но кога су „Браћа с обале", по Сабл д'Олону где се родио, звала „Но Олонац", био је за Шпанце страх и трепет. Жене и деца су у страху бежала према зидинама утврђења, а мушкарци су дограбили ножеве, мачеве, копља и аркебузе и појурили према луци где су се већ постројили војници малог гарнизона.

Гусарски брод је поскакивао по мору које је већ три дана дивље пенушило, али се полако примицао луци. Одједном, ветар удари урагансконм снагом, подиже огромне таласе, а таласи зграбише гусарски брод као сламку и бацише га свом силином на камени лукобран.

Лађа се разби као ораховa љуска. Војници и наоружани грађани стуштише се на бродоломнике. Наста кратка, крвава и немилосрдна сеча.

Кампеше је читаву ноћ славио победу над гусарима с Корњаче, а ујутро је гувернер послао поруку краљу Шпаније Карлосу II:

„Морски разбојник, звани „Дивљи Олонац", наш највећи непријатељ, најзад је убијен! Прогласио сам тродневно славље у Кампешеу!"

Бекство и славље на Корњачи

Касно ноћу, док је улицама Кампешеа још увек корачала процесија са кипом богородице певајући псалме, захвалнице, а док је по тавернама текло вино из гувернерових подрума, један човек у подераној и крвавој војничкој униформи пробијао се погнуте главе кроз гомилу према рибарској луци на периферији насеобине. Био је то Жан Франсоа Но. У окршају је био само рањен. Лукаво се завукао под лешеве побијених другова и сачекао да се победници у тријумфу разиђу.

Око поноћи се извукао испод лешева, свукао униформу с једног убијеног Шпанца и преобукао се. Затим се дошуњао у рибарске луке. Пред једном колибом од бамбуса шест црних робова је поред мале ватре тихо певало неку тужованку. Гусар им је полако пришао.

— **Нисам Шпанац, него француски гусар и мрзим ропство! — Ако ми помогнете да украдем чамац и да се докопам Корњаче, постаћете слободни људи, равноправна „Браћа с обале"!**

Кад се спустила ноћ из мале луке је неопажено исловио чамац с гусарским капетаном и шест црних веслача. Бегунце је од гусарске базе, острва Корњаче, делило 200 миља узбурканог океана. „Но Олонац" и његови нови пријатељи препловили су то растојање, од Мексика до Антила, за седам ноћи и седам дана. Таквом подвигу морали су да се задиве и „морски витезови среће". На Корњачи су „Дивљег Олонца" одушевљено дочекала „Браћа с обале".

За време распусне пијанке којом је Корњача славила његов повратак, Жан Франсоа Но је рекао окупљеним гусарским капетанима:

— **Остао сам без брода и посаде, али имам чамац којим сам допловио и још толико златника да купим још један. Кренућу с њима против Шпанаца и вратићу се на Корњачу с јаким бродом! Треба ми двадесет најхрабријих!**

Јуриш »Браће с обале«

Следећег дана су са Корњаче према Куби испловила два чамца с „Дивљим Олонцем" и двадесет гусара. На домаку кубанске обале гусарски капетан је наредио да чамци пристану један уз други, па је посади одржао кратак говор:

— **Гувернер Хаване је, као сам чуо, опремио једну фрегату за лов на нас! Показаћемо тој фрегати ко су „Браћа с обале"! Знам да то сви желите!**

— **Води нас, „Олонче"!** — повикали су гусари. — **Смрт Шпанцима!**

У сумрак су гусарски чамци прошли крај Острва борова и докопали се кубанске обале на широком, плитком ушћу једне реке. Гусар је чамце укотвио под густе крошње на обали, а затим је на копно упутио три патроле од по два човека.

Није прошло ни два часа, а прва патрола се вратила с добром вешћу:

— **Фрегата се налази у дну ушћа, у плићаку! Не може да исплови, сем крмом према напред и уз помоћ весала!**

— **Наша је!** узвикнуо је радосно „Олонац". — **У зору нападамо!**

Тек што је небо почело да сиви из заклона под густим повијеним крошњама клизнула су према фрегати два чамца. Пре него што су их Шпанци приметили плануше два мала топа, а у истом часу одјекну крик гусарског капетана:

— **На абордаж! Јуриш, „Браћо с обале"!**

Под отвореним једрима и уз помоћ снажних завеслаја, два лака гусарска чамца су за минут-два ударила у два бока непокретне фрегате. Из чамаца су полетели конопци с кукама и закачили се за ограду на палуби, а уз њих су се као мајмуни пентрали гусари с ножевима у зубима и кратким сабљама за појасом.

Битка је била кратка и беспоштедна. Изненађени Шпанци падали су исечени једни за другима, а последњих двадесетак се предало. Гусари су их побацали у штиву.

Гусари су имали само неколико рањеника.

Одсечене главе и писмо гувернеру

Кад се битка окончала испод једног топа се извукао крупни црнац и пао на колена пред „Дивљег Олонца".

— Опростите ми живот, капетане! — завапио је. — Све ћу вам рећи.

— Говори! — одговори зачуђено „Олонац". — Шта ти тражиш на овом броду? Кажеш ли истину, длака ти неће фалити с главе!

— Гувернер Хаване ми је наредио да будем џелат! — рече црнац. — Наредио ми је да вама одсечем главу, а да све људе повешам, али тако да дуго умиру! Рекао је да не жели ниједног заробљеника!

— Устани! — процеди гусарски капетан. — Слободан си!

„Дивљи Олонац" стаде пред улаз у штиву, исука сабљу и промукло нареди:

— Изводите заробљенике једног по једног!

Сачекао је заробљене Шпанце и како би се који појавио севнула би гусарева сабља и глава несрећника закотрљала се по палуби. Само је последњег оставио у животу. Кад је завршио сурови посао сео је и написао писмо гувернеру Хаване:

„Извршио сам ваше наређење: нема живих заробљеника! Али, то су били ваши људи. Надам се да ће следећег пута срећа бити на вашој страни!"

Затим је позвао поштеђеног шпанског заробљеника и дао му писмо рекавши:

— **Однеси ово писмо твом**

господару гувернеру и кажи му да га шаље гусар коме је „Краљ Сунце“, Луј XIV, дао „гусарско писмо“. Твој гувернер је посекао главе твојим друговима!

Кад је заробљеника с писмом искрцао на обалу Жан Франсоа Но је повикао снажним гласом:

— **Пуним једрима правац Корњача! „Браћо с обале“, наш следећи циљ је Маракаибо!**

Напад људождера

На Корњачи је „Дивљи Олонац“ позвао двојицу славних гусарских капетана, Мишела Баска и Мозе Ванлена и рекао им:

— **Објавио сам рат до истребљења Шпанцима! Идем на Маракаибо у Венецуели! Хоћете ли са мном?**

— **Твоји услови?** — запитао је Баск.

— **Све на три равна дела!** — рекао је „Олонац“. — **Једино, моје је право да одређујем циљ напада!**

Тако је дошло до једног од најстрашнијих тријумвирата у читавој историји гусарства и флибустерства. Три савезника су опустошила Маракаибо, Мериду и Гибралтар у Венецуели. Пуне четири године нападали су, пљачкали и заробљавали, или потапали шпанске бродове у Карипском мору и пустошили Антилска острва. „Дивљи Олонац“ је постајао све суровији, све крвожеднији. Није опраштао живот ниједном Шпанцу, тако да су чак и гусари почели да зазиру од њега. Прозвали су га „Бич Антила“.

Године 1670. у глави Жана Франсоа Ноа родила се лудо смела идеја. Хтео је да продре до језера Никарагве и да опљачка златом пребогати град Гранаду на његовим обалама. Мишел Баск и Мозе Ванлен нису пристали на тај ризични подухват. „Бич Антила“ је отпловио сам.

Снажна олуја бацила је његов брод на једно од Бисерних острва и доста га оштетила. Док су гусари поправљали брод нападали су их Индиос бравос, домороци једног племена. Морски пустолови успели су да одбију први напад Индијанаца, али их је половина изгинула.

У другом нападу била је запечаћена судбина белаца. Индијанци су већину побили, а „Дивљег Олонца“ и још неколико гусара заробили.

Индијанци су прво појели побијене гусаре. Затим су заробљене гусаре, једног по једног, натицали на ражањ. Жан Франсоа Ноа су испекли и појели последњег. Имао је четрдесет и једну годину.

А. Р.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Зауставите тај луди воз!

ЗАХУКТАЛИ СТОТОНАШ ЈУРИО ЈЕ ПРУГОМ БЕЗ ВОЗАЧА И НИЈЕ БИЛО ИЗГЛЕДА ДА ЋЕ ИКО УСПЕТИ ДА ГА ЗАУСТАВИ...

Успаничени људи разбежали су се на све стране — једна локомотива је потпуно полудела.

Неколико тренутака раније возач и његов помоћник напустили су је и упутили се ка управној згради железничке станице у Харогејту, у Јоркширу, да би пријавили квар.

Само што су се удаљили, локомотива је почела да се креће и пре него што је ико успео да се снађе и покуша да нешто предузме, захуктали горостас већ је јурио низбрдицом која је водила из Харогејта.

У тренутку када се нашла пред увек прометном раскрсницом у предграђу Старбек, пролаз за пешаке и возила био је отворен. Бегунац је јурио брзином која је већ тада била већа од 75 километара на час.

ОПАСНИ БЕГУНАЦ НЕ СТАЈЕ

Неким чудом, подивљала машина пролетела је кроз раскрсницу не повредивши никога. Пред њом су се налазили још километри пруге... Кроз Нарзборо је протутњала брзином од 90 километара на час.

Харогејт је одзвањао од телефонских позива које су њени успаничени службеници упућивали свим скретничарима у околини:

— **Пропустите тај воз!**

У последњим тренуцима пролази су отварани, али нико није знао одговор на питање како зауставити локомотиву?

Онда се неко сетио Марстон Мура. Тамо пруга, пре него што крене низбрдо ка Јорку, савладава и једну узбрдицу. Била је то једина прилика да се авантура одбеглог воза некако прекине.

Тог дана на дужности се налазио скретничар Кен Бристоу. Од свог колеге Боба Холмса посао је преузео у два по подне. Пред њим је било још осам часова рутинског посла: у два и десет скретнице се отварају да пропусте воз из Харогејта, у три је време за онај из Јорка. У међувремену, хрпа папира.

Док се спремао да почне свој уобичајени посао, бацио је поглед на аутомобиле и камионе који су прелазили пругу.

С времена на време устајао је да убаци угаљ у старинску фуруну и затим настављао свој посао. Све се одвијало као и сваког дана.

Онда је стигла порука да један воз који иде ка Јорку треба туда да прође. Ништа неуобичајено, дешавало се и пре да ван уобичајеног реда вожње треба отворити пролаз. Зелени сигнал се упалио.

Кен је бацио поглед кроз прозор и угледао црну локомотиву која се приближавала његовој станици. Аутоматски је погледао на зидни сат: два минута после четири.

У том тренутку телефон је зазвонио. Један успахирени глас рекао му је:

— **Покушај да зауставиш тај воз! — Али само ако то можеш да урадиш, а да себе не повредиш! Срећно!**

ГДЕ ЈЕ КОЧНИЦА

Дрхтавом руком Кен је спустио слушалицу.

Изашао је из кућице и почео да трчи ка крају платформе и возу који се приближавао. Узбрдица је већ прилично успорила кретање бегунца — клизио је шинама брзином не већом од 30 километара на час.

После 25 година проведених на железници Кен је знао све што се могло знати о сигналима — али баш ништа о возовима! Овај који му се сада приближавао и кога је требало да савлада припадао је типу дизела у чијој се унутрашњости никада до тада није нашао. Није имао појма како се таквом машином управља.

— **Не, ја то не могу да урадим!** — рекао је себи.

Али, када се локомотива нашла поред њега, зграбио је држаче и скочио. За тренутак му се учинило да ће му руке бити ишчупане из рамена, а онда је схватио да се већ налази на папучици. Отворио је врата и нашао се у празној кабини.

— **Био је то најтежи тренутак за мене** — рекао је касније. — **Ужаснуто сам гледао у мноштво полуга, бројчаника, ручица и прекидача и насумце повлачио једну за другом, али се ништа није дешавало. — Ваљда од панике, једноставно нисам видео кочницу. Тек после неколико минута поглед ми је пао на једну полугу на којој је крупним црвеним словима писало „кочница“. Грчевито сам је повукао надоле и осетио како се точкови пода мном заустављају. На самом почетку низбрдице за Јорк воз је коначно стао.**

Кен је ушао у своју кућицу, позвао шефа и рекао му:

— **Воз заустављен у Марстон Муру!**

Спустио је слушалицу и затим убацио неколико комада угља у стару фуруну.

М. И.

АМА

Моћна река извире у Перуанским Андима.

Читавом ширином јужноамеричког континента протиче горостасна река у чијем се сливу налази једно од најмање испитаних подручја на свету...

Лево: На обалама Амазона живе индијанска племена ко је цивилизација још није ни дотакла. Горе: Савремене експедиције савлађују велику реку оверкрафтима. Десно: добијање каучука и данас је важна делатност ових људи.

Један од ретких градова на Амазону је и Манаос. Град је основан 1660. године. Крајем прошлог века у њега се у замену за каучук сливао новац из читавог света. Пловеће четврти направљене су на сплавовима и понтонима да би се избегле последице великих поплава.

ЗОН

Свој ток Амазон почиње као Марањон, река која извире на висини од 4.000 метара у Перуанским Андима. На месту где се Марањон спаја са реком Укујали настаје водени џин који се од тада па до свог уточишта зове — Амазон.

Пре него што се улије у Атлантски океан, велика река гради огромну делту широку 300 километара. Више од 200 притока, површина слива од 7 милиона квадратних километара и око 120.000 кубних метара воде коју у сваком секунду убацује у океан, чине је највећом реком на свету иако се по дужини тока, 5.500 километара, налази тек на трећем месту.

На почетку путовања моћна река се у слаповима стропоштава просецајући кроз планине величанствене клисуре чији зидови достижу висину од 600 метара. Када напусти Анде, међутим, претвара се у мирног горостаса кога ток води кроз равничарске крајеве.

У близини града Пукаљпе на Укујалију су богата налазишта нафте. Захваљујући томе, ова област у Перуу брзо се развија. Плодна земља такође доприноси живом развитку ове регије — на којој се узгајају банане, кафа, шећерна трска и какао.

Огромне прашуме на обалама Амазона једно су од најнеиспитанијих подручја света. Из таме хиљадугодишњег џиновског растиња вребају огромне змије, смртоносни скорпиони, крвожедни слепи мишеви и хиљаде врста тропских инсеката. Од 700 врста риба које живе у овој реци најпознатија и најопаснија је пирана. Својим ситним, али оштрим зубима ова невелика риба лепих боја у стању је да за неколико минута до костију оглође животињско или људско тело.

Суровости природе одолевају овде само већ хиљадама година цивилизацијом недирнута индијанска племена. Трансамазонски аутопут чија је изградња почела 1970. године спојиће атлантску обалу са западом Бразила и можда и у прастари начин живота ових ловаца на људске главе унети дашак новог времена.

Не зачуђује што је у овој области мали број градова. Непроходне прашуме и изузетно тешка клима од давнина обесхрабрују покушаје човека да се ту настани. На неколико места он је ипак надјачао природу и подигао насеља. Такав је Икитос у Перуу, најважнија перуанска лука за извоз каучука, памука и дрвне грађе и, при ушћу реке Рио Негро у Амазон, у Бразилу, град Манаос који је свој врхунац доживео крајем прошлог века. Ова велика лука снабдевала је у то доба читав свет каучуком.

Моћна река препуна је контраста. Као да између реке која се силовитом бујицом и огромним слаповима обрушава кроз клисуре у Андима и оне друге, мирног горостаса, који протиче кроз таму џиновских прашума, нема никакве везе. И једно и друго, ипак је — Амазон, река чији слив због невероватног богатства биљног и животињског света представља рај за научнике.

М. И.

Могуће је да су великој реци кумовали шпански истраживачи које су једном приликом напали Индијанци. Заплашени странци заменили су домороце са женама. Отуда и име које у древном грчком миту носе жене — ратници, Амазонке. Десно: Амазон је широк до 25 километара.

Лево: река је за прекоокеанске бродове пловна до града Икитоса у Перуу. Изнад: У близини града Пукаљпе налазе се богата налазишта нафте.

Франсиско де Орељана, шпански освајач, први је Европљанин који се 1541. год. из Перуа чамцем спустио низ Амазон до ушћа у Атлантски океан.

На самој делти Амазона нема већих градова. Најближи град је Белем, важно пристаниште у Бразилу.

Зграда опере у Манаосу саграђена је за време „каучуковског бума".

ПЕСМА ЗА БУРЕ ПИВА

ЖИВОТ КАО РУКОВЕТ

Стеван Мокрањац

БАШ КАД ЈЕ БЛАГАЈНИК БЕОГРАДСКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА СТИГАО ДО ИЗЛАЗА ИЗ КАФАНЕ, НЕКО ИЗ ГРУПЕ ЗА СТОЛОМ У УГЛУ ДАО ЈЕ ЗНАК ЧОВЕКУ ДО СЕБЕ И ОН ПРЕДИВНИМ ГЛАСОМ ЗАПЕВА »КАТАРИНКЕ, ПО ДРУМ ОДИМ . . .«

Стара београдска кафана „Коларац“ увек је била пуна јер се ту, како се причало, точило најбоље пиво. Једног дана крајем 1883. године за столом у углу уз мезе, пиво и песму седела је повећа група људи. Сви су били чланови тадашњег угледног Београдског певачког друштва, весељаци и мераклије. С њима је певушио и Стеван Мокрањац. Последње капи пива из буренцета попили су баш кад је благајник Друштва, имућни Пера Николајевић, пошао кући. Видећи да ће остати уз празно буренце, неко из друштва намигну Мокрањцу и он предивним гласом запева Перину омиљену песму „Катаринке, по друм одим, за друм питам. . .“

Кафана се утиша, а Пера, који је управо стигао до врата, штрецну се и застаде. Неколико тренутака слушао је окренут леђима, а онда се вратио, бацио шешир на сто и сео на своје пређашње место, добацујући Мокрањцу:

— **Могао си и раније да певаш ту песму, а не да ми извучеш и друго буре пива!**

. . . А БОЦУ ВРАТИ!

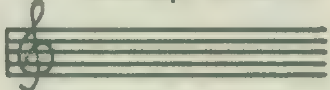

Сви су се насмејали. Пера је пао у трошак, али се није наљутио. Мокрањац му је отпевао песму до краја и још неколико пута те вечери. Гледајући га веселог, нико ко није познавао његове прилике не би помислио да живи у беди, више гладан него сит, издржавајући се од скромне плате коју је добијао као хоровођа у певачком друштву „Корнелије“. Не знајући како да га нахрани и при том не увреди, Николајевић га је често позивао у кафану „на по коју чашицу вина“. Разуме се, касније би уз вино наручивао и мезе, па је тако и Мокрањац вечерао или ручао.

Служио се Пера и другим варкама. Пошто је знао да његов пријатељ воли вино, неком приликом послао му је балонче од шест и по литара са пропратним писмом: „Стево, шаљем ти вино на пробу, боцу врати по момку Милану да за воду уз пут има“.

Мокрањац се стоички носио са немаштином у младости. Понос му није дозвољавао да од неког нешто затражи. Уз песму је био срећан и она је испуњавала цео његов живот. Право име и презиме било му је — Стеван Стојановић. Надимак — Мокрањац добио је по називу села Мокрања у Неготинској крајини одакле су потицали његови.

НИГДЕ МУЖА ДО ЗОРЕ

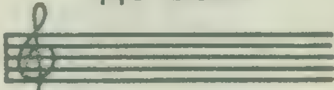

Све што је научио из музике, укључујући и свирање на виолини, до одласка на студије у Минхен, Мокрањац је научио сам. Извесни професор Реш то није ценио. По Мокрањчевом доласку из Неготина у београдску гимназију, Реш му је после месец дана заједљиво рекао:

— **Дижи руке, сувише свираш цигански!**

Ипак, младић је био упоран. Како је лепо певао, Београдско поевачко друштво оберучке га је примило у хор, а на ванредној скупштини 1879. одлучило да га пошаље на музичке студије у Минхен са месечном стипендијом од 120 динара. Али где наћи новац? Неком је пало на памет лепо, велико огледало које је поклонио Друштву добростојећи љубитељ музике Бранко Јовановић.

Одмах је приређена забава с лутријом у којој је огледало било главни згодитак и млади Стојановић могао је да отпутује у Немачку!

Мокрањац је најлепше године живота посветио Београдском певачком друштву као његов хоровођа, а све своје руковети углавном компоновао уочи новогодишњих празника. Наиме он их је припремао за репертоар концерта које је Друштво традиционално давало уочи Нове године, па су тако руковети настајале из композиторове жеље да репертоар буде што богатији и свежији.

Једном га је жена оставила у радној соби над нотама и отишла да спава. Око поноћи се тргла из сна, кад мужа — нигде! Појавио се тек пред зору и весело јој објаснио:

— **Ех, Мицо, чуо сам свираче у кафани испод нас где свирају чочек, па сам мало сишао и, да видиш, није било узалуд: забележио сам неколико старих песама!**

Осим у певачком друштву, Мокрањац је радио и као наставник у Првој гимназији. Заљубљен у музику, никако није хтео да пропусти гостовање чувеног пијанисте Артура Рубинштајна у Бечу 1894. године. Затражио је одсуство у школи и сео на воз. У Бечу се задржао који дан дуже и по повратку добио прекор због тога. Љутит, поднео је оставку одбрусивши директору:

— **Рубинштајн је један, гимназија има свуда!**

Згранути директор једва га је умолио да повуче оставку.

Стеван Стојановић Мокрањац родио се у Неготину 1885, студирао у Немачкој и Италији, живео у Београду, а умро у избеглиштву у Скопљу 1914. године. Био је композитор, музички педагог и оснивач и директор Српске музичке школе. Поред осталих композиција оставио је и незаборавну ниску од 15 руковети састављену од обрађених народних песама. Међутим, сам његов живот био је — руковет!

НАСЛЕДСТВО НА СЛИЦИ

Те године Београдско певачко друштво гостовало је у Солуну. Мокрањац је, поред осталог, припремио и бугарске народне песме. После концерта председник друштва упитао је неког бугарског професора о томе како певају Срби. Добио је одговор:

— **Ах, убаво! Ште срцето да ми искочи!**

Гостовање у Цариграду није обећавало велики успех због језичке и, уопште, етничке разноликости Срба и Турака. Али, догодило се чудо. На султановом двору окупила се елита турског друштва на челу са владаром Абдул Хамидом. У тишини Мокрањац је водио хор као никад дотад, а када је Друштво запевало султанову химну „Хамидију“ која се у Турској само свира, Абдул Хамид је одушевљено поскочио са фотеље! Громко „Чок јаша Падишах хан“ на крају химне изазвало је овације присутних. Док је султан пљескао скромни Мокрањац је црвенео.

Мокрањчева родна кућа у Неготину и данас је очувана.

Композитор надалеко чувених руковети био је весељак, помало боем, предан друштву и изнад свега добричина. Нико за њега није могао рећи ружну реч, нити је он икога увредио. **Иако му је отац био трговац и држао у Неготину хотел „Европу“ није се љутио што је после очеве смрти мајка у жељи да прошири хотел упала у дугове због којих је имање отишло „на добош“, а њему од некадашњег великог наследства, припало само три дуката!** Поводом тога нашалио се сликајући се са телеграмом којим је обавештен о „наследству“!

Умро је у бежанији у Скопљу. Два дана пред смрт је парализован. Једва је мицао руке. Последње ноћи отворио је очи и жену, која је стално бдела крај његовог узглавља, повукао за рукав. Пошто није могао да говори, питала га је да ли жели воде. Одмахнуо је главом и дрхтавом руком поново повукао. Сагла је главу мислећи да жели да истисне из себе неку реч. Уместо тога, он ју је пољубио у образ и захвално погледао. Потом је затворио очи. Више није дошао себи. Издахнуо је истог дана око три по подне далеко од Београда који је волео и Неготина за којим је чезнуо.

М. Тодоровић

НАЈЛЕПШЕ АНТИЧКЕ ЛЕГЕНДЕ

ЧАРОБНО КОПЉЕ

ТЕШКО БИ БИЛО НАЋИ ТАКО СРЕЋАН БРАЧНИ ПАР КАО ШТО СУ БИЛИ ПРОКРИСИЈА, КЋЕРКА АТИНСКОГ КРАЉА, И КЕФАЛУС, ПРИНЦ ОД ТЕСАЛИЈЕ. АЛИ, НИЈЕ БИЛО СУЂЕНО ДА ТА СРЕЋА ПОТРАЈЕ.

Били су тек два месеца у браку кад је једног јутра Аурора, богиња зоре, угледала Кефалуса, који је ловио јелена и била тако очарана његовом лепотом да га је уграбила и однела у своју златнопурпурну кућу на небеском своду. Али, на њено изненађење, младић је иако се дивио њеној лепоти и дому у којем је живела, мислио и говорио једино о својој вољеној Прокрисији.

— **Незахвални бедниче** — повикала је једног дана — **можеш да се вратиш својој жени, али знај, горко ћеш зажалити због тога!**

Кефалус је пожурио да се врати у Атину, али се у њега увукао страх због претње љуте Ауроре. Да ли ме је Прокрисија заборавила, питао се?

Црв сумње увукао се у младог човека и он је одлучио да провери њену оданост. У томе му је свесрдно помагла Аурора: тако га је прерушила да га чак ни мајка не би препознала.

Неопажено, Кефалус је ушао у Атину и убрзо стигао пред врата свог дома: све је било исто као и раније само је његова прелепа жена била опхрвана тугом. Очигледно, није га заборавила. У једном тренутку Кефалус се застидео због свог неповерења, али црв сумње поново је почео да га гризе.

Закуцао је на врата и кад се Прокрисија појавила на њима, стао је да салета брачним понудама. Обећао јој је најлепше дарове ако заборави свог мужа и пође за њега. Међутим, млада жена је упорно понављала да воли само Кефалуса и да никад неће поћи за другог.

Кефалус је могао већ бити сасвим задовољан њеним понашањем али је и даље наваљивао све док му се у једном тренутку није учинило да Прокрисија оклева. Стргао је маску са свог лица и повикао оптужујуће.

— **Ја сам Кефалус и ти си, сматрајући ме странцем, попустила мом наваљивању!**

Пренеражена Прокрисија побегла је у шуму. Дане је проводила у лову у друштву с Дијаном и шумским нимфама.

Очајни Кефалус схватио је да је погрешио и пошао је да тражи вољену жену. Успео је да од ње измоли опроштај и да се с њом врати у Атину. У знак помирења, Прокрисија му је поклонила ловачког хрта и копље које је летело право ка свом циљу, а онда се враћало оном који би га бацио. Те дарове добила је од Дијане.

Пролазиле су године, срећне за Кефалуса и његову љубљену жену. Све то време он је сваког дана одлазио у лов и никад се није враћао без плена, јер божанско копље никад није промашило свој циљ. Увек је ишао сам. Једино друштво правио му је понекад поветарац по имену Аура.

Кад год би му од умора постало вруће, Кефалус је позивао поветарац да га расхлади и обраћао му се као да је он живо биће.

— **Драга Аура, радости моја,** — говорио би — **дођи и освежи ме!**

Или

— **Ох, како волим да осетим твој свежи дах на лицу, Аура, љубави моја!**

Једног дана неко је чуо ове његове речи и пожурио је да их исприча Прокрисији. Уверена да се њен муж у шуми састаје с неком девојком, одлучила је да се сакрије у шуми у којој је Кефалус ловио.

Следећег јутра, Кефалус је, кад се уморио, легао у траву и не слутећи ништа навикао:

— **Где си Аура? Дођи и помилуј ме својим дахом!**

Са места где се сакрила Прокрисија је чула ове речи и није могла да савлада јецај. Тај звук чуо је Кефалус и мислећи да потиче од неке дивље звери, бацио је своје копље. Као и обично, оно је погодило свој циљ. Али, када је уместо рике звери зачуо људски крик и у њему препознао глас вољене жене, срце је хтело да му препукне. Потрчао је ка месту одакле је крик долазио и угледао Прокрисију која је умирала.

— **Кефалусе, драги мој Кефалусе** — прошаптала је — **преклињем те не дозволи Аури да заузме моје место!**

Тек сада, Кефалус је схватио кобну грешку. Пожурио је да исприча умирућој жени о каквој се забуни ради, али она је имала још само толико снаге да се осмехне пре него што су јој се очи заувек склопиле.

О. В.

БУРНИ ДАНИ СЛАНЕ ЗЕМЉЕ

ВОДА ЖИВОТА

ОД ОНОГ ВРЕМЕНА КАДА СУ ВЛАСТИ ЉУДЕ КАЖЊАВАЛЕ И ЗБОГ ТОГА ШТО УДАРИ НЕВРЕМЕ И ПОБИЈЕ УСЕВЕ, ТУЗЛАНСКИ »БЕЛИ РУДАРИ« ПРОМЕНИЛИ СУ — ГОТОВО СВЕ.

Велики тузлански жупан др Јован Зец није могао да дође себи: тужити човека и тражити да се казни — зато што је пао град и побио усеве!

— Не може то тако, људи! То је лакрдија!

— Он је безбожник, господине велики жупане — група виђенијих људи која је дошла са овим захтевом била је упорна. — **Њега криве што удари невреме и нанесе штету.**

Жупан је остао при свом. Ускоро, међутим, дође друга група још виђенијих људи, са истим захтевом: да се казни Ибро Атић из Лукавца због града и штете коју је нанео.

Немајући куд, жупан позове Ибру, кога је иначе добро познавао и ценио га, и објасни му у чему је ствар.

— Друга је ту прича, Ибро ... Знам ја што ти њима сметаш, али видиш и сам — мора бити по њиховом.

— Нека, жупане! — смеш као се Ибро. — **Само ти мене по закону.**

Знали су и један и други да не може тако, по закону. Ипак, после неког времена стиже пресуда: Ибро Атић осуђује се „као безбожник и кривац" на — 14 дана затвора!

Све због Митра

Тако се двадесетих година овог века Земаљска влада, уз помоћ полиције, својих агената и осталих присталица режима, упињала да стане на пут вођама и подстрекачима радничког покрета у граду соли, Тузли.

Ибру је највише била узела на зуб фабрика соде у Лукавцу зато што, иако виђен грађанин, другује с Митром Трифуновићем Учом, код власти одавно обележеним као „подстрекач немира и бунтовник", и буни им раднике ширећи идеје о правди и слободи. Није се то, између осталих, свидело ни управи државне солане и многи су се надали да ће се Ибро сад опаметити. Али, он одлежи оних 14 дана затвора и опет настави по старом. Начуо штошта о збивањима у свету, о октобарској револуцији из које се Митар Трифуновић недавно вратио, па казује другима. Често се око њега окупе радници, а како је умео лепо да прича — његове беседе пажљиво су слушали чак и они који су послати да га уходе.

И поред претњи и репресалија, хапшења и прогона, тузлански раднички покрет био је у то време већ формиран и уобличен. А све је почело некако три и по деценије пре када је слана вода, за коју су овде знали и користили је још Илири и [illegible] Грци и Римљани, [illegible] које су 400 година у свом крају таворили Турци, постала велики циљ још једном окупатору — Аустро-Угарској.

Све се овде опет, као и вековима пре, догађало највише због соли и око соли. Због воде, у ствари, и минерала у њој без којег живот не може да се замисли.

Према цртежу Драгише Трифковића, ликовног уметника из Тузле, овако се добијала со у 18. веку.

Глобе које боле

Одмах после окупације Босне и Херцеговине Аустро-Угарска је испитивањем земљишта увидела да у тузланском базену леже огромна неискоришћена богатства. Зато, не губећи време, отвара фабрике за које ту има напретек јефтине радне снаге, а стручњаке доводи из иностранства.

Прва је, 1885, отворена солана у Симин-Хану крај Тузле, са годишњом производњом око 5000 тона крупне соли. За потребе солане у исто време отпочело је копање угља у Креки, а у Лукавцу је ускоро подигнута фабрика љуте соде, која као основну сировину користи слану воду. После само шест година, изградњом нове и модерније солане у Креки, производња соли је учетворостручена, а квалитет знатно побољшан.

Тих првих година, и још дуго потом, у соланама ради се у две смене: прва — цео дан, друга — целу ноћ. У близини фабрике подижу се бараке за становање, а високе станарине одбијају се од ионако ниских зарада. Управа је организовала и такозване конзуме за снабдевање, у којима су намирнице биле увек скупље него на другој страни. Поред тога, прописан је и читав низ казнених мера за најмањи прекршај.

„Овдје владају у ерарним (државним) предузећима врло лоше прилике, а нарочито у солари Симин Хан — пише 1908. године раднички лист „Глас слободе". — **Глобе преко којих смо се већ толико жалили сустижу нам се још увијек за најмању ситницу, а нарочито нас ове глобе боле у ово вријеме скупоће гдје нам недостају наше плате за живот... Овим тражимо од наших предпостављених да би овамо једном дошли ... те да нам олакшају наше биједно стање и да поуче своје под-**

Реч Тузла, што у преводу значи „град соли", потиче од турског „туз" — со. И ранија имена ове области имала су исто или слично значење: со. Претпоставља се да је Босна добила име од илирске речи „бос" која такође значи — со. Исто значење има и грчка реч „јал", што је у основи имена реке која протиче кроз Тузлу: Јала — слана река. По римском називу за Тузлу — Salinae остало је име речице Салине.

Дрвени „слани" бунари доспели су у послератном периоду и на таксену марку као својеврстан симбол овог града.

Време Турака

СЛАНИ ДАНИ — УМЕСТО ПЛАТЕ

У турско доба слана вода је вађена дрвеним кабловима из бунара дубоких 20—60 м, и то у присуству државног чиновника, а со се добијала једноставним упаравањем воде на огњиштима при чему је остајао ситни кристални талог. Први бунари ископани су у Горњој Тузли и дуго се со добијала само ту. Касније су слани извори откривени и у Доњој Тузли, на коју је временом прешла целокупна експлоатација.

Слани бунари су били махом приватно власништво, а законом је било прописано колико соли или прихода од соли треба да иде у царску благајну, односно колико дана у недељи или години царски чиновници и радници могу да узимају слану воду за своје потребе. Тако је, на пример, један царски службеник 1874. уместо годишње плате добијао приход од — шест дана слане воде. И порез је за Тузлу одређиван у данима слане воде или количини готове соли, а често је убиран унапред. Забележно је да је 1755. Беһир-паша тражио да му Тузла на рачун будућег таксита пошаље 3200 ока соли (преко 4000 килограма) и 1000 килограма меда, што говори да је производња соли у то време била прилично развијена.

Не тако обичан камен

НЕ ЈЕДЕ СЕ!

Још 1880. године испод северног дела града, у Тушњу, откривена је камена со. Лежиште ове минералне сировине, јединствено код нас, захвата површину од око три квдратна километра. Ту је копање соли отпочело тек пре десетак година, јер је приликом ранијих покушаја долазило до продора подземних вода и поплава које је са слабом техничком опремом било тешко обуздати. Камена со, које је у прошлој години произведено око 85000 тона, због сложене прераде не употребљава се за људску исхрану, већ за хемијску и кожарску индустрију, исхрану стоке и — посипање путева против поледице.

Поред рударског начина, копањем, камена со се користи и индиректно, црпљењем подземне слане воде, која је, по пореклу слатка, подземно доспела до лежишта соли из река или вештачки убачена. Долазећи у додир са каменом соли она се претвара у „сланицу".

Некад и сад

ТАЧНО ВРЕМЕ — НА БУНАРУ

Од бушотина, бунара, у Горњој и Доњој Тузли, дубоких 320—600 м, вода је соноводима одвођена до солана у Симин-Хану и Креки, а црпљена је дубинским црпкама, у прво време на парни, а затим на електрични погон. Сваки бунар имао је свој локомобил који је снажно дахтао по целе дане и ноћи и сваки од њих давао тачно време у одређене сате својом врло гласном сиреном.

Сирова слана вода сабирана је у резервоаре, а одатле довођена у такозване таве испод којих се ложила ватра. Загревањем на температури 106—108 степени Целзијусових вода се испаравала (40%) и на дну су остајали кристали соли (60%). Тада се наталожена со изгртала чакљама у посебне сандуке, цедила, јодирала — тек од 1934 — и на крају сушила на температури 500—700 степени Целзијусових.

Бунари слични онима из времена првих солана могу и данас да се виде у Тузли, на подручју Трновац—Хукало, али је технологија далеко модернија. У Креки је пре седам година почела са радом нова, савремено опремљена солана. Исте године престала је са радом најстарија солана, у Симин-Хану.

★★★

ШТА СЕ СВЕ ДОБИЈА ОД СЛАНЕ ВОДЕ

У солани у Креки добија се 85 одсто југословенске производње соли. Њени основни прозводи су кухињска со (185.000 тона годишње) натријум сулфат и калцијум карбонат. А у оквиру комбината „Содасо" производи се, поред варене и камене соли, читав низ разних соли за фармацеутску индустрију и медицину, за прављење експлозива који се користи у метанским јамама, за омекшавање воде у машинама за прање судова, затим ситна кристална со (пудер) за прехрамбену индустрију, сода бикарбона која се користи у производњи папира, кожарству, хемијској и прехрамбеној индустрији... калцирана сода за стакларску и хемијску индустрију, а употребљава се и у фармацеутској и текстилној индустрији, производњи сапуна, детерџената, целулозе и папира, керамике, алуминијума...; долази затим каустична сода, прах за гашење пожара, течни технички хлор и низ других производа и полупроизвода.

Изградњом прве фазе Хлоралкалног комплекса, чији су главни производи полиоли — једна од основних компонената за добијање меких пена — комбинат „Содасо" је први код нас ушао у полиуретанску хемију. Са јапанском фирмом „Мицуи" 21. децембра прошле године потписан је уговор о изградњи новог хемијског комплекса, названог ХАК-2 у којем ће се производити 18.000 тона толуендиизоцијаната (ТДИ), друге основне компоненте за производњу меких полиуретанских пена и низ важних полуфабриката.

чињење како ће с нама као радницима у 20. вијеку поступати."

Пет пута више

Тридесет пет година касније, на вести о наступању партизанских снага према окупираној Тузли, што је у граду изазвало велику пометњу, велики тузлански жупан др Кадић пише:

„Ситуација Тузле и око Тузле сваким часом погоршанија... Одбрана недовољна. Катастрофа може наступити сваког сата. Молимо журну спасавајућу одлуку."

„Спасавајуће" одлуке више није било, јер Тузла је спремна дочекала народноослободилачку борбу. Међу онима који су јој се прикључили било је и преко 200 соларских радника. У музеју солане у Креки остао је спомен на 50 другова и другарица који су у рату изгубили живот, а у кругу нове фабрике бисте народним херојима Албину Хељевићу и Славку Мичићу.

У току рата рад у соланама је обустављен, или се радило са смањеним капацитетима. Кад год је то било могуће, со је из Тузле отпремана у крајеве у којима је владала несташица.

Одмах после ослобођења започела је велика акција: „Што пре и што више дати соли заједници". Колико је успела показује и податак да је 1950. производња била пет пута већа него 1945. године: преко 25 000 тона!

★★★

Из тузланских солана и фабрике соде у Лукавцу израстао је хемијски комбинат „Содасо" који по величини друштвеног производа спада међу 50 највећих наших радних организација. Ову сложену радну организацију данас чине 23 фабрике, 14 радних организација, 37 ООУР-а и око 7500 радника. Основна делатност јој је хемија, а бави се и прерадом грађевинских материјала и неметала.

Н. Ђозић

ФУДБАЛСКО СВЕЗНАЊЕ

Најбољи прволигашки голман по броју просечно примљених голова је Фрања Глазер, који је на 95 утакмица примио 88 голова, односно 0,92 по утакмици.

Врхунац тврдоглавости: године 1933/34. није се играло фудбалско првенство, јер се клубови нису могли сложити како да играју: по бод-систему или по куп-систему.

Голман Динама Желимир Стинчић у првенству за 1975/76. годину 760 минута није примио гол.

Двојица љубљанских арбитара водили су највише утакмица у једном првенству — по 19: Ладо Јакше 1968/69, а Владо Таузес 1969/70.

Лука Калитерна је својеврсни рекордер: екипу Хајдука је као тренер водио у 17 првенстава.

У фудбалском првенству 146/47. Партизан је постао првак државе освојивши 90 одсто бодова: 47 од 52 могућа.

Милован Ћирић и Гојко Зец били су тренери сва три београдска клуба у борби за бодове: Црвене звезде, Партизана и ОФК Београда.

Најбољи голгетер у сва три првенства државе у фудбалу (1923—1925) био је фудбалер београдске Југославије Драган Јовановић, који је имао надимак „Жена".

ОФК Београд је једну утакмицу изгубио примивши пет голова које је дао исти играч: са Динамом 1961/62. године 1:5, свих пет голова дао му је Дражен Јерковић.

Нишки Раднички гостовао је 16 пута на стадиону ЈНА, али ниједном није успео да победи Партизана.

Године 1956/57. Локомотива (Загреб) је два пута победила Црвену звезду са по 1:0. На крају, Црвена звезда је била прва, а Локомотива последња, четрнаеста, и испала је из лиге.

На ванредној скупштини Југословенског ногометног савеза 1936. године одлучено је да се такмичење за првенство одржи по бод-систему гласовима 296:263.

Голман Хајдука Анте Вулић је у првенству 1956/57. извео седам једанаестераца и дао седам голова и био је у том првенству трећи у тиму по броју датих голова.

Највише голова на једној утакмици Црвена звезда дала је у првенству 1957/58, скопском Вардару — 9:1.

У размаку од пола века, Хајдук је освојио осам титула првака: прву 1927. године, последњу 1974/75.

Првенство 1930/31. освојио је БСК (Београд) постигавши у лиги са шест чланова 10 победа у 10 утакмица са укупном гол-разликом 32:6, не примивши ниједан гол на пет утакмица.

BABALU стрип

ФЛАШ ГОРДОН: НА КРОВУ СВЕТА

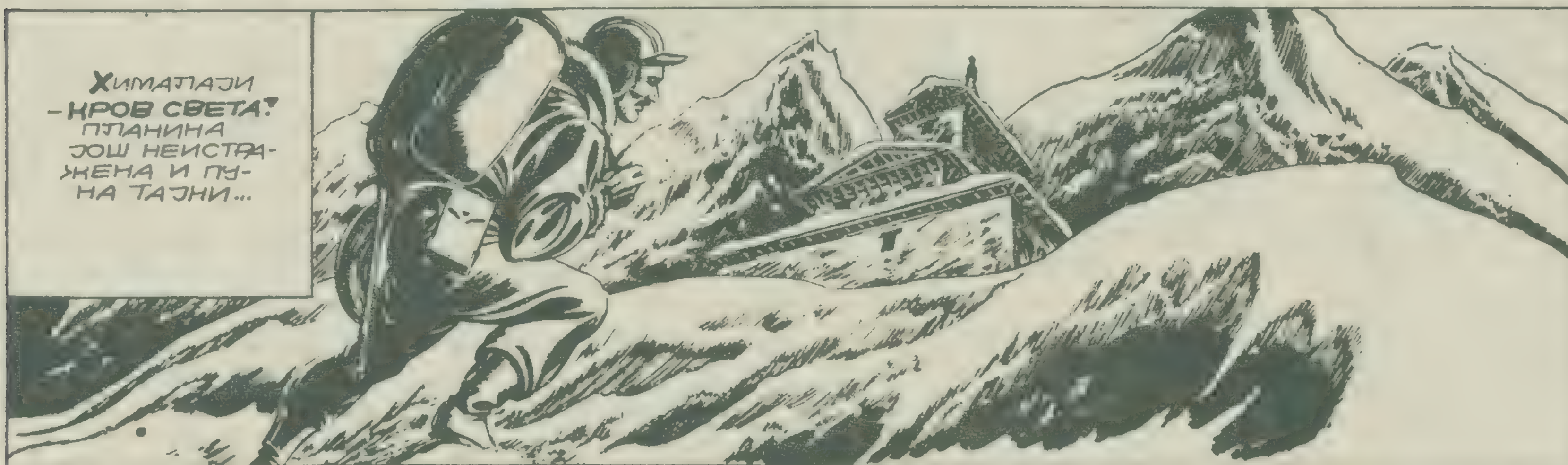

У ХОТЕЛУ НА ХИМАЛАЈИМА...
ДА ЛИ ЈЕ ПЕНРОУЗ ОСТАВИО НЕКУ ПОРУКУ ЗА ФЛАША ГОРДОНА?
НИЈЕ! БРИНЕМО ШТО ГА ВЕЋ НЕМА!

ОТИШАО ЈЕ САМ?
ДА!

ЈА САМ ТИНГЗЕН, ВАШ ВОДИЧ! СВЕ ЈЕ СПРЕМНО ЗА СУТРА!
И МИ СМО СВИ СПРЕМНИ СЕМ ПЕНРОУЗА! НЕСТАО ЈЕ!

СИГУРНО ЈЕ КРЕНУО У ПОТРАГУ ЗА ЈЕТИЈЕМ!

СНЕЖНИМ ЧОВЕКОМ ?!
ДА! СТАЛНО ЈЕ ГОВОРИО О ЊЕМУ И БИО НЕСТРПЉИВ ДА ПОЂЕ!

БИЋЕ БОЉЕ ДА ПОЗОВЕМ СПАСИЛАЧКУ ЕКИПУ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ПЕНРОУЗ ЈЕ БИО НА ПРАГУ ВЕЛИКОГ ОТКРИЋА...
ТРАГОВИ! НАШАО САМ ГА!

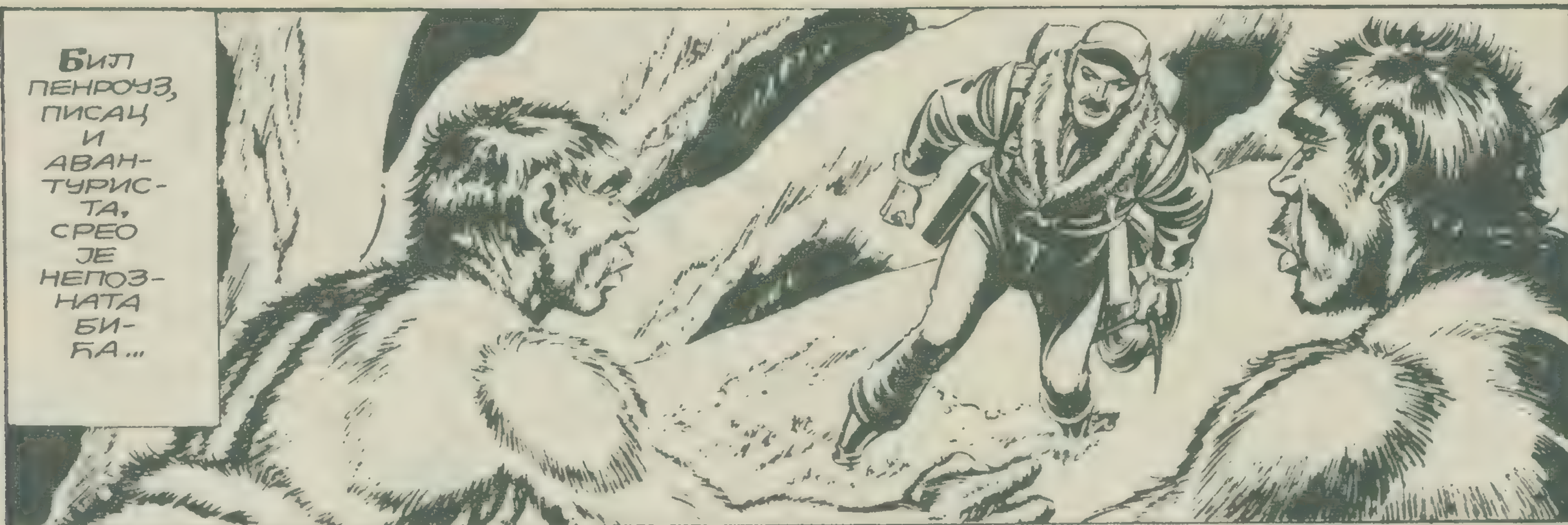
БИЛ ПЕНРОУЗ, ПИСАЦ И АВАНТУРИСТА, СРЕО ЈЕ НЕПОЗНАТА БИЋА...

АЛИ, ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ МОГАО ДА ОБЈАВИ ВЕСТ СВЕТУ...
НЕ? НЕ?

ФЛАШ ГОРДОН, ДЕЈЛ И ТИНГЗЕН ЧИТАВ ДАН СУ ТРАГАЛИ ЗА БИЛОМ. У СУМРАК СУ ПОДИГЛИ ШАТОР КАДА СУ ИМ СЕ ЈАВИЛИ ИЗ ХЕЛИКОПТЕРА...
ШТА? ГДЕ? СА СЕВЕРНЕ СТРАНЕ ВЕЛИКЕ ИГЛЕ? ДА... ЗНАМ ГДЕ ЈЕ ТО?

СПАЗИЛИ СУ БИЛОВ РАНАЦ, АЛИ НИ ТРАГА ОД ЊЕГА?
У ЗОРУ НАСТАВЉАМО ТРАГАЊЕ?

ВЕЛИКА ИГЛА - ВРХ КОЈИ ЈЕ МАЛИ БРОЈ ПЛАНИНАРА ОСВОЈИО...

ПОД СИГУРНИМ ТИНГЗЕНОВИМ ВОЂСТВОМ, ВЕЋ У ПОДНЕ НАШЛИ СУ СЕ НА ВИСОРАВНИ...
ЕВО ЊЕГОВОГ РАНЦА?
АКО ЈЕ ПАО ОДАВДЕ, НИКАДА ГА НЕЋЕМО НАЋИ?
© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ФЛАШЕ, ПОГЛЕДАЈ ОВЕ ТРАГОВЕ?
БИЛ ЈЕ СИГУРНО КРЕНУО ЗА ЊИМА?
ВОДЕ ПРЕМА САМОМ ВРХУ?

И МИ ЋЕМО ТАМО, ТИНГЗЕНЕ?

ДА ЛИ СУ ТО БИЛИ ТРАГОВИ ЈЕТИЈА?
ЗНАЧИ ДА ПРИЧА О СНЕЖНОМ ЧОВЕКУ НИЈЕ ИЗМИШЉЕНА?
НИКО НИЈЕ МОГАО ДА ЈЕ ПОТВРДИ ЈЕР СЕ НИЈЕДАН ОД ИСТРАЖИВАЧА НИЈЕ ВРАТИО...

...КАО НИ ВАШ ПРИЈАТЕЉ БИЛ!

МИСЛИШ ДА ЈЕ И БИЛА УБИО ЈЕТИ?
КО ЗНА? КАО ДА СЕ БИЛ С НЕКИМ БОРИО!

ТРАГОВИ ИДУ ДАЉЕ! СЛЕДИЋЕМО ИХ!
ЈА НЕ БИХ...

ФЛАШЕ!

ОНИ СУ РОБОТИ, ФЛАШЕ!
НАРЕЂЕНО ИМ ЈЕ ДА НАС УХВАТЕ ЖИВЕ!

НЕОБИЧНИ РОБОТИ ПОНЕЛИ СУ ИХ ПРЕМА НЕКОЈ ПЕЋИНИ...

ФЛАШЕ, ЧИНИ МИ СЕ ДА САЊАМ!
МЕНИ СТВАРИ ПОСТАЈУ ЈАСНИЈЕ!

НЕКО ЈЕ ИСКОРИСТИО МИТ О ЈЕТИЈУ ДА БИ ПРИКРИО СВОЈЕ ПРЉАВЕ ПОСЛОВЕ!
КО ТО И ЗАШТО?

УСКОРО ЋЕМО САЗНАТИ!
ФЛАШЕ, ЕНО БИЛА! ЖИВ ЈЕ!
ФЛАШЕ! ДЕЈЛ!

ВЕРОВАЛИ СМО ДА СТЕ МРТВИ!
ШТА СВЕ ОВО ЗНАЧИ, БИЛЕ?
БЕЖИТЕ ОДАВДЕ ДОК МОЖЕТЕ!

ИСПРИЧАЋЕ ТИ ГОМИЛУ ЛАЖИ, ФЛАШЕ! БЕЖИ И ДОВЕДИ ПОМОЋ!

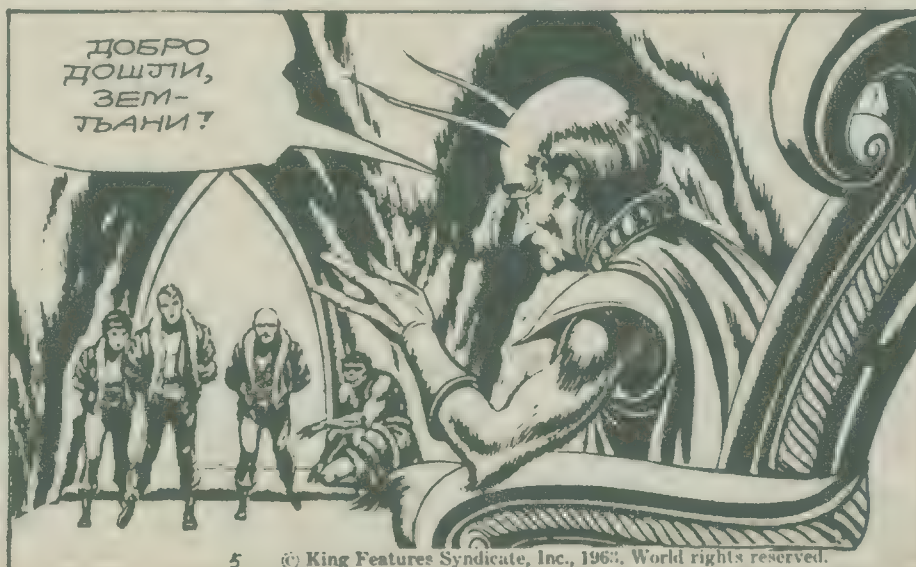
ДОБРО ДОШЛИ, ЗЕМЉАНИ!

КАО ШТО ВИДИТЕ, ЈА САМ ДОШЉАК ИЗ СВЕМИРА?
ШТА ТРАЖИТЕ КОД НАС?

ОПРОСТИТЕ ШТО СМО СЕ СПУСТИЛИ НА ВАШУ ПЛАНЕТУ?

ПРЕЂИТЕ НА СТВАР? ШТА РАДИТЕ ОВДЕ?
ВИ, ЗЕМЉАНИ, СТЕ МЛАД НАРОД...

... ДОК СМО МИ СТАРИ? БОГАТСТВО НАШЕ ПЛАНЕТЕ ЈЕ ИСЦРПЉЕНО...

... И ПРИСИЉЕНИ СМО ДА ТРАЖИМО СИРОВИНЕ У ДАЛЕКИМ СВЕТОВИМА? ПЛАШЉИВ СМО НАРОД И ЗАТО СВЕ ОВО РАДИМО У ТАЈНОСТИ?

ЗА КОЈИМ СИРОВИНАМА ТРАГАТЕ?
ЗА БАКРОМ, ФЛАШЕ? ВИ ГА ОВДЕ И ТАКО НЕ БИСТЕ ЕКСПЛОАТИСАЛИ?

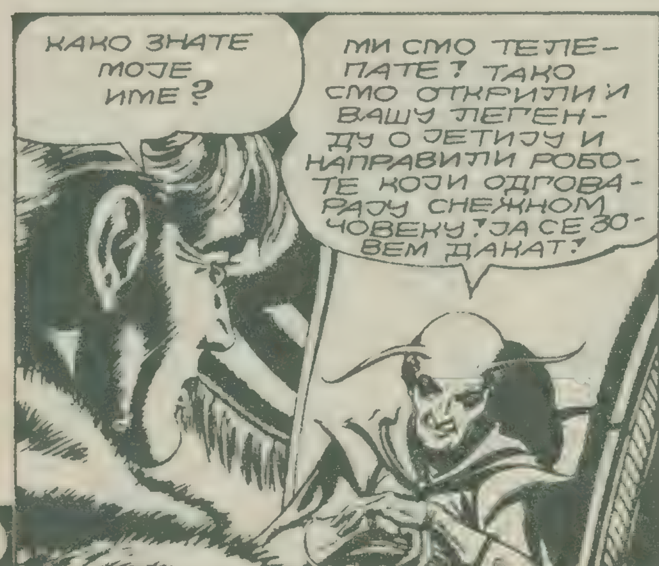
КАКО ЗНАТЕ МОЈЕ ИМЕ?
МИ СМО ТЕЛЕПАТЕ? ТАКО СМО ОТКРИЛИ И ВАШУ ЛЕГЕНДУ О ЈЕТИЈУ И НАПРАВИЛИ РОБОТЕ КОЈИ ОДГОВАРАЈУ СНЕЖНОМ ЧОВЕКУ? ЈА СЕ ЗОВЕМ ДАКАТ?

ОНИ ТРЕБА ДА ПЛАШЕ ОНЕ КОЈИ СЛУЧАЈНО ЗАЛУТАЈУ ОВАМО?
СВЕ ОВО ЧИНИМ ДА БИ МОЈ НАРОД ПРЕЖИВЕО?

ХЕЛИКОПТЕР ЈЕ САДА ТРАГАО НЕ САМО ЗА БИЛЈОМ ВЕЋ И ЗА ФЛАШОМ, ДЕЈЛ И ТИНГЗЕНОМ...

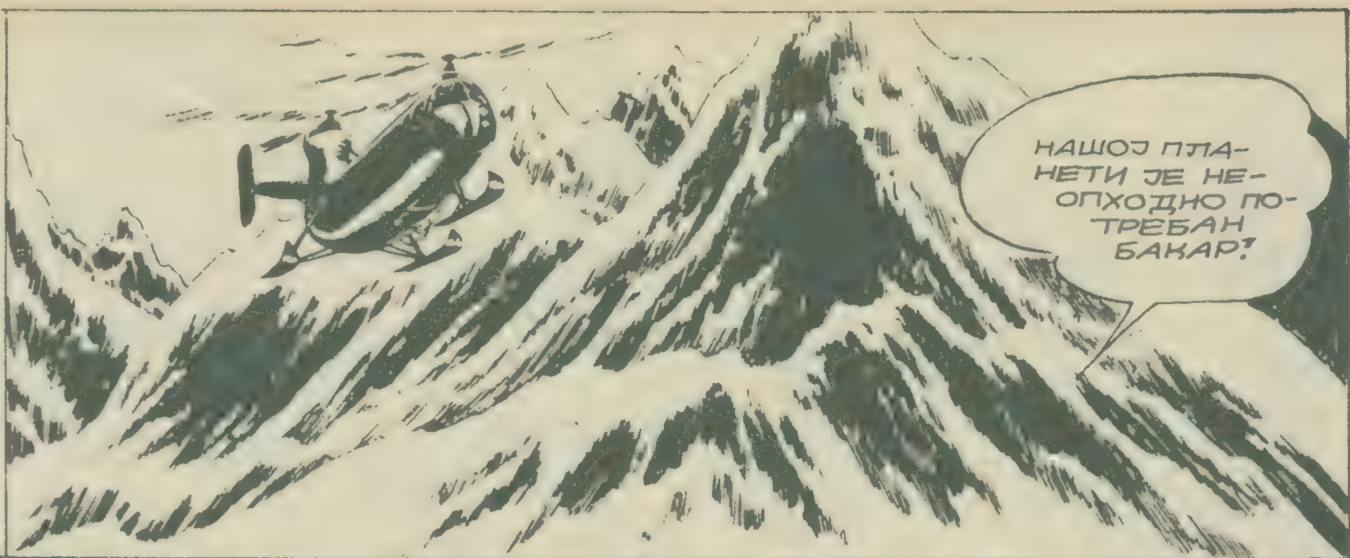

ГДЕ СИ ОВО НАШАО?
ИСПАЛО ЈЕ ИЗ КОЛИЦА КОЈА ПРЕВОЗЕ РУДУ ИЗ РУДНИКА!

А ДАКАТ НАМ ЈЕ КАЗАО ДА СУ ДОШЛИ ОВАМО ЗБОГ БАКРА!

СЛАГАО НАС ЈЕ!
КО ЗНА КОЛИКО ВЕКОВА СУ ОНИ ВЕЋ ОВДЕ?

...И ШТА СВЕ РАДЕ НА ЗЕМЉИ!
ТРЕБАЛО БИ ОБАВЕСТИТИ СВЕМИРСКУ ПОЛИЦИЈУ О ОВОМЕ!

КАКО ДА СЕ ИЗВУЧЕМО ОДАВДЕ?
ИМАМ ЧЕКИЋ И КЛИНЦЕ! НИСУ МИ ИХ ОДУЗЕЛИ!
МОГУ НАМ ДОБРО ПОСЛУЖИТИ!

САМО ДА ТЕ НЕ ЧУЈУ, ФЛАШЕ!
ИЗВУЋИ ЋУ ШИПКУ!

УДАЉИТЕ СЕ СВИ! УУХ! УСПЕО САМ!

ПОЛАКО, ДЕЈЛ!
ФЛАШЕ, РОБОТИ СУ НАС СПАЗИЛИ!

НЕ ОБРА-ЋАЈ ПАЖ-ЊУ НА ЊИХ?
АЛИ, ОНИ СУ КРЕНУ-ЛИ НА НАС?

НЕМА ПОВРАТКА? ТРЧИ-ТЕ?

ФЛАШЕ, ОНИ СУ БРЖИ ОД НАС?
ПАЗИ? КО-ЛИЦА?

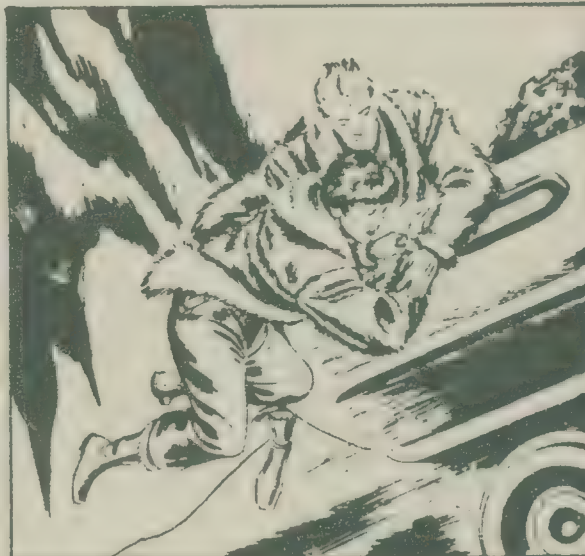

УМАКЛИ СМО ИМ? НАДАМ СЕ ДА НИСУ ПРОГРА-МИРАНИ ДА ДИ-ЖУ УЗБУ-НУ?

БИЋЕ БО-ЉЕ ДА САД КРЕНЕМО ПЕШИЦЕ, ДЕЈЛ?

АУУУ? ПОГЛЕ-ДАЈ ОВА ПОСТРО-ЈЕЊА? КОЛИКО ЛИ ЈЕ РУДЕ УРА-НИЈУМА ОВДЕ ПРЕЧИШЋЕНО?

ИДЕМ ДА ПОГЛЕ-ДАМ ИЗ-БЛИЗА?
НЕ, ФЛАШЕ?

НЕ БОЈ СЕ, ДЕЈЛ! РОБОТИ СУ ОТИШЛИ! ЧЕКАЈ МЕ ОВДЕ!

ТО ЈЕ САМОУБИСТВО, ФЛАШЕ! ВРАТИ СЕ!

Али, Флаш је већ пришао свемирском броду...

ДА ВИДИМ ШТА ТО ПРЕНОСЕ СА НАШЕ ПЛАНЕТЕ!

ГЛЕ, ГЛЕ!

БОЈЕВЕ ГЛАВЕ! ИМА ИХ НЕКОЛИКО СТОТИНА!

ДЕЈЛ И ЈА МОРАМО ШТО ПРЕ ОДАВДЕ ДА БИСМО ПОЗВАЛИ ПОМОЋ!

РОБОТИ! ОПЕТ СУ УХВАТИЛИ ДЕЈЛ!

ДОВЕДИТЕ ГА МРТВОГ ИЛИ ЖИВОГ!

ФЛАШ ЈЕ УПРАВО ОТКРИО ДА СЕ У ОВОЈ БАЗИ ПРАВЕ БОЈЕВЕ ГЛАВЕ ЗА АТОМСКЕ БОМБЕ, КАД ...

И КАДА СУ СЕ РОБОТИ ПРИБЛИЖИЛИ ...

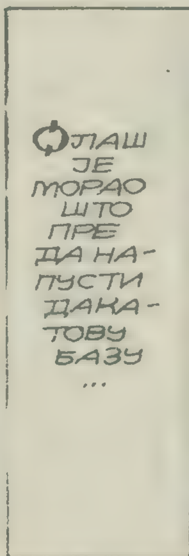

Роботи су вукли конопац нагоре...

Флаш је склизнуо низ конопац, али ...

У ЧВРСТОМ ЗАГРЉАЈУ РОБОТА, ФЛАШ ЈЕ ГУБИО ДАХ...

ЈЕДВА ЈЕ УСПЕО ДА ПОДИГНЕ РЕВОЛВЕР И ПУЦА ...

ДОЛАЗИ К СЕБИ!

ФЛАШЕ, ШТА ЈЕ ОВО?
РОБОТ! УБАЦИТЕ ГА У ХЕЛИКОПТЕР! ТАМО ЋУ ВАМ СВЕ ОБЈАСНИТИ!

ДОШЉАЦИ ИЗ СВЕМИРА? ПОЗОВИМО ОДМАХ ПОЛИЦИЈУ, ФЛАШЕ!
НЕ! МОРАМО ПРВО ДА СПАСЕМО ЗАТВОРЕНИКЕ!

У ТОМЕ ЋЕ НАМ ПОМОЋИ ОВАЈ РОБОТ! ПРОГРАМИРАЋУ ГА ТАКО ДА РАДИ ЗА НАС!
ВРАТИЋЕМО ГА У РУДНИК И БИЋЕ НАШ ШПИЈУН!

СУТРАДАН, ФЛАШ ГОРДОН И СПАСИОЦИ СПУСТИЛИ СУ СЕ У БЛИЗИНИ РУДНИКА...
МОЖЕ ЛИ ЈЕДАН РОБОТ ДА ИЗВУЧЕ ЗАТВОРЕНИКЕ ИЗ ТОГ УТВРЂЕЊА, ФЛАШЕ?
СПАСИОЦИ

МОЖЕ ДА УЂЕ УНУТРА, А ТО ЈЕ ДОВОЉНО ЗА ПОЧЕТАК!

ПРОШЛО ЈЕ ДОСТА ВРЕМЕНА ОТКАДА ЈЕ РОБОТ У РУДНИКУ! ШТА САДА, ФЛАШЕ?
ПОГЛЕДАЈТЕ!

НАШ РОБОТ ЈЕ ОСЛОБОДИО ЗАТВОРЕНИКЕ И ОБРАЧУНАВА СЕ С ОСТАЛИМ РОБОТИМА!

ЕНО ЗАТВОРЕНИКА!
ДЕЈЛ!

ВЕЋ СМО ИЗГУБИЛИ СВАКУ НАДУ!
БИЛЕ! ТИНГЗЕНЕ!

ИЗИЂИ, ДАКАТ! ТВОЈЕ ЕКСПЛОАТИСАЊЕ УРАНА ЈЕ ЗАВРШЕНО!

НЕ! ТЕК ЈЕ ПОЧЕЛО!
ФЛАШЕ, ЛЕЗИ!

ЧУЈЕ СЕ ЧИТАВ НИЗ ЕКСПЛОЗИЈА? ГРАНАТА ЈЕ УДАРИЛА У НЕШТО ...

ФЛАШ СЕ ТЕК САДА ДОСЕТИО ШТА ЈЕ ПРОУЗРОКОВАЛО ТОЛИКЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ...

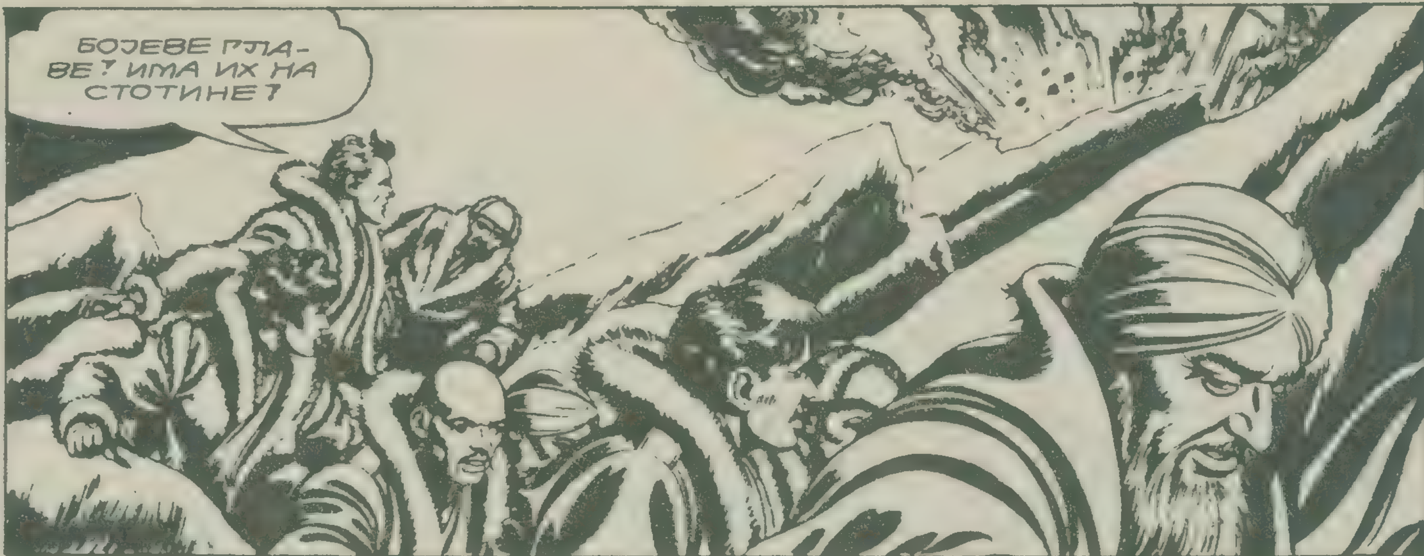

ФЛАШ ЈЕ ПРЕДВОДИО СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ...

РУДНИК ЈЕ ОДЛЕТЕО У ВАЗДУХ!
ЖМУРИТЕ! ОВО ЈЕ АТОМСКА ЕКСПЛОЗИЈА! ВАТРЕНА КУГЛА МОЖЕ ВАМ СПРЖИТИ ОЧИ!

ФЛАШЕ, САДА ЋЕ НАИЋИ ТОПЛОТНИ УДАР...
ПРОЋИ ЋЕ, НЕ БРИНИ!

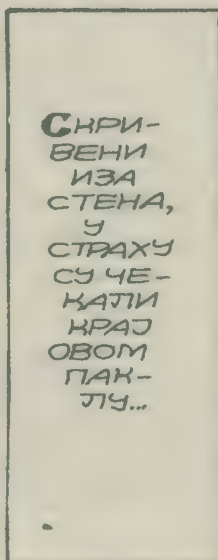
СКРИВЕНИ ИЗА СТЕНА, У СТРАХУ СУ ЧЕКАЛИ КРАЈ ОВОМ ПАКЛУ...

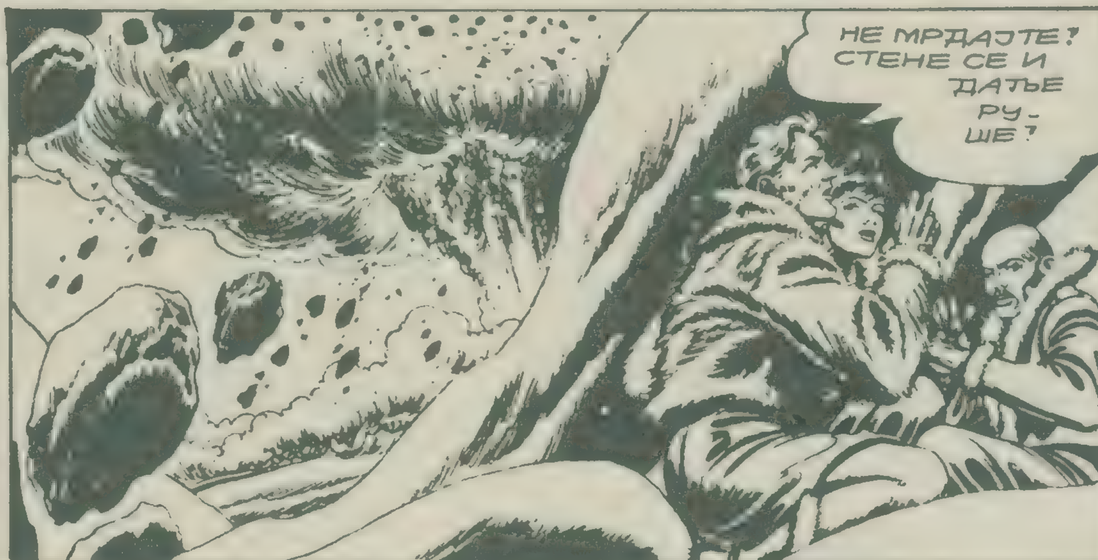
НЕ МРДАЈТЕ! СТЕНЕ СЕ И ДАЉЕ РУШЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ СВИ ДОБРО?
ИЗГЛЕДА! УХ, ДОБРО СМО ПРОШЛИ!

А ЕВО И ЈЕТИЈА! КОМАД ГВОЖЂУРИЈЕ!
А НЕ ЖИВА ЛЕГЕНДА КАКО СМО СВИ ВЕРОВАЛИ!

СРУШИО СЕ ЛЕТЕЋИ ТАЊИР! ЕКСПЛОЗИЈА ЈЕ БИЛА БРЖА ОД ЊЕГА!
ОПЕТ ЈЕ ЗАВЛАДАО МИР! МОЖЕМО ДА КРЕНЕМО!

ЕНО И СЕЛА!
БИЛЕ, ТВОЈ ТРУД НИЈЕ БИО УЗАЛУДАН! ИПАК ЋЕШ НАПИСАТИ КЊИГУ „МИТ О ЈЕТИЈУ"!
КРАЈ

ПОВРАТАК

БИО ЈЕ ПРВИ ДАН ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У ВИНЕРТОНУ, А ВЕЋ СУ ПОЧЕЛЕ ДА СЕ ШИРЕ НЕКЕ ГЛАСИНЕ...
ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛЕ?
ВРАТИЛА СЕ?
ДА! ДОЋИ ЋЕ ДАНАС У ШКОЛУ!
НЕ ВЕРУЈЕМ!
ДА, ПЕМ ЈЕ У НАШЕМ ГРАДУ!

ДЕВОЈЧИЦЕ СЕ ОКРЕНУШЕ ПРЕМА СЈУ ВАЈАТ...
СЈУ, ТИ СИ БИЛА ЊЕНА НАЈБОЉА ДРУГАРИЦА! ДА ЛИ СЕ ПЕМ ЗАИСТА ВРАТИЛА?
ПОЈМА НЕМАМ!

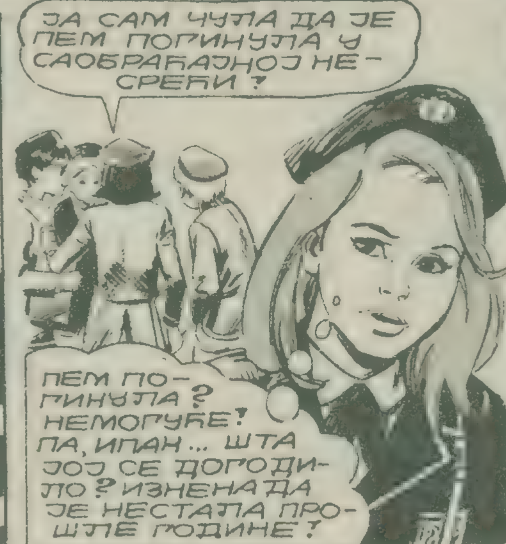
ЈА САМ ЧУЛА ДА ЈЕ ПЕМ ПОГИНУЛА У САОБРАЋАЈНОЈ НЕСРЕЋИ!
ПЕМ ПОГИНУЛА? НЕМОГУЋЕ! ПА, ИПАК... ШТА ЈОЈ СЕ ДОГОДИЛО? ИЗНЕНАДА ЈЕ НЕСТАЛА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ!

ПЕМ И СЈУ СУ БИЛЕ НЕРАЗДВОЈНЕ...
... НА СПОРТСКОМ ТЕРЕНУ...

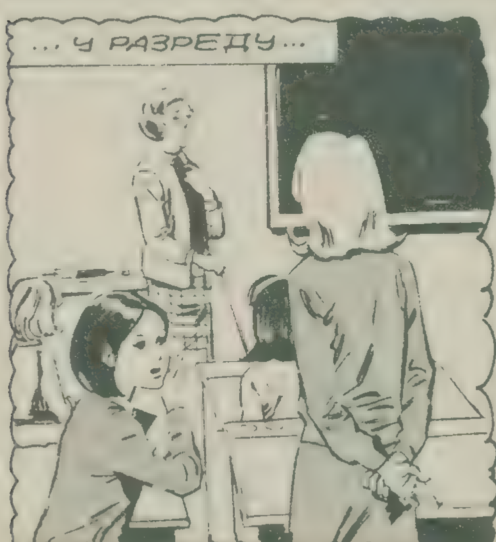
... У РАЗРЕДУ...

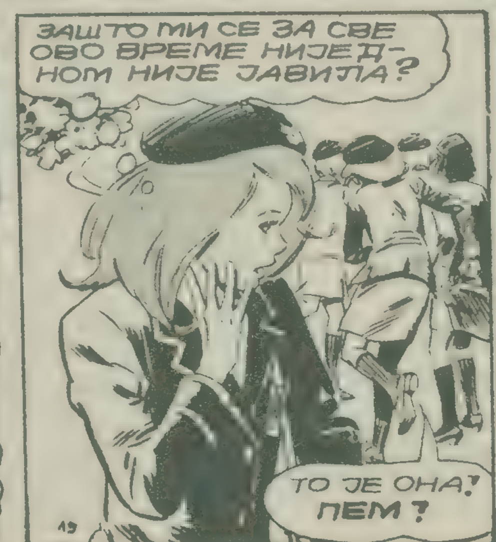
ЗАШТО МИ СЕ ЗА СВЕ ОВО ВРЕМЕ НИЈЕДНОМ НИЈЕ ЈАВИЛА?
ТО ЈЕ ОНА! ПЕМ?

ЈЕДАН АУТО СЕ ЗАУСТАВИО И ИЗ ЊЕГА ЈЕ ИЗИШЛА БЛЕДУЊАВА ДЕВОЈЧИЦА...
ПУСТИТЕ МЕ ДА ПРОЂЕМ!

ЗДРАВО, ПЕМ! ДОБРО ДОШЛА!
ЗДРАВО... ОВАЈ... ХМ...

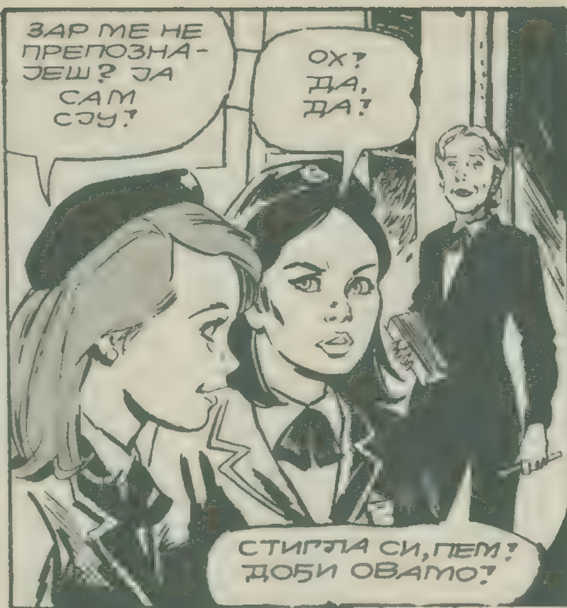
ЗАР МЕ НЕ ПРЕПОЗНАЈЕШ? ЈА САМ СЈУ!
ОХ! ДА, ДА!
СТИГЛА СИ, ПЕМ! ДОЂИ ОВАМО!

ДИРЕКТОРКА ШКОЛЕ ПОВЕЛА ЈЕ ПЕМ УНУТРА...
ЧУДНО! ПЕМ КАО ДА МЕ НИЈЕ ПРЕПОЗНАЛА! А БИЛЕ СМО ТАКО БЛИСКЕ!

У РАЗРЕДУ, СЈУ ЈЕ ЈОШ ВИШЕ БИЛА ИЗНЕНАЂЕНА...
ПЕМ, РЕЦИ МИ КАД СУ БИЛИ РАТОВИ РУЖА! НЕ ЗНАШ?
НЕВЕРОВАТНО! ПЕМ ЈЕ НАЈБОЉЕ ЗНАЛА ИСТОРИЈУ!

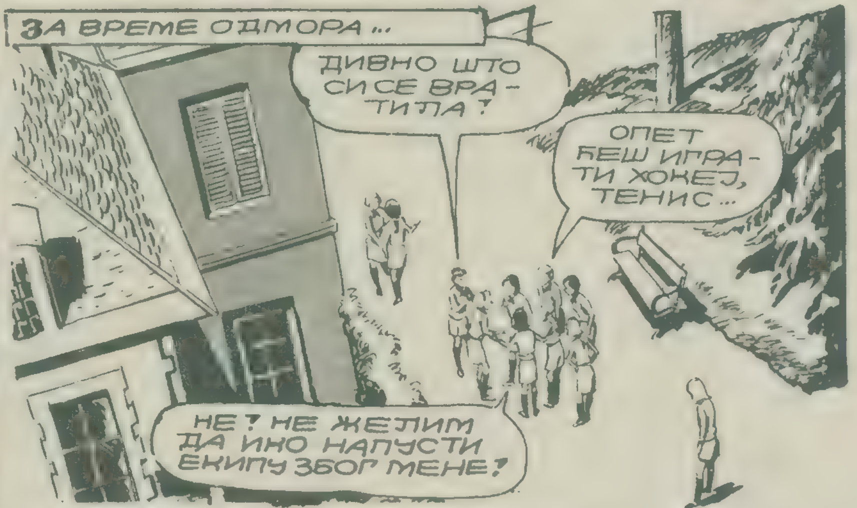
ЗА ВРЕМЕ ОДМОРА...
ДИВНО ШТО СИ СЕ ВРАТИЛА!
ОПЕТ ЋЕШ ИГРАТИ ХОКЕЈ, ТЕНИС...
НЕ! НЕ ЖЕЛИМ ДА ИКО НАПУСТИ ЕКИПУ ЗБОГ МЕНЕ!

ГЛУПОСТИ! ТИ СИ БИЛА НАЈБОЉИ НАВАЛНИ ИГРАЧ И ЗА ТЕБЕ МОРА ДА ИМА МЕСТА У ЕКИПИ!
ПА... КАД ВИ КАЖЕТЕ...

СЈУ ЈЕ ПРАТИЛА СВАКИ КОРАК ПЕМ ЗА ВРЕМЕ ТРЕНИНГА...
ПА ОВО НИЈЕ ОНА СТАРА ПЕМ! ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ ДА ЈЕ СВЕ ЗАБОРАВИЛА?

ПЕМ ЈЕ УСТАЛА ХРАМАЈУЋИ...
ПОВРЕДИЛА САМ МИШИЋ! НЕЋУ МОЋИ ДА ИГРАМ!
ПЕМ ЗБОГ ОВОГА НЕ БИ ПРЕКИНУЛА ДА ИГРА!

НА КРАЈУ ШКОЛСКОГ ДАНА...
ПЕМ ВИШЕ НЕ ХОПА! САМО СЕ ПРЕТВАРАЛА ДА ЈЕ ПОВРЕДИЛА НОГУ!

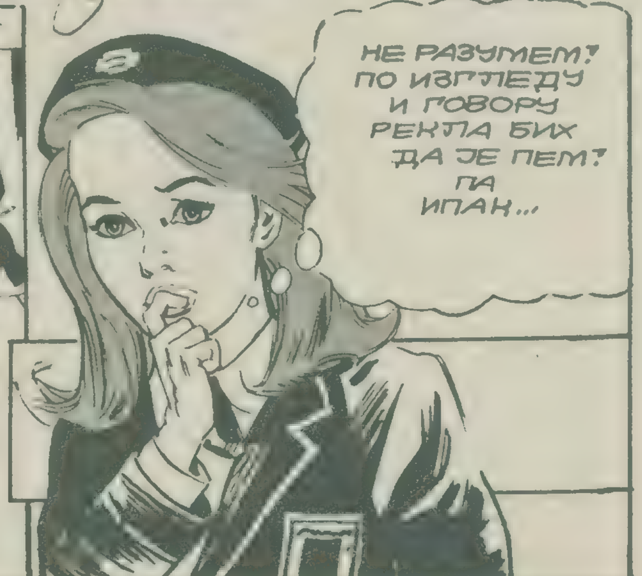
НЕ РАЗУМЕМ! ПО ИЗГЛЕДУ И ГОВОРУ РЕКЛА БИХ ДА ЈЕ ПЕМ! ПА ИПАК...

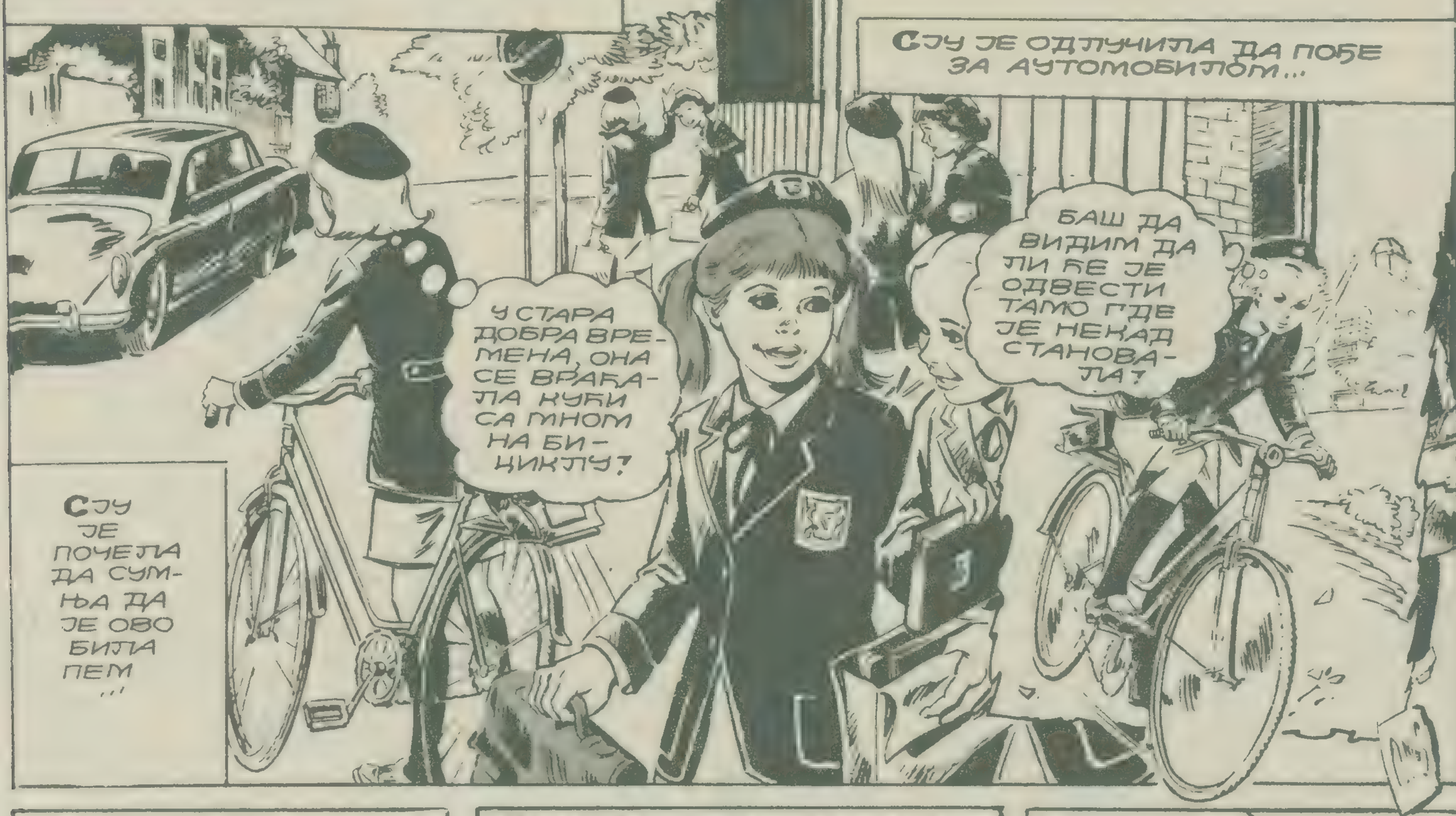
ИСПРЕД ШКОЛЕ, ПЕМ ЈЕ ЧЕКАО АУТО...
СЈУ ЈЕ ОДЛУЧИЛА ДА ПОЂЕ ЗА АУТОМОБИЛОМ...
У СТАРА ДОБРА ВРЕМЕНА, ОНА СЕ ВРАЋАЛА КУЋИ СА МНОМ НА БИЦИКЛУ!
БАШ ДА ВИДИМ ДА ЛИ ЋЕ ЈЕ ОДВЕСТИ ТАМО ГДЕ ЈЕ НЕКАД СТАНОВАЛА?
СЈУ ЈЕ ПОЧЕЛА ДА СУМЊА ДА ЈЕ ОВО БИЛА ПЕМ...

АУТО СЕ ЗАУСТАВИО ИСПРЕД КУЋЕ У КОЈОЈ ЈЕ ЖИВЕЛА ПЕМ...
С КИМ ТО РАЗГОВАРА ШОФЕР? ОНО НИЈЕ ЊЕН ТАТА!

СЈУ ЈЕ ОДЛУЧИЛА ДА ЗАКУЦА НА ВРАТА...
МОЖЕ ЛИ ПЕМ ДА ИЗИЂЕ НАПОЉЕ? ЈА САМ ЊЕНА ДРУГАРИЦА...
ЖАО МИ ЈЕ! ПЕМ СЕ НЕ ОСЕЋА НАЈБОЉЕ!

КО ЈЕ ОН? СКОРО МИ ЈЕ ЗАЛУПИО ВРАТА ИСПРЕД НОСА!

СУТРАДАН, У ШКОЛСКОМ ДВОРИШТУ...
ПИТАЛА САМ СЕ ДА ЛИ ЋЕШ ДАНАС ДОЋИ! ЈУЧЕ СИ СЕ ЈОШ ЛОШЕ ОСЕЋАЛА!
СЈУ, ВИДЕЛА САМ ДА МЕ ПРАТИШ И ТО МИ СЕ УОПШТЕ НЕ ДОПАДА!

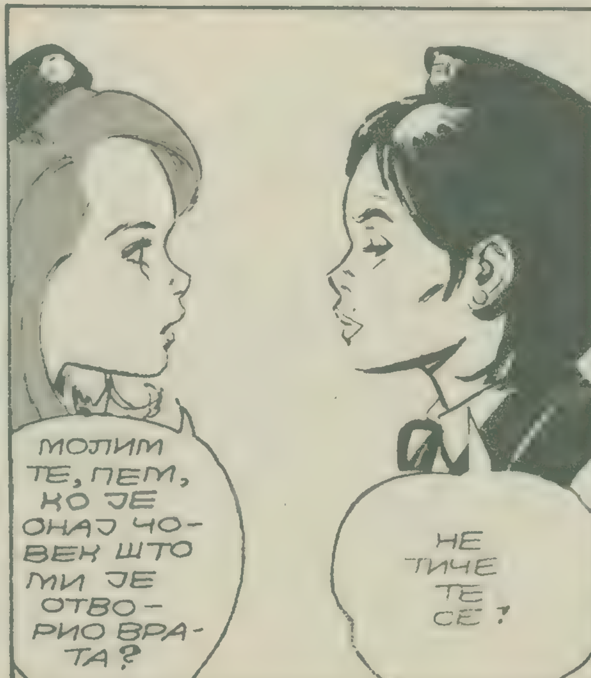
МОЛИМ ТЕ, ПЕМ, КО ЈЕ ОНАЈ ЧОВЕК ШТО МИ ЈЕ ОТВОРИО ВРАТА?
НЕ ТИЧЕ ТЕ СЕ!

АЛИ, ЈА САМ БИЛА ТВОЈА НАЈБОЉА ДРУГАРИЦА! ЖЕЛИМ ДА ТИ ПОМОГНЕМ!
НИЈЕ МИ ПОТРЕБНА ПОМОЋ!

ПЕМ, У СУБОТУ ЋЕШ ИГРАТИ ХОКЕЈ! ТАКМИЧИМО СЕ ПРОТИВ ДРУГЕ ШКОЛЕ!
РЕКЛА САМ ВАМ ДА НИСАМ У ФОРМИ!

НАЈБОЉИ НАЧИН ДА ЈЕ ПОВРАТИШ ЈЕ ДА ИГРАШ!
АЛИ, ЈА НЕ ЖЕЛИМ ВИШЕ ДА СЕ БАВИМ СПОРТОМ!

ДЕВОЈЧИЦАМА ЈЕ ПРИШЛА СЈУ...
МОЛИМ ТЕ, СЈУ, УБЕДИ ИХ...
НЕ ЖЕЛИМ ДА ТИ ПОМОГНЕМ ДОК НЕ ВИДИМ ДА ИМАШ ПОВЕРЕЊА У МЕНЕ!

АЛИ ПОЧЕО ЈЕ ЧАС И ЊИХ ДВЕ НИСУ ИМАЛЕ ПРИЛИКУ ДА СЕ ВИДЕ ДО СУБОТЕ...
ХЕЈ, ГДЕ ЈЕ ПЕМ?
ЈОШ НИЈЕ СТИГЛА!
УТАКМИЦА ТРЕБА ДА ПОЧНЕ!
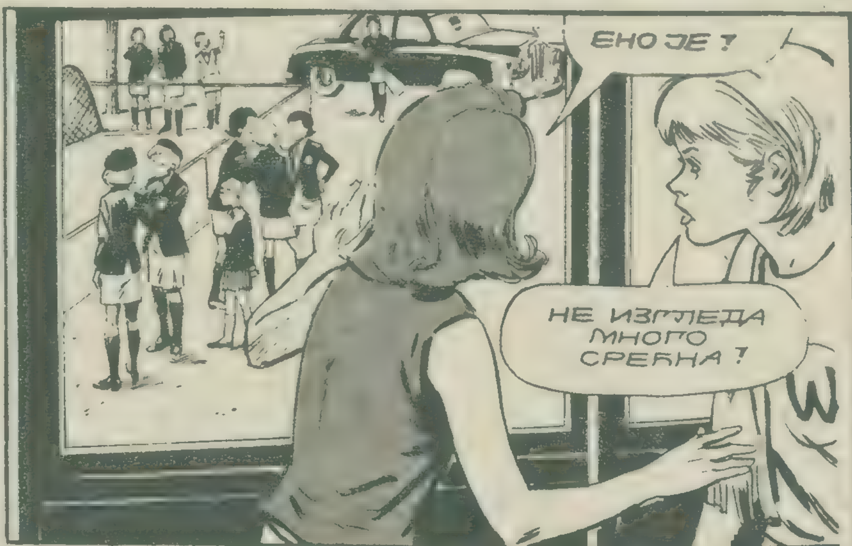
ЕНО ЈЕ!
НЕ ИЗГЛЕДА МНОГО СРЕЋНА!

ПРОТИВНИЦЕ СЈУ И ЊЕНИХ ДРУГАРИЦА БИЛЕ СУ ВЕШТИ БОРЦИ...
УУХ!

СЈУ НИШТА НИЈЕ ПОЛАЗИЛО ЗА РУКОМ...
ЗАУСТАВИ ЈЕ, ПЕМ!

ПЕМ ЈЕ УСТУКНУЛА И ПУСТИЛА ЈЕ ДА ПРОЂЕ! А УВЕК ЈЕ БИЛА ТАКО БОРБЕНА!
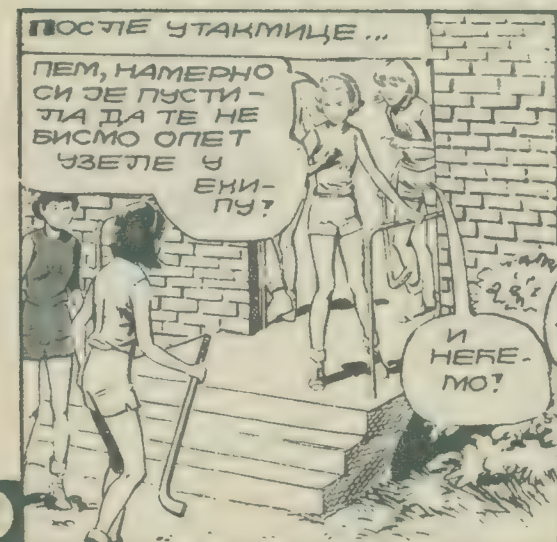
ПОСЛЕ УТАКМИЦЕ...
ПЕМ, НАМЕРНО СИ ЈЕ ПУСТИЛА ДА ТЕ НЕ БИСМО ОПЕТ УЗЕЛЕ У ЕКИПУ!
И НЕЋЕМО!
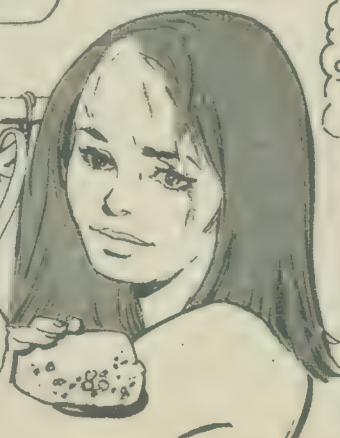
НЕ МОГУ ДА ЈЕ РАЗУМЕМ!
ГДЕ ЈЕ САДА?
НЕ СМЕ ДА СЕ ПОЈАВИ! СРАМОТА ЈЕ!
И ТРЕБА ДА СЕ СТИДИ!

СЈУ ЈЕ ПОШЛА ДА ТРАЖИ ПЕМ...
ТАКО ЈЕ ПОТИШТЕНА! МОЖДА ЋЕ САД ХТЕТИ ДА РАЗГОВАРА СА МНОМ!
ЈА ЈЕ НЕ БИХ НИ ПОГЛЕДАЛА, СЈУ!

СЈУ ЈЕ БИЛА УПОРНА У ЖЕЉИ ДА ОТКРИЈЕ ШТА СЕ ДОГОДИЛО СА ПЕМ ДА СЕ ТОЛИКО ИЗМЕНИЛА...
СЈУ, НАЉУТИЋЕМО СЕ НА ТЕБЕ АКО ЈОЈ ПРИЂЕШ!
ЧУЈЕШ ШТА ТИ КАЖЕ? БОЉЕ СЕ ВРАТИ!
САМА ОДЛУЧУЈЕМ С КИМ ЋУ ДА СЕ ДРУЖИМ!
ТИ ИЗГЛЕДА ИМАШ ПРОБЛЕМА У КУЋИ?
ЗАШТО ДА ТЕ ТИМЕ ЗАМАРАМ?
ЗНАЧИ, ИМАШ ПРОБЛЕМА?
НЕ МОГУ ДА ТИ КАЖЕМ О ЧЕМУ СЕ РАДИ!
СЈУ ЈЕ ПОШЛА ЗА ПЕМ...
ДА МОЖДА НИСИ ШПИЈУН ИЛИ ...
ОХ, СЈУ, УВЕК СИ ИМАЛА МАШТЕ!
ПА, ИСТИНА ЈЕ! ТИ СЕ ИПАК СЕЋАШ СТАРИХ ВРЕМЕНА!
СВАКАКО! САМО... НИШТА ВИШЕ НИЈЕ ОНАКО КАО ШТО ЈЕ БИЛО!
ПОВЕРИ МИ СЕ И БИЋЕ ТИ ЛАКШЕ!
ПА, КАД СИ ТОЛИКО НАВАЛИЛА...
СЈУ НИКАДА НИЈЕ ВИДЕЛА НЕКОГ ДА ГОВОРИ С ТОЛИКО ГОРЧИНЕ...
ПРЕ ГОДИНУ ДАНА МОЈ ТАТА ЈЕ УХАПШЕН, НАВОДНО ЗБОГ ПЉАЧКЕ!
ПА, ТО ЈЕ СТРАШНО! ЗАТО СИ ТИ ТАКО ИЗНЕНАДА НЕСТАЛА?
МОЈ ТАТА ЈЕ НЕВИН, АЛИ ЈЕ ЈОШ У ЗАТВОРУ!

АУТО ЈЕ ВЕЋ СТИГАО ПО ПЕМ И РАЗГОВОР ЈЕ МОРАО БИТИ ПРЕКИНУТ...
ЗАШТО СИ СЕ ВРАТИЛА ОВАМО, ПЕМ?
ИЗВИНИ, МОРАМ... ОНИ ПРАТЕ СВАКИ МОЈ КОРАК?

НО СУ ТО ОНИ?
РЕЋИ ЋУ ТИ СУТРА?

АУТО СЕ БРЗО ИЗГУБИО...
ПЕМ ЈЕ ОПЕТ ОНА СТАРА...
СЈУ, ДА ЗНАШ ДА НЕЋЕМО НИ С ТОБОМ ДА СЕ ДРУЖИМО? ЗБОГ ПЕМ СМО ИЗГУБИЛЕ МЕЧ?

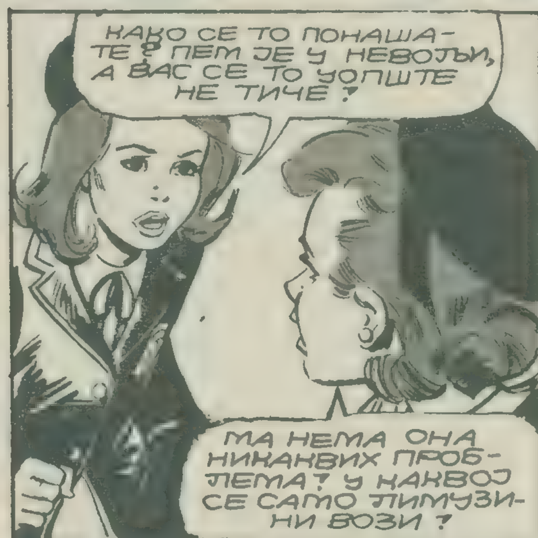
КАКО СЕ ТО ПОНАШАТЕ? ПЕМ ЈЕ У НЕВОЉИ, А ВАС СЕ ТО УОПШТЕ НЕ ТИЧЕ?
МА НЕМА ОНА НИКАКВИХ ПРОБЛЕМА? У КАКВОЈ СЕ САМО ЛИМУЗИНИ ВОЗИ?

НИЈЕ ТРЕБАЛО НИШТА ДА КАЖЕМ?

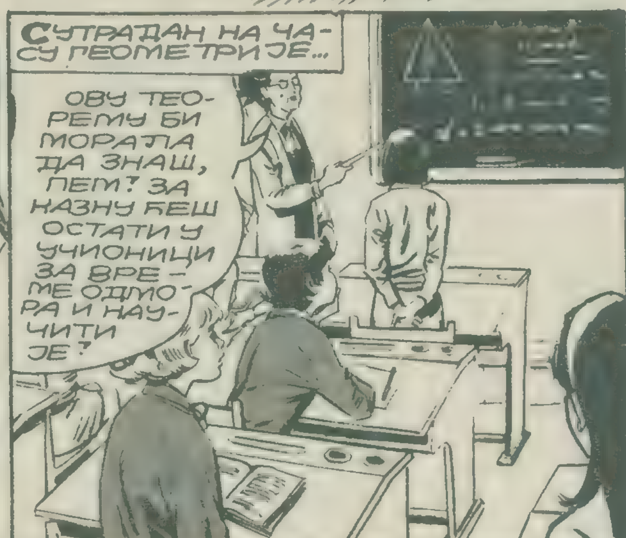
СУТРАДАН НА ЧАСУ ГЕОМЕТРИЈЕ...
ОВУ ТЕОРЕМУ БИ МОРАЛА ДА ЗНАШ, ПЕМ? ЗА КАЗНУ ЋЕШ ОСТАТИ У УЧИОНИЦИ ЗА ВРЕМЕ ОДМОРА И НАУЧИТИ ЈЕ?

ЈОШ ЈЕДНА ПРИЛИКА ДА МИ СЕ ПОВЕРИ, ПРОПАЛА ЈЕ?

КАДА ЈЕ ПОЧЕО ДРУГИ ЧАС...
ПОКУШАЋУ ДА СЕ ВИДИМО ПОСЛЕ ШКОЛЕ?

АЛИ...
ПЕМ, ОВО ОПЕТ НИСИ ДОБРО УРАДИЛА? ОСТАЋЕШ ОВДЕ И ПОСЛЕ ЧАСОВА?

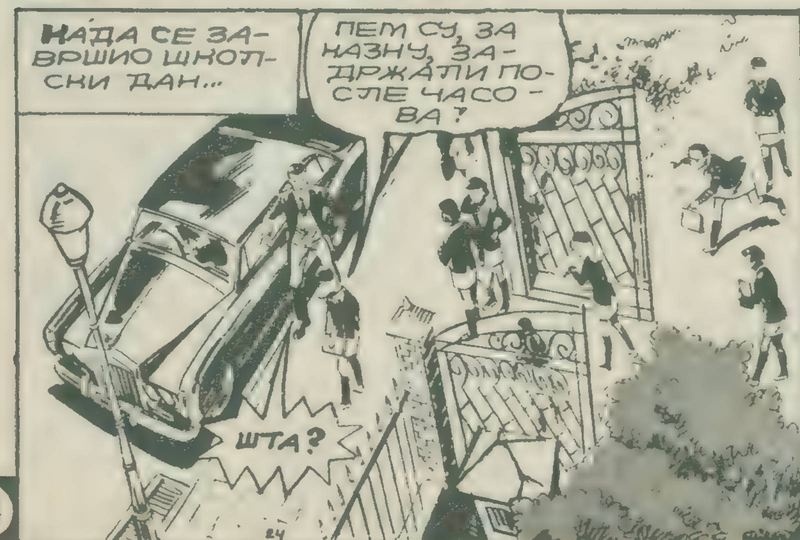
КАДА СЕ ЗАВРШИО ШКОЛСКИ ДАН...
ПЕМ СУ, ЗА КАЗНУ, ЗАДРЖАЛИ ПОСЛЕ ЧАСОВА?
ШТА?

ЧОВЕК ЈЕ УЛЕТЕО У ШКОЛУ И УБРЗО СЕ ВРАТИО СА ПЕМ...
КАКО ЈЕ УСПЕО ДА ЈЕ ИЗВУЧЕ?
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

ЗАШТО ПТИЦЕ ЛОВЕ ЦРВЕ ?
ЗАТО ШТО НЕ ЗНАЈУ КОЛИКО ЈЕ СПАНАЋ УКУСАН!

ВОЛЕО БИХ ДА МОГУ ДА ЛЕТИМ!
МОРА ДА ЈЕ ПРИЈАТНО!

ДАО БИХ СВЕ НА СВЕТУ ДА ЗНАМ КАКО ЈЕ БИТИ ПТИЦА!
ХМ!
?

ХВИИИ!
ФИЈУУУ

ЗДРАВО, ПОПАЈЕ... ЈЕСИ Л' ВИДЕО КИЋУ ?
АХА... ОТИШ'О ЈЕ НА ЈЕДАН КРАТАК ЛЕТ!

ШТО ЈЕ ТО УЗБУДЉИВО! СЕЋАМ СЕ СВОГ ПРВОГ ЛЕТА АВИОНОМ!
ИЗВИНИ ЗА ТРЕНУТАК!

ПЛОП!

КАКО ЈЕ БИЛО ?
СЈАЈНО!
?
?
?
12-11
BUD SAGENDORF

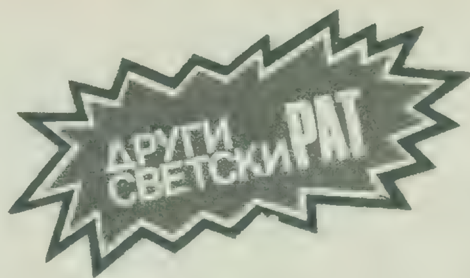

ВРАТИЛА СУ СЕ САМО ДВОЈИЦА

— НЕМЦИ ИЗ ДАНА У ДАН ПРОБИЈАЈУ НАШУ БЛОКАДУ И У БОРДО ДОВОЗЕ РАТНИ МАТЕРИЈАЛ. НАША АВИЈАЦИЈА ЈЕ СУВИШЕ МАЛОБРОЈНА ДА ИХ У ТОМЕ СПРЕЧИ И ЗАТО СМО МИ ОВДЕ — КРАТКО ЈЕ ОБЈАСНИО КАПЕТАН ХЕСЛЕР СВОЈИМ КОМАНДОСИМА. ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛА »ОПЕРАЦИЈА ФРЕНКТОН«

Седмог децембра 1942. године у десет часова увече мала британска подморница „Туна" изронила је на двадесет километара од ушћа Жиронде и шездесет два километра од Бордоа. Капетан Хеслер из Команде за специјалне операције сазвао је деветорицу којима је командовао. Били су то маринци који су се добровољно јавили на специјални курс за командосе и завршили га. Сви су били ниски, лаки, мишићави људи који су у морнарици прошли сито и решето, жељни да се што пре ухвате укоштац с Немцима.

— Момци, кроз пет минута почиње „Операција Френктон" и пошто нас десеторица једини у њој учествујемо, објаснићу вам у чему је наш задатак! — Хеслер штапом показа једну тачку на мапи која је висила на зиду. **— Ово је Бордо. Немци из дана у дан пробијају нашу блокаду и у Бордо довозе ратни материјал. Наша авијација је сувише малобројна да их у томе спречи. Зато смо ми овде. Чамцима ћемо се пребацити до обале. Онда ћемо се пливајући увући у луку и ударити по немачким транспортним бродовима. То је све! ... Има ли неко какво питање?**

— Хоћемо ли се вратити на подморницу? — запита један маринац. **— Хоће ли нас чекати?**

— Не!— хладно рече Хеслер. **— Кад стигнемо до обале, потопићемо кануе! Уз помоћ француских „макизара" настојаћемо да се пребацимо до Шпаније, па какве среће будемо!... А сад, момци, спремите се! Крећемо кроз двадесет минута!**

ДЕСЕТОРИЦА НЕУСТРАШИВИХ

Поклопац на кули подморнице се подигао. Десет људи у камуфлираним морнаричким униформама, црно офарбаних лица, с црним капуљачама, изађоше на тесну палубу. Морнари су им из подморнице додали пет пакета који су се после три минута претворили у три крхка кануа. Затим су командоси у сваки чамац ставили по непромочиву врећицу с намирницама, по једну машинку „стен" с пригушивачем и резервна весла. После тога су у сваки чамац ставили по пакет с „пијавицама", специјалним темпираним магнетним минама јаке разорне моћи. Сви су имали за појасом „колт", нож „скакавац" и једну ручну бомбу, а око врата сигналну пиштаљку чији је звук личио на крик галеба.

— Спуштај! — командова Хеслер.

Пет кануа — „Морска мачка", „Сипа", „Угор", „Јастог" и „Црнић" — клизнуше у море. У први се укрцаше капетан Хеслер и мршави, ониски, али снажни Лондонац Едуард Спаркс, а у друге по паровима остала осморица. Учесници „Операције Френктон" завеслаше према разливеном ушћу Жиронде.

Дувао је студени ветар и весла су се ледила. Кад се приближише ушћу, јака осека, појачанаа ветром, заљуља „Јастог", прели се преко њега и преврну га. Два командоса нестадоше у мрачној води.

Четири орахове љуске наставише пловидбу кроз таму. Упловили су у широко ушће Жиронде коју чине Гарона и Дордоња и у чијем се дну налази Бордо. Ту их поново захватише таласи. „Морска мачка" се срећно проби кроз струју, а за њом и „Црнић" и „Сипа" али се „Угор" преврну.

— Држите се! — рече Хеслер двојици маринаца који су изронили поред „Морске мачке". **— Одвућићемо вас до обале!**

У претоварени чамац није могао да их прими. Веслао је с Парксом уједначеним темпом према обали, а остала два кануа су их следила. Кад су се приближили на стотинак метара ниској; у шикару обраслој обали, Хеслер рече двојици бродоломника:

— Сад вас остављамо! Пливајте, па према Шпанији! Срећно!

ГДЕ ЈЕ »СИПА«

На улазу у утврђено ушће покретни фар је снопом светлости шетао по мору. Хеслер нешто неразумљиво опсова кроз зубе. Обавештајци су га упозорили да пред улазом у Жиронду стално стражари један немачки патролни брод, а он је под светлошћу фара видео четири. Осврнуо се. „Сипа" и „Црнић" су пратили „Морску мачку".

Хеслер и Спаркс су веслали без шума. Клизили су поред једног патролног брода и ушли у Жиронду. Хеслер је дунуо у пиштаљку. Ускоро му се одазвао двоструки крик галеба.

— Добро је, прате нас! — рече тихо Спарксу. — **Скоро ће свануће. Веслај према обали!**

Кад је „Морска мачка" пристала уз острвце обрасло високом трском, Хеслер поново дуну у свиралу. Неколико тренутака касније зачуо је тихи шум весала. Појавио је „Црнић".

— Где је „Сипа"? — забрину се Хеслер. **— Зашто се не јављају?**

Из шикаре су, с времена на време, допирали крици галеба, али се с воде није нико одазивао. Четири командоса завукли су кануе дубоко у шикару и покрили их платном за камуфлажу.

— Сад спавајте! — рече Хеслер. **— Ја ћу стражарити!**

Опет је ту и тамо кричао као галеб, али се „Сипа" није одазивала.

Дан су провели сакривени у тршчари. Из скровишта су посматрали како одред Немаца утврђује насип. У току дана два пута је

тик уз острво прошао један патролни брод. Једва су дочекали ноћ, па су поново сели у кануе.

Споро су напредовали уз Жиронду према Бордоу. Неколико пута морали су да се завлаче у шибље и трску. Још две ноћи и један дан четири Енглеза су се примицала Бордоу. Једанаестог децембра увече угледаше сјајно осветљени Бордо. У луци су с бродова под рефлекторима искрцавали товаре, а они су били уморни, гладни, прозебли, али су коначно били на циљу.

— **Увуците весла!** — командова Хеслер. — **Струја ће нас однети право међу бродове! Спремите „пијавице“!**

Капетан Хеслер и Спаркс изабраше један велики теретни брод. Струја их је донела под његову прову.

— **Задржи чамац на месту!** — рече Хеслер, па једну „пијавицу“ прикачи на врх штапа дугог два метра.

Полако је завлачио штап окомито у воду, а онда га примаче трупу брода. Железно корито привуче магнет на „пијавици“ и Хеслер осети кад се она откачила од штапа и залепила за циљ.

„Морска мачка“ је полако клизила дуж брода. У средини трупа, под машинским одељењем, капетан је прилепио другу, а онда под крмом трећу „пијавицу“.

Хеслер показа руком други брод и Спаркс нечујно завесла према њему. На труп тог брода прилепио је две мине. У тренутку кад се „Морска мачка“ одвојила од брода, с палубе блесну светлост јаке батеријске лампе. Хеслер и Спаркс се згрчише у малом чамцу. Светлост прелете преко њих и угаси се. Стражар није приметио ништа сумњиво.

— **Имам још три „пијавице“!** — шапну капетан другу. — **Веслај према оном теретњаку!**

Привлачили су се трећој жртви између два мања брода. У часу кад су били међу њима, струја занесе један брод на други и Спаркс у последњем тренутку снажним замахом весла натера „Морску мачку“ да искочи из челичних маказа. Хеслер и под трећи брод постави две „пијавице“.

Остала му је још једна мина. Није желео да остане неискоришћена. У близини је био само један мањи брод.

— **Боље врабац у руци!** — помисли капетан, завесла према броду и прилепи му пијавицу под крму.

— **Готово!** — рече Хеслер. — **Идемо кући, Еди!**

ТИХИ ШУМ ВЕСАЛА

Завеслали су полако низ Жиронду. Тек кад су, ношени струјом, одмакли од Бордоа добрих десетак километара, Хеслер се сети „Црнића“. Није знао шта се десило с двојицом другова. За време операције у луци није их приметио.

Управио је кану према тршћаку на обали. Кад су пристали, дунуо је два пута у сигналну свиралу. Ништа. После четврт сата поново је дао сигнал. Неколико тренутака касније галеб се два пута огласио узводно, а ускоро су капетан и Спаркс чули тихи шум весала. Пришао им је „Црнић“.

— **Шта сте урадили?** — запита Хеслер. — **Колико?**

— **Два!** — одговори командос. — **Један од бар 30 хиљада тона, а други нешто мањи!**

— Одлично! — рече Спаркс. — **Ми четири! Значи, укупно шест! Кроз блокаду се пробијало дванаест бродова, како су нам рекли. Значи, удесили смо половину!**

— **„Операција Френктон“ је завршена!** — рече Хеслер. — **Знате наређење. Поделићемо се у парове. Ја и Спаркс крећемо одмах! Ви крените кроз пола сата! Здраво!**

Капетан Хеслер и Едуард Спаркс једини су стигли до Лондона једног мајског дана следеће године. Чули су да су сви нападнути бродови онеспособљени. До краја рата нису знали шта је са осталим члановима „Операције Френктон“. Тек после рата, на једном суђењу нацистичким ратним злочинцима, сазнало се да су Немци заробили седморицу неустрашивих маринаца и стрељали их. Осми се по свој прилици утопио, јер се о њему никад ништа није чуло.

А. Р.

ВОДА КОЈУ ЈЕДЕМО

НЕДЕЉУ ДАНА БЕЗ ВОДЕ И — ЉУДСКИ ОРГАНИЗАМ БИ ПРЕСТАО ДА ФУНКЦИОНИШЕ. МЕЂУТИМ, ХРАНА КОЈУ ЈЕДЕМО САДРЖИ У СЕБИ МНОГО ВИШЕ ТЕЧНОСТИ НЕГО ШТО БИСМО ПОМИСЛИЛИ.

Вода може и да се — једе. Јер, чак и најсувља од свих намирница, хлеб, у себи крије читавих педесет процената воде.

Много богатије водом су шаргарепа, кромпир, бифтек и путер — седамдесет и пет процената. Најводенији су, ипак, краставци. Кад год загризете у зеленкасто-бело месо овог плода, загризли сте у деведесет и шест процената воде. Нешто је мање воден купус — деведесет и три процента. Тамноцрвена цвекла заостаје за њим за читавих десет процената.

Већина воћних плодова садржи деведесет процената воде, а ако волите рибу и често је једете, ви и на овај начин у организам уносите приличну количину течности — око осамдесет процената рибљег меса чини вода.

Да су путеви воде у храни чудни сведоче и јаја. Ова намирница која је у свом природном облику много течнија од оних које смо до сада набројали, у ствари је састављена од свега две трећине воде.

Млеко, један од најздравијих састојака наше исхране, има само тринаест процената шећера, масти, протеина и минералних материја. Све остало је — вода.

Ни људско тело није баш чврсто као што изгледа. Седамдесет и два процента његове унутрашњости испуњено је течношћу. Човек тако може да издржи и четрдесет дана без хране, али воде не може да се лиши дуже од недељу дана. Да се не би разболео, дневно му је потребно око два литра воде.

Не зависи само човек од воде. Без ње не могу ни биљке. Једно старије дрво на дан упије и до 700 литара.

Највећи потрошач ипак је индустрија. Да би се добило 40 литара петролеја потребно је 3.500 литара воде, за тону челика 22.000 литара. Све то само је шала у поређењу са утрошком при поступку добијања синтетичке гуме — за једну тону овог индустријског производа утроши се 2,200.000 литара воде!

Воде има доста, али се доста и троши.

МАЛИ РЕЗЕРВОАРИ

краставци 96%
купус 93%
банане 90%
млеко 87%
јабуке 90%
поморанџе 90%
цвекла 83%
риба 80%
кромпир 75%
месо 75%
шаргарепа 75%
путер 75%
јаја 60%
хлеб 50%

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН МАМИ ЗА ПРАЗНИК

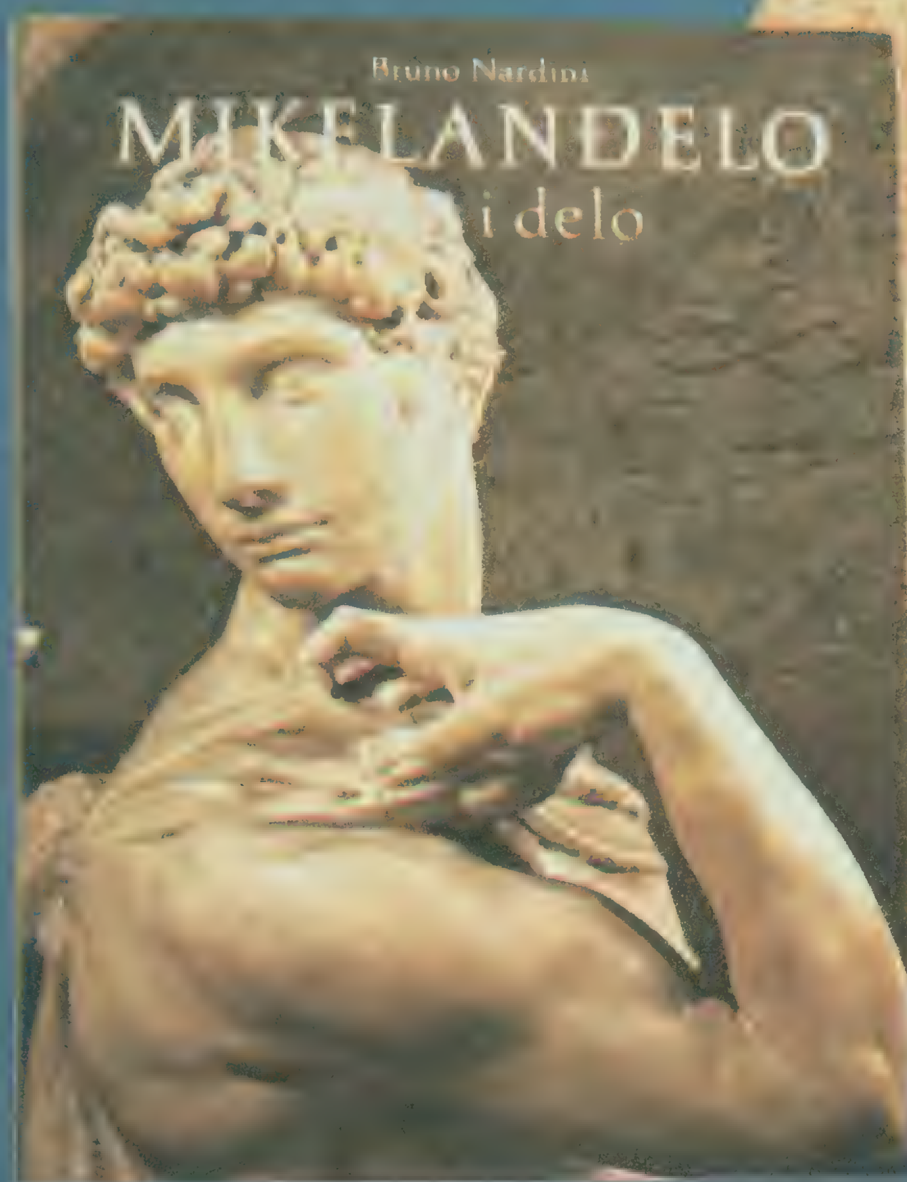

ДВЕ КЊИГЕ О НАЈВЕЋИМ УМЕТНИЦИМА СВИХ ВРЕМЕНА

Бруно Нардини

1. МИКЕЛАНЂЕЛО, ЖИВОТ И ДЕЛО

Популарна монографија о највећем вајару свих времена, сликару, архитекти и песнику Микеланђелу
250 страница са више од 300 илустрација у боји, платнени повез са пластифицираним омотом у боји, латиница
формат 22 x 29 cм

ЦЕНА КЊИГЕ 400 динара.

Бруно Нардини

2. ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ, ЖИВОТ И ДЕЛО

Ова књига о Леонарду није обична прича о животу изванредног уметника о коме се досад веома мало знало.

То је дах једног времена које је обележило културну историју и о коме говоре све историје уметности.

300 страница са више од 500 илустрација у боји, платнени повез са заштитним омотом у боји, ћирилица и латиница
формат 22 x 29 cм

ЦЕНА КЊИГЕ 350 динара.

Издавачко предузеће „Вук Караџић", Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем
1. МИКЕЛАНЂЕЛО, ЖИВОТ И ДЕЛО [illegible]
2. ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ, ЖИВОТ И ДЕЛО [illegible]

[illegible]

Презиме, очево име и име

Занимање

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

[illegible]

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА

ЛИЦЕ КРОЗ ПЛАМЕН

ПОНЕКАД ЗА САМО ПЕТ МИНУТА, НА ТЕМПЕРАТУРИ ОД 1500° С, ЈЕДИНИ СТАКЛОДУВАЧ У СРБИЈИ И МАКЕДОНИЈИ ПРИВРЕДИ НАШЕМ ДРУШТВУ НЕКОЛИКО СТОТИНА МИЛИОНА!

Скоро три деценије стаклодувач Петар Ђокић је овако загледан у стакло и пламен

Пре неколико година двојица ваздухопловних стручњака из Југословенског аеротранспорта дошли су у радњу стаклодувача Петра Ђокића, у Улици маршала Толбухина у Београду.

Забринути и готово ћутке ставили су на мајсторов сто, претрпан стакленим посудама и необичним алатом, врло танку, извијену цев од стакла.

— **У „Југолабораторији“ су рекли да нам само ви можете помоћи** — обратили су се људи из ЈАТ-а стаклодувачу. — **Ово је цевчица из неких мерних инструмената у авионима ДЦ-9. Сваку овакву цев у Америци плаћамо по 500 долара, не рачунајући трошкове пута. Да ли можете направити овакву цев?**

Мајстор Пера их је погледао, насмешио се и искусним оком разгледао готово неугледну цевчицу без које је сваки висиномер незамислив.

— **Направићу!** — кратко је изустио.

— **За колико дана ће бити готово?** — упитали су представници ЈАТ-а.

— **Одмах!** — рекао је стаклодувач Ђокић, палећи пред изненађеним гостима пламеник специјалног апарата за загревање и топљење стакла.

За неколико следећих дана Петар Ђокић је направио целокупну поруџбину цеви које су морале да се замене у инструментима и тако ЈАТ-у уштедео 10 хиљада долара!

ТАЈНА НИШКИХ РЕНДГЕН-ЦЕВИ

Посао којим се бави овај мајстор и редак је и необичан. Данас је Петар Ђокић једини приватни стаклодувач у Србији, Војводини и Македонији. Многи институти, лабораторије, факултети и фабрике тешко могу да замисле свој устаљен и сигуран рад без вештине и знања овог стаклодувача. Њихове мензуре, епрувете, пипете, разне стаклене скале, мерне цеви и спирале поправља или израђује нове мајстор Пера. На први поглед, његов посао је једноставан и лак. Међутим, уопште није тако.

Кад је после рата, као двадесетогодишњи младић, дошао у данашњу Електронску индустрију у Нишу, од свих врста послова највише му се допало оно што су радили немачки стручњаци из чувеног „Сименса“. Они су, на плавичастом пламену својих нарочитих лампи, од стакла правили разне цеви, а онда их обликовали лако и по својој жељи. Захваљујући знатижељи и упорности, млади Петар је ускоро почео да учи један од најређих заната код нас.

Али, ни ту није све ишло лако ни глатко.

У то време најтежи и највреднији посао који су у младој нишкој фабрици обављали искључиво немачки стручњаци било је прављење рендген-цеви. Међутим, Немци су љубоморно чували тајну прављења ових скупоцених цеви и због тога су радили само по подне, кад су остајали сасвим сами.

Схватајући колико новаца земље која је још била разрушена и која се обнавља одлази и у џепове немачких стаклодувача, жељан истовремено да потпуно научи занат, Петар се једног поподнева кришом попео на прозор просторије где су радили Немци. И одмах је открио тајну која се састојала у синтетизовању стакла и метала, јер рендген-цеви морају да испуштају и истоимене зраке. Већ следећег дана, на задовољство свих и уз намргођеност стаклодувача из „Сименса“ млади Петар је направио своју прву рендген-цев.

ПОСАО ВАЖНИЈИ ОД ЏЕПА

Од тада, па све до данас, до своје педесет друге године, Петар Ђокић је, као искусан и изузетно вешт стаклодувач, користећи се само вештим рукама, уснама и плућима за 28 година направио, поправио или прерадио безброј разних цеви и посуда. Због потреба многих научних установа специјалност су му предмети од ватросталног стакла, често тако малени да мора да ради с лупом. Петар исто тако добро поправља напуклу чашу или вазу да се уопште не примећује да је била оштећена. Израђивао је разноврсне посуде или мензуре за дестилацију, правио вакуумске Гајгерове цеви за Геолошки завод које су неопходне при истраживању налазишта урана, радио сићушне цеви за прецизне инструменте у „Телеоптику“. Неки апарати и инструменти за које је стаклене делове израђивао Петар Ђокић вреде и по неколико стотина милиона, а потпуно су неупотребљиви без цевчица и спирала које праве умеће и знања овог мајстора.

— **Мој посао је тежак, али и занимљив** — прича Петар. — **Много пута до сада био сам у ситуацији да помогнем неком колективу и тада сам се осећао најпријатније. У таквим тренуцима, кад, рецимо, само од једне цеви зависе животи путника у авиону, човек не мисли и не сме да мисли на свој џеп. Мени су у радњу 31. децембра прошле године дошли представници једног нашег предузећа које извози врло скупе апарате у Бурму. Међутим, некима су недостајале цеви за мерне инструменте и од тога је зависила хитна испорука вредна готово неколико милијарди. Шта сам друго могао него да упалим моју лампу, загрејем стакло и нову годину дочекам на послу. О цени смо разговарали тек кад је све било готово.**

Лице Петра Ђокића је само двадесетак сантиметара удаљено од специјалног плавичастог пламена чија се температура креће од 600 до 1500° С. Зато стаклодувач мора често да пије млеко или киселу воду, јер су у овом послу, због испарења и високе температуре, најугроженија уста и плућа.

Иако је делатност којом се бави врло ретка и сваким даном, захваљујући развоју технике и технологије, све потребнија многим установама, Петар Ђокић није задовољан. Јер, млади се готово уопште не интересују за један леп, занимљив и добро плаћен занат. А судећи по вештини и мајсторлуку овог стаклодувача из београдске Улице маршала Толбухина имају од кога да га науче.

И. Лончар

МИНИ-КВИЗ

1. Ко је написао роман „Мартин Качур“:
2. Имприматур значи:
3. Шта је агава?
4. Сицилијана је:
5. Шта су мезотрони?

ОДГОВОРИ:

1) Иван Цанкар (1876—1918), један од највећих словеначких књижевника; 2) Имприматур је латинска реч и значи: нека се штампа; одобрење писца или власти да се неко дело штампа; 3) Агава (Agave americana) је зељаста биљка. Из Америке је пренета у Европу где расте на обалама Средоземља и Јадранског мора. У Мексику се из цветних пупољака и стабљика агаве цеди сладак сок и од њега справља алкохолно пиће пулк. Из листова агаве добијају се влакна која се користе у техничкој индустрији; 4) Сицилијана је песнички израз и значи лирску строфу од осам стихова. Пореклом је са острва Сицилије. Под тим се подразумева и стара италијанска пастирска игра као и полагани став у музици; 5) Мезотрони или мезони су микрочестице које настају при бомбардовању атомског језгра протонима и неутронима, тешки електрон.

МАЧ ЗА ВИТЕ

Нормански витез са оклопним оделом наоружан је викиншким (норманским) мачем из 1066. године.

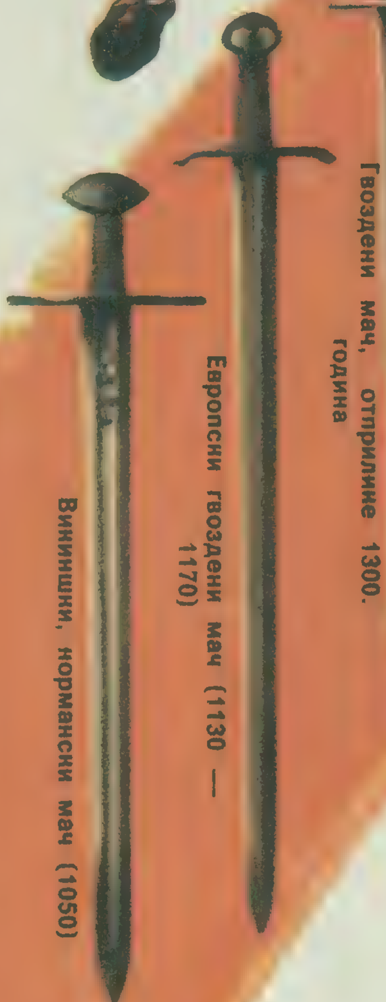

Викиншки, нормански мач (1050)

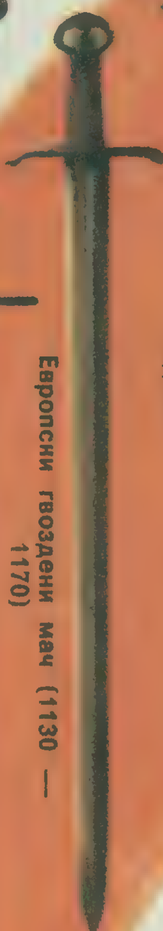

Европски гвоздени мач (1130 — 1170)

Гвоздени мач, отприлике 1300. година

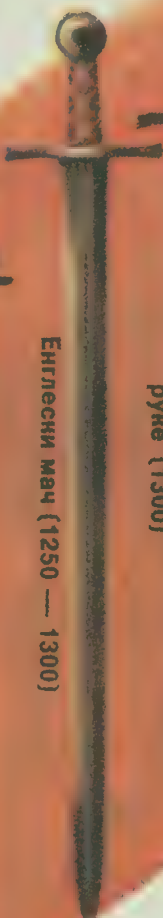

Енглески мач (1250 — 1300)

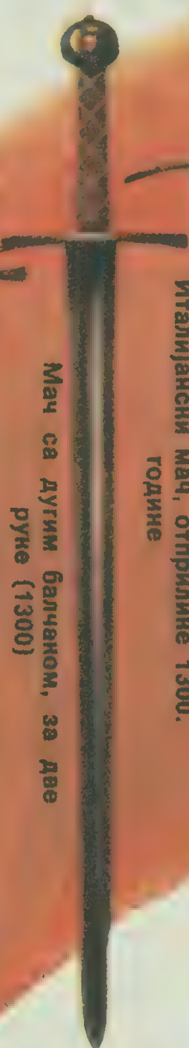

Мач са дугим балчаком, за две руке (1300)

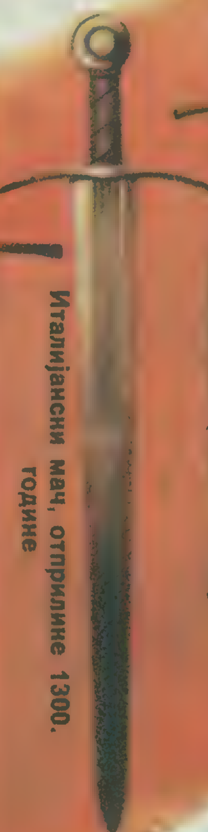

Италијански мач, отприлике 1300. године

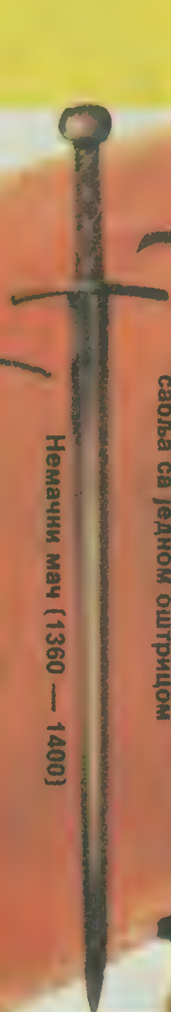

Немачки мач (1360 — 1400)

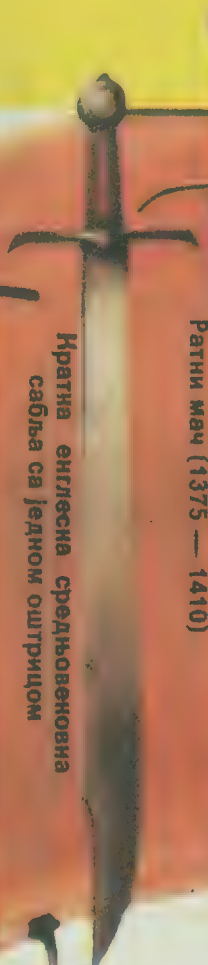

Кратка енглеска средњовековна сабља са једном оштрицом

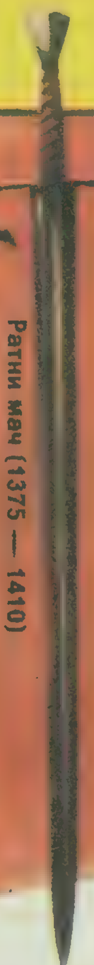

Ратни мач (1375 — 1410)

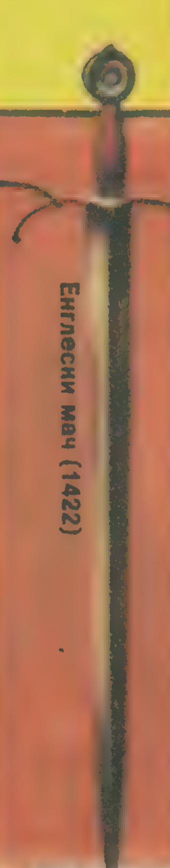

Енглески мач (1422)

Немачки мач с краја 15. века. Његов балчак недовољно је велик за обе руке.

На развој облика мача утицала је и појава коњице и оклопа. На добро заштићеном телу средњовековног витеза требало је пронаћи неко откривено и осетљиво место. Незграпни мачеви за сечу били су за то неприкладни, па се тако од двадесетог века број, за ту сврху много згоднијих мачева, оних са шиљатим врхом, повећава.

Иако нам мачеви настали у периоду од једанаестог до петнаестог века данас изгледају слично, ипак се пажљивим посматрањем њиховог облика може уочити постепен развој умећа с којим су их мајстори правили.

Већина мачева у овом периоду има карактеристичан облик латинског крста који настаје укрштањем дуге оштрице и накрсница. Округла или пљосната јабучица балчака често је на врху имала урезан крст, који је неписменом витезу уз отисак прста служио као печат за списе.

Масивна метална јабучица имала је још једну намену: захваљујући својој тежини, служила је као противтежа дугој оштрици и тако олакшавала руковање овим оружјем за чије су подизање храбри

ШКИ ОКЛОП

Швајцарски војник наоружан мачем за две руке и мачем са накрсницом у облику латинског слова S.

Шкотски мач

Типичан примерак из Енглеске или Француске, отприлике 1425. године

Ратни мач са заштитним прстеном (1420 — 1450)

Фламански мач (1450 — 1475)

Италијански мач (1450 — 1500)

Шпански мач (1480)

Ђеновски мач (1485 — 1495)

Немачки убодни мач са троугластим сечивом (1480 — 1510)

Врста италијанског мача. Врло популаран 1490 — 1510. године.

Кратки италијански мач (1470 — 1490)

Немачки мач са заштитним прстеном испод накрснице (1540)

Огромни мач за две руке израђен у Немачкој по нацрту неког шпанског мајстора (1560). Облик сечива треба да онемогући клизање противничког мача до балчака.

витезови често морали да употребљавају обе руке.

С временом, на накрсницама мачева јавља се и заштитни прстен (као на примерку под бројем М) који је штитио шаку, пре свега палац, од сечива противничког мача. На примерку под словом В видимо још једно заштитно решење — штит дршке који има исту намену.

Разлог за овако споро мењање општег изгледа мачева у овом периоду вероватно лежи и у њиховој намени; јер, мачеви су пре свега служили за сечу.

У другој половини шеснаестог века, међутим, јављају се прве школе мачевања у Италији и другим земљама. Врхови овог оружја тада су морали да буду прилагођени новој вештини, па их мајстори стога затупљују или се, пак, сечиво завршава куглицом. Јавља се потреба и за новим заштитним средствима — маском за лице, прсником и рукавицама.

Још један разлог због кога су средњовековни мајстори верно, из примерка у примерак, чували облик крста код мачева, вероватно је и условљен општим условима тога доба у коме је црква била највиша власт у друштву

СТАКЛЕНО ЗВОНО

ХИТ-С

Загребачка група СТАКЛЕНО ЗВОНО о својим успесима не удара у сва звона мада је прошле године продала највише сингл-плоча. Слава и популарност нимало нису изменили животе скромних младића, чланова ове групе. Једино је, донекле, поремећен ритам њиховог живота јер су концерти и гостовања готово свакодневни. Сви хоће да виде и чују како звони (читај музицира) ово необично звоно. О томе, вођа групе и вокални солиста Нано Прша каже: „Тачно је да смо преоптерећени турнејама и снимањима. Исто тако је тачно да нас успех није много изненадио. Сматрамо да је то нормалан пут ако се добро ради. Због тога нам није нимало тешко што морамо много да путујемо јер је то једини начин да нас упозна што већи број младих љубитеља добре музике“.

Група је основана 1976. године у Загребу и до сада је снимила пет плоча. Последња „Професоре, да л' се сјетиш својих ђака“ недавно се појавила у продаји и према првим показатељима постиже тираж, чак и већи од песме „Дај ми кажи одакле те знам“. Занимљиво је да се на А странама малих плоча налазе искључиво композиције Ђорђа Новковића док су Б стране снимљене по музици самих чланова групе. Првенац групе плоча „Волио сам једну малу“, продат је у 18000 примерака. Друга плоча, „Кад би било к'о на филмском платну“, имала је тираж од 22000, трећа са песмом „Пољубићу те у последњем реду кина“ 30000, а четврта „Дај ми кажи одакле те знам“ чак 85000, што је несумњиво успех који заслужује пажњу.

Душа састава је двадесет четворогодишњи певач Нано Прша. За разлику од својих другова није непознат публици. Упознала га је први пут на Хит-паради Продукције плоча Радио-телевизије Београд 1975. године, када је за интерпретацију композиције „Последњи танго у Паризу“ добио ласкаве оцене и критике и посетилаца. Својим изгледом и појавом, а највише специфичним гласом, брзо освапја симпатије публике.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ПРОФЕСОРЕ, ДА Л' СЕ СЈЕТИШ СВОЈИХ ЂАКА!

Музика: Ђорђе Новковић
Текст: Намик Тарабић
Изводи: СТАКЛЕНО ЗВОНО

Хеј, хеј професоре, да л' се
сјетиш својих ђака
Да л' се сјетиш својих
враголана
хеј, хеј професоре.

Математика, језик,
филозофија.
к'о да су били већи и од
Триглава
а фискултура увијек трипут
хура за професора.

Хеј, хеј професоре...

Аритметика, хемија и физика
ватрени змајеви из страшног
сна
а фискултура увијек трипут
хура за професора.

Хеј, хеј професоре...

Адреса: СТАКЛЕНО ЗВОНО, Марулићев трг 11, 41000 Загреб

ПОП ЗАНИМЉИВОСТИ

Пол Макартни је новом плочом први пут у својој самосталној каријери постигао успех који се приближно некадашњим успесима БИТЛСА. Преконоћ је његов нови сингл „Рт Кинтајер“ »Mull of Kintyre«) доспео на прво место топ-листа и за две недеље се продао у преко 500.000 примерака. Његови албуми „Вингс при брзини звука“ »Wings at the Speed of Sound«), „Вингс изнад Америке“ (Wings over America«), као и сингл „Луда љубавна песма“ (»Silly Love Song«) продати су само у Великој Британији у преко милион примерака сваки. Због таквог успеха својих плоча Пол је ових дана примио укупно шест платинастих, златних и сребрних плоча.

●●●

Једна изненађујућа филмска понуда учињена је НИЛУ ДАЈМОНДУ: да игра на филму Елвиса Прислија. Филм о краљу рок-ен-рола обухватио би неколико фаза његовог живота, од младалаштва до смрти. Са листе „звезда“ режисер је одабрао између осталих и Пола Николаса и Енди Гиба. Они би Прислија играли у ранијим периодима његовог живота, док би Нил добио најтежи период: Прислијеву болест и смрт.

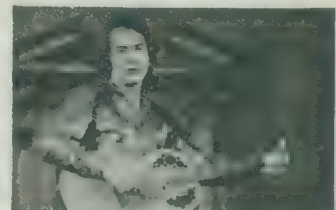

Др ФИЛГУД (dr FEELGOOD)

У серији концерата најављених за ову годину (говори се да ће код нас гостовати АВВА, БОНИ М, СМОКИ, АМАНДА ЛИР, СВИТ и други) први који ће нас посетити и у нашој земљи дати три концерта биће чланови популарне групе ДР ФИЛГУД. Заказани су и термини тако да ћемо ову групу, чије смо плоче у издању РТВ Љубљана често слушали, видети уживо 6. марта у Загребу, 7. у Београду и дан касније у Љубљани.

Група је основана још 1972. године у малом месту Конвеј Ајл. Две године касније група се сели у Лондон и ту, у центру музичких збивања, покушава да се пробије. Први албум који су чланови ансамбла снимили пролази незапажено, као уосталом и њихови наступи. После тих првих разочарења враћају се у родно место где снимају другу ЛП „Лоша пракса“ која изненађујуће брзо долази на топ-листе. Годину дана касније снимају и трећи албум под називом „Глупост“ који је продат у милион примерака. Почетком прошле године почињу у Паризу да снимају следећу велику плочу коју завршавају у Лондону. И као што обично бива са групама које брзо доспевају до самог врха, састав напушта један од чланова, соло-гитариста Вилко Џонсон. Продуценти, којима је ДР ФИЛГУД већ донео доста новца, брзо организују аудицију за новог гитаристу. Избор пада на непознатог али веома доброг Џона Моја који се брзо уклопио у рад групе с којом реализује пету по реду плочу „Видећу те“.

На крају да вам представимо и чланове ове групе чије хитове „Она је ветропир“, „Повратак у ноћ“, „Роксет“, „Веби Џејн“ и друге добро познајемо. Гитариста и певач је Ли Брилеј, Џон Мојо је соло-гитариста, басиста је Спаркл Џонс, док је за бубњевима Биг Фигер.

ОПАТИЈА 78

После паузе од једне године опет ће се од 15. до 18. марта одржати „Дани југословенске забавне музике — ОПАТИЈА 78“. Организатори најављују богат и разноврстан програм. На првој вечери појавиће се осам домаћих рок-састава (по један из сваког РТВ центра). Осталих вечери изводиће се оркестарска музика, шансоне и забавне мелодије. На вечери забавних мелодија биће изведено 16 композиција (по две из сваког РТВ центра).

Берза плоча

Мењам албум БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА „Ето баш хоћу“ за било који ЛП групе BAD COMPANY или DEEP PURPLE, а „Летећу дискотеку“ Зорана Модлија и синглове »Mississippi« (PUSSYCAT) и »Ding-a-Dong« (TEACH IN) мењам за ЛП »Sweet 1971) или за било који ЛП групе STEVE MILLER BAND.

Зоран Јаковетић
С. Младеновића сол. Д, ст. 12
34000 Крагујевац

ТРАНА

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ БРИЈЕСНИЦЕ

Једна млада и још неафирмисана група забавља своје вршњаке на игранкама у Бријесници и околним мјестима. То је састав БОНД који успјешно изводи пјесме наших и страних група. Чланови су: Шемсо Бећировић (соло-гитара), Мухамед Бећировић (бас-гитара) и Сенад Шувалић (вокал и бубњеви).

Нецад Шувалић
74 206 Бријесница
(хонорар 100 дин.)

ВЕСТИ ИЗ РОГАТИЦЕ

Састав ЖАОКА основан је прије годину дана у Рогатици и већ је постао популаран у свом граду. Група углавном свира своје пјесме, компоноване на текстове наших познатих или још неафирмисаних пјесника. Углавном свирају рок обогаћен нашим фолклором.

Групу ЖАОКА сачињавају Ранко Цвијетић (бубњеви), Муберис Холучлић (бас), Граган Рајак (соло-гитара), Маринко Штица (оргуље) и Ђемал Шошо (вокални солиста).

Хамид Бајровић
Првомајска 15
Рогатица
(хонорар 100 дин.)

Ових дана у продаји се појавио нови сингл, други по реду, београдске групе ЗЕБРА и снимљен је у Лондону.

Под сигурним вођством Раше Ђелмаша, овај састав је све популарнији и свака његова песма брзо постаје хит. На А страни плоче налази се композиција „Моја мала зебра", док је на Б страни „Шумадинка плава". Раша је компоновао обе песме, а Анка Лазаревић (вокал) написала је текст. Рок-ен-рол, фанки и наша фолк музика срећно су укомпоновани у њиховим композицијама па добијамо

један нов звук и стил, који слободно можемо назвати „зебра стилом". Све ово је још „зачињено" изузетном бојом гласа Анке Лазаревић.

ЗЕБРА је добила понуде да учествује на турнејама ван наше земље, али чланови састава желе прво да упознају нашу публику својим начином музицирања па да се тек онда отисну изван граница Југославије. Почетком маја можемо очекивати да се у продаји појави и њихова прва ЛП плоча.

МАБЕЛ

Новој данској групи МАБЕЛ многи проричу блиставу будућност. Састав сачињавају четири младића: Мајк Тремп (певач), Енди Дарсон (басиста), Питер Нилсон (соло-гитариста) и Крис Хев (бубњар) који свирају углавном фанки музику. Њихова успешна композиција „Овде сам само да бих свирао рок-ен-рол" (I'm Here Only to Rock'n Roll«) већ се појавила као сингл-плоча. Запажен тираж постигао је и њихов ЛП „Земља снова" (»Fairyland«).

Чланови групе МАБЕЛ живе заједно у једној кући северно од Копенхагена. Сами кувају, спремају, поправљају кола... Певач МАБЕЛА Мајк Тремп каже: „Млади смо и нисмо везани обавезама према породици, деци или послу. Потпуно смо се посветили музици. Кућу смо изнајмили у мирном делу Данске да бисмо могли да се концентришемо само на рад. Ускоро полазимо на турнеју по Европи на којој ћемо нашим симпатизерима показати шта знамо. Убеђен сам да их нећемо разочарати."

ТОП-ЛИСТЕ

ФЕБРУАР 1978.

ДОМАЋА

1. ГЛАВО ЛУДА — Здравко Чолић
2. ДА САМ ПЕКАР — Бијело дугме
3. У РАЗДЕЉАК ТЕ ЉУБИМ — Жетва

4. ДАЈ МИ КАЖИ ОДАКЛЕ ТЕ ЗНАМ — Стаклено звоно
5. ОПАСНО — YU група
6. КАТАРИНА — Црни бисери
7. ИГРАЈ РЕГЕ — Златни прсти

8. ПРЛЕ УПЕЦАО РИБУ — Септембар
9. ИМАМ ПЕСМУ ЗА СВЕ ЉУДЕ — Сунцокрет
10. ЦРНИ ДАНИ — Парни ваљак

СТРАНА

1. YOU'RE IN MY HEART — Rod Stewart
2. HOW DEEP IS YOUR LOVE — Bee Gees
3. LOVE'S UNKIND — Donna Summer
4. LET'S HOVE A QUIET NIGHT — David Soul
5. MULL OF KINTYRE — Wings
6. IT'S SO EASY — Linda Ronstadt
7. YOU LIGHT UP MY LIFE — Debby Boon
8. NEW YORK SHUFFLE — Graham Parker
9. WATCHING THE DETECTIVES — Elvis Costello
10. EGYPTIAN REGGAE — Jonathan Richman

ОБУЦИТЕ ДЕДА ЧЕДУ

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА И ПРОВУЦИТЕ ДЕДИНУ ГЛАВУ

ПАНТАЛОНЕ И ЏЕМПЕР

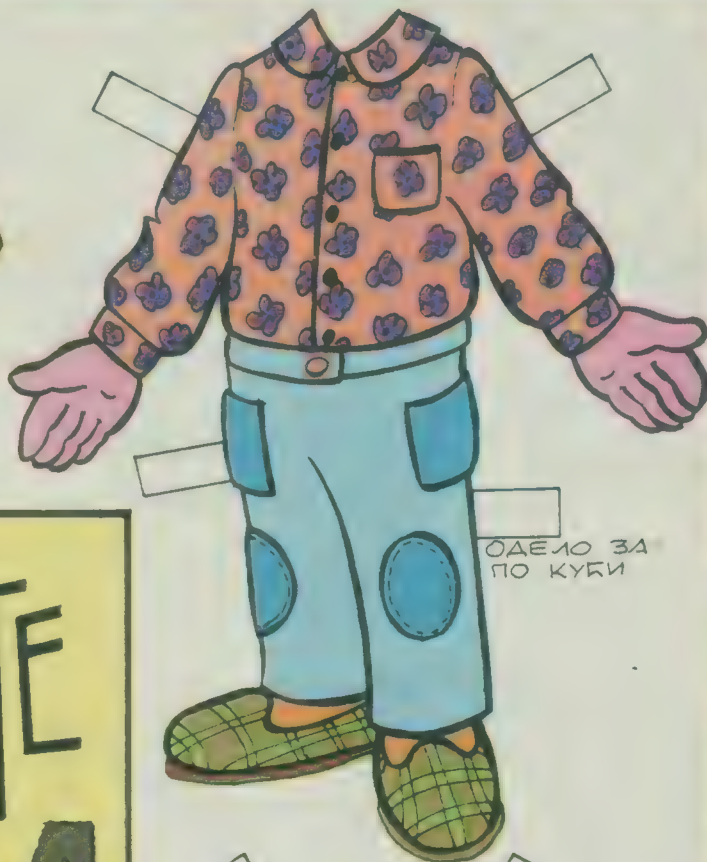

ОДЕЛО ЗА ПО КУЋИ

СПОРТСКИ ЏЕМПЕР

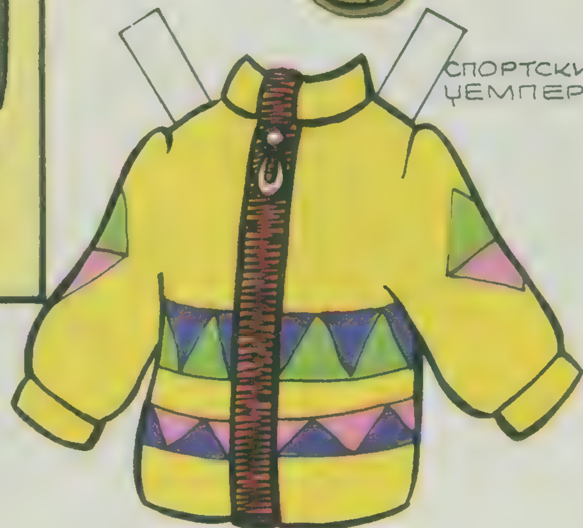

ПРСЛУК ОД ВУНЕ

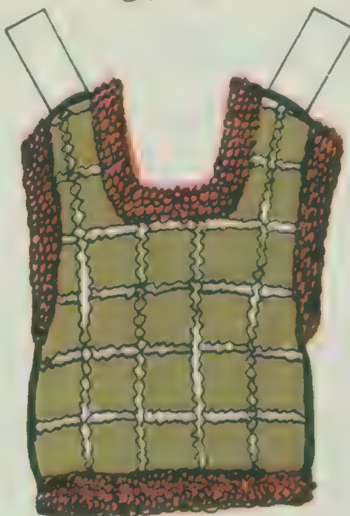

ДЕДА ЧЕДУ ЗАЛЕПИТЕ НА ЧВРШЋИ КАРТОН И ПАЖЉИВО ОПСЕЦИТЕ

ПРОВУЦИТЕ ДЕДИНУ РУКУ КРОЗ РУЧКУ

ТАШНА

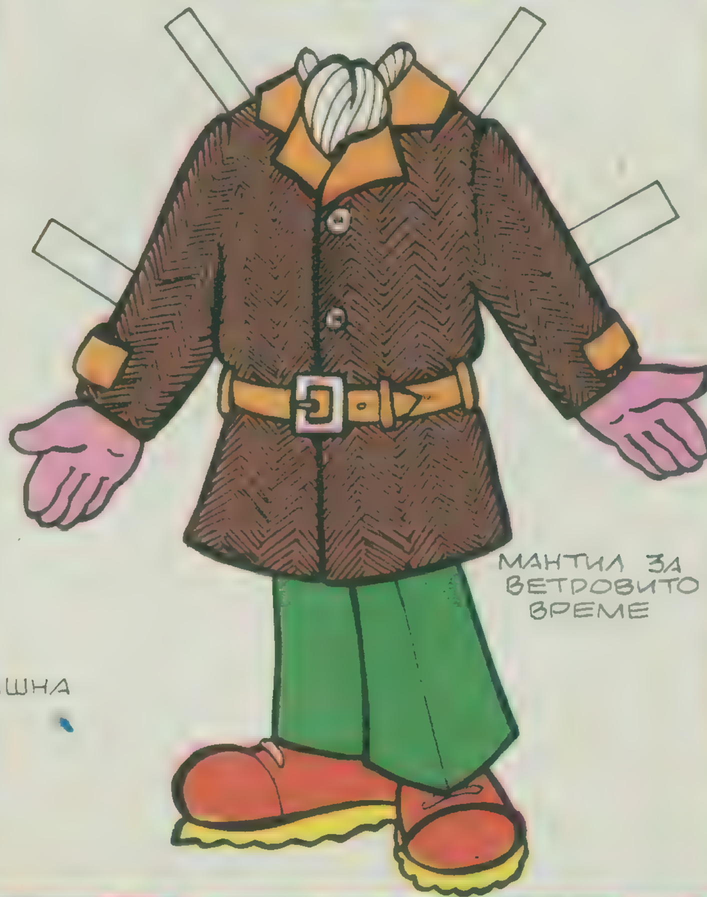

МАНТИЛ ЗА ВЕТРОВИТО ВРЕМЕ

Из бележнице криминалистичког инспектора

ТАЈНА НЕСТАЛОГ МЕТКА

НА ГРУДИМА УБИЈЕНОГ, У ПРЕДЕЛУ СРЦА, ВИДЕО СЕ ОТВОР КОЈИ ЈЕ НАЧИНИЛО ЗРНО ИЗ ПИШТОЉА. МЕЂУТИМ, ЊЕГА НИГДЕ НИЈЕ БИЛО.

Влажна и прохладна јесен 1955. године ваљала се висовима и доловима драгачевског краја. Командир станице милиције у селу Каони, удаљеном петнаестак километара од Гуче, ушавши са улице у топлу просторију, брзо је затворио врата за собом.

— Брр.. рр!.. — хукнуо је и у пролазу упитао дежурног милиционара има ли шта ново.

— Има! — одговорио је дежурни, окренувши се у столици према њему. — **На планинском путу убијен је човек од око тридесет година. Из оближњег је села. Нашао га је неки његов комшија. Он нам је и јавио! Задржао сам га, у суседној је соби!**

Командир је климнуо главом. Није морало баш по оваквом времену то да се догоди, помислио је скидајући мантил. Знао је да га сада чека одлазак на лице места са инспекторима, а до пропланка где је убијени лежао ваљало је ићи преко влажних поља и ливада и раскаљаних путева и то све узбрдо. Дубоко је уздахнуо и телефоном позвао СУП у Гучи.

БРЗ ЗАКЉУЧАК

После једног часа пред станицом милиције у Каони зауставио се џип. Из њега су изашли двадесет двогодишњи криминалистички инспектор Ђорђе Аксентијевић, лекар, судија и јавни тужилац.

Разговор са сељанином који је нашао убијеног био је кратак. Човек је сталожено објаснио да је пошао на вашар и угледао комшију где згрчен лежи недалеко од пута. Поред њега на земљи се налазио пиштољ. Додао је да ништа није дирао и пристао је, без речи, да пође са екипом и покаже место где лежи несрећниково тело.

Пуна два часа требало је упорним људима да пређу седам километара, колико их је, иначе, делило од места удеса. Када су, напокон, стигли, подне је већ било превалило. Из мутног неба је росило.

Положај тела настрадалог човека и пиштоља на земљи упућивали су на самоубиство. Око сељаниновог тела нису примећени ни какви трагови обуће других лица, мада, је земљиште било раскаљано.

— **Самоубиство!** — самоуверено је добацио неко из екипе.

Судија је чучнуо поред несрећниковог тела и посматрао га. И он се слагао да је у питању самоубиство. Није било друге, све је упућивало на то. Зато је више реда ради упитао лекара:

— **Хоћеш ли да извршиш обдукцију?**

Лекар је потврдио. Пошто у близини није било куће где би се могло пренети тело, обдукцију је морао да обави ту, на земљи. Замолио је да му грањем ограде простор како би се заштитио од погледа народа који је почео да се окупља. У ствари, требало је само да извади метак из несрећниковог срца да би се сравњивањем зрна са цеви пиштоља озваничило самоубиство.

Отвор на грудима мртвог човека начињен испаљеним метком био је веома видљив. Лекар се надао да ће лако наћи зрно. Међутим, што је време више одмицало, на његовом лицу све више се појављивао израз чуђења. Најзад, позвао је инспектора Аксентијевића, судију и јавног тужиоца, и збуњено им саопштио:

— **Људи моји, ово ми се никад није догодило: метак није изашао на леђа, а у телу га нема! Нико пре мене није покушао да извади зрно јер човеку ни кошуља није дотицана!**

Инспектор Ђорђе Аксентијевић

У ЗАЧАРАНОМ КРУГУ

Замишљен, инспектор Аксентијевић се одвојио корак-два. Мрак се хватао и није се смело одуговлачити. Осим тога, ту је била и родбина убијеног која је, запомажући у сав глас, тражила да однесе кући покојника. Млади инспектор није имао богзна какво искуство, али је покушао да се сети неког сличног случаја из стручне литературе коју је прочитао и тако бар нађе сламку за коју би се ухватио. Узалуд!

Поново је пришао телу убијеног. Поглед му је одлутао према окупљеном народу. Кад ли се само пре окупио, паде му на памет. Сељанин који је обавестио милицију о целом догађају није издржао његов поглед. Оборио је главу и нервозно се врпољио. Аксентијевићу то није промакло. Одлучио је да га поведе назад у Каону иако је знао да то није баш много мудра одлука, јер кад би којим случајем сељак и признао да је убица, то ништа не би вредело без главног и јединог доказа — метка! Поготову што је и пиштољ припадао убијеном.

ГДЕ ЈЕ ДОКАЗ?

Екипа се вратила у Каону по мраку. Судија, јавни тужилац и командир милиције нису сумњали у сељанинов ранији исказ. Провером је утврђено да су он и самоубица (за њих је то још био чист случај самоубиства) живели у слози, што је одстрањивало мотив убиства. Зато су се силно изненадили када их је инспектор Аксентијевић позвао у просторију каонске станице милиције где је обавио саслушање и рекао.

— **Сељанин је убица, признао је! Пошао је са комшијом на вашар, сели су на пањеве крај пута да се одморе и том приликом убијени је извадио пиштољ у намери да шенлучи. Метак се заглавио. Добацио је пиштољ пријатељу да отклони квар. Овај је покушао да руком набије затварач, пиштољ је опалио и пошто је цев била окренута према власнику оружја, метак га је погодио тачно у срце. Плашећи се да каже истину, убица је дотрчао овамо и ... већ знате шта је рекао. Према томе, одговараће пред судом за убиство из нехата, али тек кад се нађе метак! Без њега нема — кривца!**

Присутни су се замислили. Заиста, свако може да призна, но суд цени доказе, а метка — нема!

Тешко је рећи како би се случај завршио да тајну метка није разрешио сам лекар. Наиме, њему је пало на памет нешто неочекивано... Поновна обдукција потврдила је да је његова претпоставка тачна: метак је ушао у тело и из срца склизнуо низ неки од крвних судова којим је даље „одлутао“ у тело убијеног. Зато и није био тамо где је требало да буде.

Сељанин је био осуђен на три године затвора. Ђорђе Аксентијевић данас ради као руководилац послова општег криминалитета СУП-а Чачак.

М. Тодоровић

ПОТРЧКО: СПАС ЗА ЧОВЕЧАНСТВО

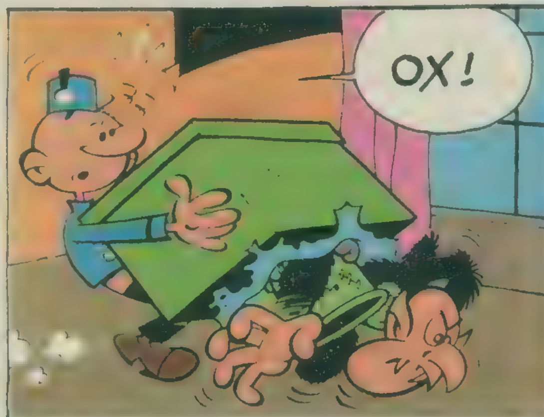

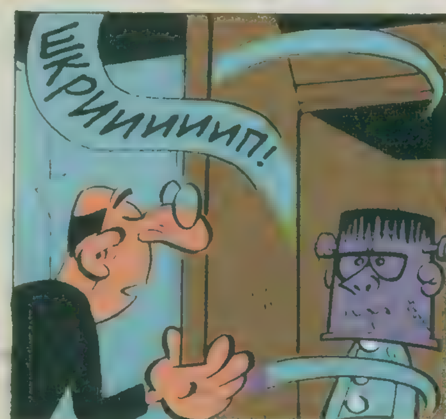

ВИ МЕНЕ ОВАКО ДА ОБРУКАТЕ!
ПЉАС!
ТРАС!
ДУМ!

ТАКО... МАЛО САМ ПОРАЗГОВАРАО СА СВОЈИМ ШЕФОМ! А, ШТА ВИ ТО ТРАЖИТЕ?
СВОГ ПСА! НЕ ЗНАМ КУД ЈЕ НЕСТАО!

ШЕФЕ, ПРОНАЂИТЕ ПСА НАШЕГ УВАЖЕНОГ ГОСТА!
Д... ДА!

КУЦО! КУЦ-КУЦ!
ГРРРРР

КУЦО, ДОЂИ!
ПАААФ!

НАДАМ СЕ ДА СЕ МОМ ПСУ НИЈЕ НИШТА ДОГОДИЛО!
НЕ БОЈТЕ СЕ!

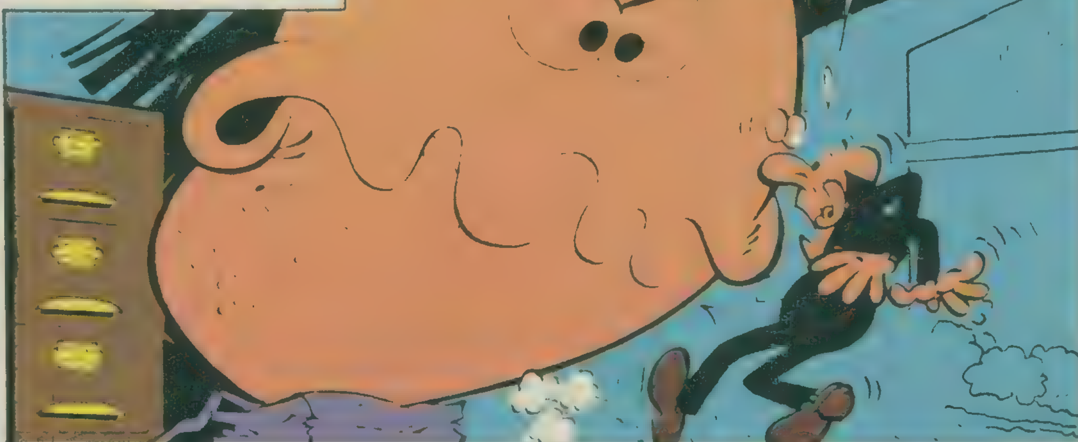
АААХ!

ОВАКО НЕШТО У ЖИВОТУ НИСТЕ ВИДЕЛИ! АЛИ, ЈА ЋУ ГА УНИШТИТИ!
?

¡БУМ!
ЕТО! ЧУДОВИШТА ВИШЕ НЕМА! РАЗНЕО САМ ГА ДИНАМИТОМ!

ШТА ВАМ ЈЕ? ЈА СПАСАО ЧОВЕЧАНСТВО, А ВИ ТАКО СА МНОМ!

НЕ, НЕ И НЕ! ЈА ЋУ ДА УПАЛИМ ФИТИЉ!
НИ ГОВОРА! ПАС ЈЕ МОЈ И ЈА ЋУ ГА УПАЛИТИ!

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ТРОЈИЦА У РЕ

Били су на непознатој планети, а један од њих био је опасан лудак.

АЛФРЕД Е. ван ВОТ

Грејсон му уклони лисице са руку и ногу. —Харте! — рече оштро.

Младић на кревету се и не помери. Грејсон застаде а онда муну човека.

— До ђавола, Харте, слушај ме! Ослобађам те за случај да се не вратим.

Џон Харт не отвори очи, нити било чиме показа да је свестан онога што је чуо. Лежао је непокретно. У образима скоро да није имао боје, а коса му је била прљава и замршена.

— Харте, идем напоље да тражим Малкинса — рече Грејсон озбиљно. — Сећаш се, отишао је пре четири дана с намером да остане само двадесет и четири часа.

Када не доби одговор, поче да се окреће али, застаде и рече:

— Харте, ако се не вратим, мораш схватити где смо. Ово је нова планета, схваташ. Никада овде нисмо били. Брод нам је оштећен и нас тројица смо слетели у капсули за спасавање. Сада нам треба гориво. Малкинс је отишао да га тражи, а ја идем да тражим Малкинса.

Тело на кревету се не покрену.

Грејсон преко воље изиђе и крену у брда. Велике наде није имао.

Тројица људи су били на непознатој планети, а један је био опасан лудак. Док је ишао напред, гледао је збуњено око себе. Околина је личила на Земљу: дрвеће, жбуње, трава, далеке планине у плавој измаглици. А за време слетања Малкинс и он су имали јасан утисак да долазе у пуст свет без вегетације и живота.

Лак поветарац му додирну образе. У ваздуху се осећао мирис цвећа. Видео је птице у дрвећу и учини му се, у почетку, да чује песму пољске шеве.

Привиђења

Ишао је целога дана али није нашао ни трага од Малкинса. Такође, није било ничега што би указивало да на планети има интелигентних живих бића. Пре но што паде тама зачу жену како га зове.

Грејсон се нагло окрену. Била је то његова мајка, много млађа него пре осам година на дан сахране. Пришла је и рекла строго:

— Били, немој да заборавиш каљаче.

Грејсон је буљио у њу очима које су трептале у неверици. Тада јој, намерно, приђе и додирну је. Ухватила га је за руку. Прсти су јој били топли, као живи. Рече:

— Иди реци оцу да је ручак спреман.

Грејсон је пусти, коракну уназад и погледа напрегнуто око себе. Њих двоје су стајали на травнатом пропланку. У даљини је светлуцала сребрна река.

Окренуо се и закорачио у сутон. Када се осврнуо, није видео никога. Али, у исто време, дечак је ишао укорак са њим. Грејсон у почетку не обрати пажњу, но ускоро крадом погледа сапутника.

Био је то он када је имао петнаест година.

Пре но што ноћ која се спуштала не одузе сваку могућност препознавања, виде и другог дечака како корача поред првог. Он, када је имао око дванаест година.

Три Била Грејсона, помисли Грејсон. Поче дивљачки да се смеје.

Потрчао је. Када се окренуо, био је сам. Јецећи од замора, успори корак и, скоро истовремено, зачу смех деце у мекој тами. Познати звуци, али, утисак га је ошамутио.

Грејсон запенуша.

— То сам ја у различитим узрастима! Одлазите! Знам да сте само привиђења.

Када се потпуно поврати и глас му спласну на храпави шапат, помисли: само привиђења? Јесам ли сигуран?

Осећао се неизрециво поништен и исцрпљен.

— Харт и ја — рече гласно — обојица смо за лудницу.

Хладна зора је стигла. Надао се да ће излазак сунца окончати ноћно лудило. Када се спора светлост расула по тлу, Грејсон погледа око себе у неверици. Био је на брегу, а под њим се ширио његов родни град Калипсо у Охају.

Гледао је не верујући очима, а тада, зато што је изгледао стваран као живот, поче да трчи према њему.

То је био Калипсо, каквог је памтио док је био дечак. Крену према својој кући. Ту је био и он. Увек би препознао тог десетогодишњег дечака. Позва момчића који га погледа, окрену се и побеже у кућу.

Грејсон леже у леју и покри очи. — Неко — рече у себи — нешто, извлачи сећања из мозга и ја их видим.

Чинило му се да, ако жели да остане нормалан и жив, мора да се држи те мисли.

Џон Харт

Било је то шестог дана од Грејсоновог одласка. Џон Харт се по-

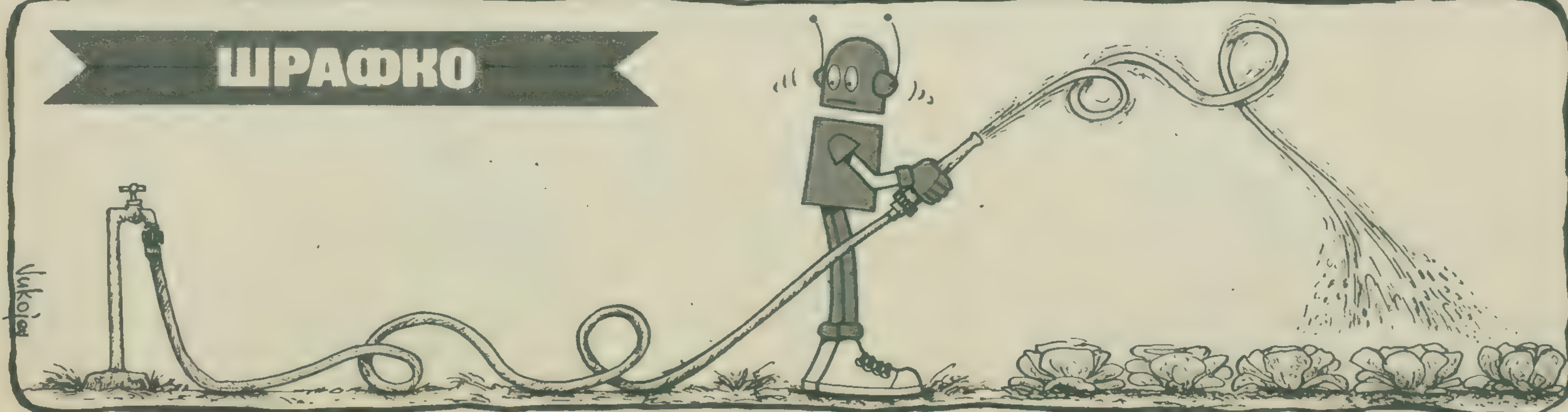

...ЗЕРВИ

мери у капсули за спасавање и отвори очи.

— Гладан — рече не обраћајући се никоме.

Чекао је, не знајући шта, па седе. Сиђе са постеље и дође до оставе. Када је јео, приђе закључаним вратима и загледа се у земаљоки видик пред собом. Некако се, без разлога, боље осећао.

Нагло искочи на тле и пође према највишем брегу. Тама се брзо спуштала, али није се враћао.

Ускоро брод за њим нестаде у тами.

Прво је говорио са девојком из своје младости. Дошла је из тмине; дуго су разговарали. На крају, одлучише да се венчају.

Свечаност је била увеличана присуством министра који се довезао колима. Обе породице су биле на окупу у дивној кући у предграђу Питсбурга.

Млади пар је отишао у Њујорк и на Нијагарине водопаде на брачно путовање. После су отишли аеротаксијем за Калифорнију и ту се настанили. Појавило се, изненада, троје деце. Имали су огроман ранч и милион грла стоке са гоничима обученим као филмске звезде.

Сусрет

За Грејсона је цивилизација, која је бујала око њега, на ономе што је раније била пуста, безваздушна планета, личила на кошмар.

Надживео је шест генерација једне породице коју је упознао. А онда, док је прелазио Бродвеј, у Њујорку, слабост, ход и понашање човека који му је долазио у сусрет, натера га да стане.

— Хенри! — викну. — Хенри Малкинс!

— Па, тако је, Биле Грејсоне.

Руковали су се у тишини после препознавања. Малкинс први проговори.

— Има један ресторан иза ћошка.

Док су пили друго пиће, поменуше Џона Харта.

— Нека животна снага, лутајући, искористила је његов ум — рече Грејсон коначно. — Очигледно, није свесна себе. Покушала је и мене да искористи.

Погледао је Малкинса упитно. И други човек климну.

— И мене — рече.

— Претпостављам да смо се жестоко опирали.

Малкинс обриса зној са чела.

— Биле — рече. — Ово све личи на сан. Женим се и разводим сваких четрдесет година. Оженио сам се, чинило ми се, девојком од двадесет година. Кроз тридесет година изгледала је као да има пет стотина година.

— Мислиш ли да је све то плод наше маште?

— Не, не то. Мислим да ова цивилизација постоји, ма какво то постојање било.

Малкинс застења.

— Не говоримо о томе. Осећао бих се као на ивици амбиса. Када бисмо само могли, некако, да се ослободимо Харта.

Грејсон се насмеја.

— Значи још ниси открио?

— На шта мислиш?

— Имаш ли какво оружје код себе?

Малкинс тихо извуче зрачни емитор. Грејсон га узе и упери у своју слепоочницу. Притисну окидач. Малкинс помамно покуша да га спречи, али било је сувише касно.

Танани бели зрак погоди Грејсонову главу. Направио је округлу и црну, гараву рупу на древнарији на супротној страни. Хладно, неповређени Грејсон упери троугласти отвор у саговорника.

— Хоћеш ли и ти да пробаш? — упитао је весело.

Човек задрхта и зграби оружје.

— Дај ми то — рече.

Када се смирио, упита:

— Приметио сам да не старим. Шта да радимо, Биле?

— Мислим да смо задржани у резерви — рече Грејсон.

Устао је и пружио руку.

— Па, Хенри, драго ми је што сам те видео. Могли бисмо да се састајемо овде сваке године и упоређујемо запажања.

— Али...

Грејсон се круто насмеши.

— Не дај се, пријатељу. Зар не схваташ? Ово је највећа ствар универзума. Живећемо вечно. Ми смо резерва, уколико се нешто лоше догоди.

— Али, шта је то? Ко то чини?

— Питај ме кроз милион година. Можда ћу наћи одговор.

Окренуо се и изишао из ресторана. Није се ни осврнуо

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Најснажније утврђење је разум, јер се он не може ни отплавити нити, пак, издати.
(Антистен)

укрштене речи

ПОЗНАТИ КОСМОНАУТИ:

1. Први Американац који је облетео Земљу (20. 2. 1962.), на летелици „Френдшип 7"; 2. Први човек који је ступио на тле Месеца, 21. 7. 1969. са „Аполом 11"; 3. Совјетски космонаут, командовао „Васходом 2" из којег је, са космонаутом Леоновим, први пут изишао у космички простор; 4. Први човек који је полетео у свемир, 12. 4. 1961. на „Вастоку 1".

АУТОР: ВЕ-МАК	УНУТРАШЊИ ОРГАН, ЈЕТРА	СВИТАК	2	ГОБИ ТИТО	ВУЛКАНСКА МАСА	БАКРОРЕЗАЧ (СТР.)		ОМАЛЕН	3
1								ФОСФОР / 4	
ПОДРАЖАВАЊЕ									
ПОГОДАК У ФУДБАЛУ				ВУЛКАН У ИТАЛИЈИ					
ГРЧКО СЛОВО				ВРСТА ПАПАГАЈА (МН.) / ЦИЉЕВИ					
„РАДИЈУС"		РОБЕРТ МИЧАМ / ВРСТА ГУШТЕРА			ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ ФРАНКО	ГРАД НА СЕВЕРУ СР НЕМАЧКЕ			
ПРОМЕНА, ЗАМЕНА							Ј. Б. / ВРСТА АМЕРИЧ. МАЈМУНА		
ПУТЕВИ, ДРУМОВИ						БИВША ТУРСКА ТИТУЛА (МН.)			
						ШАХИСТ МИХАИЛ / ВРСТА ТКАНИНЕ			
ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ	ЗНАК ЕРБИЈУМА / НОЋНА ПТИЦА			ГРЧ.СЛОВО / ЈАПАНСКИ СТОНОТЕНИСЕР					
ЗАЧИН ЈЕЛУ					ЛАНЕНО УЉЕ / СТОЛЕЋЕ				
ОБНАВЉАЊЕ							ЗНАК РЕНИЈУМА		
НЕМАЧКИ КОМПОЗИТОР РИХАРД							ИМЕ МОНТАНА		
А. Ћ.			ВЕЛИКО МОРЕ						„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: МУСОГОРСКИ, анималист, Романи, Ер, ксенон, Ни, контура, ој, торта, ему, А, „Аино", Ам; јул, Ивон, Ач, аблатив, ев, раније, венац, сат, изум, ПА, а, ћа, сликар.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбуњов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

МАЛА ГЛАВА

Да ли можеш рећи шта значи реч микроцефал?

Живојин Петровић,
Вршац

Реч микроцефал је грчка и значи „мала глава“. Тако се у медицини означава људско биће чија је глава мања него што је нормално. Тако се зове и једна биљка чији су цветови ситни, стегнутих латица.

ЧОКОЛАДА ИЗ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ

Много волим чоколаду, па ме занима одакле потиче ова посластица?

Мирјана Ђурић
Титово Ужице

Реч „чоколада“ потиче од ацтешке речи „чоколатл“ и у Европу су је у 16. веку пренели шпански освајачи. Основне сировине од које

се израђује ова посластица су какао, шећер и млеко. Модерна прехрамбена индустрија додаје чоколади и многе друге састојке. Чоколада је врло хранљива: један килограм има 6.100 калорија!

КАВАСАКИ, СУЗУКИ И ОСТАЛО

Многи наши читаоци интересују се где могу да купе мотоцикле јапанске производње: „сузуки“, „јамаха“, „кавасаки“. Одговор је: у нашој земљи — нигде, јер се не увозе.

ФАРОВИ У ОЧИМА

Можеш ли да ми одговориш зашто мачкама ноћу светле очи?

Светлана Матејић,
Борча

У очима мачака, на унутрашњем делу мрежњаче, налази се танак слој који се назива tapetum lucidum. Веома је гладак, па лако скупља и одбија светлост која кроз зеницу улази у око, односно рефлектује је попут огледала помоћу којих могу да се „хватају“ сунчеви зраци. Захваљујући тапетуму, ове животиње су у стању да виде и по мраку, то јест у њиховим очима скупљају се, а потом појачавају и најмање количине светлости.

МНОГО МИ СЕ СВИЂАЈУ

Много ми се допадају глумци Воја Брајовић, Драган Николић и други који поново играју у серији „Отписани“ па бих желела да им пишем. Зато вас молим да објавите њихову адресу.

Олгица из Београда

Оваквих писама добили смо на десетине. Ко жели да им пише може да се обрати на адресу Радио-телевизије Београд, Таковска број 10.

КЊИГЕ О СКИЈАЊУ

Желио бих да купим књиге о скијању, али не знам где могу да их нађем.

Фахрудин Кајевић,
Бањалука

Обрати се на адресу: „Спортска књига“, Београд, Македонска 19, тел. 323-957. То је продавница која држи литературу везану за спорт и рекреацију уопште.

ПРОБЛЕМ ИЗУМИТЕЉА

Хтео бих неком да понудим изум, али не знам коме да се обратим.

З. П.
Београд

Изум се региструје у Савезном заводу за патенте у Београду. Завод се налази у Улици Узун Мирковој 1, тел. 637-787 и ради сваког дана, осим суботе и недеље, од 7 до 15 часова. А како се изум региструје, то објашњава формулар који ће изумитељ добити у писарници те установе.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Да бих попунио комплет Екс-алманаха желио бих да ми неко поклони или прода, бројеве: 5, 7, 10, 20, 30, 40, 50, 51, 53, 55, 57, 58, 60, 61, 64, 69, 71, 72, 73, 77, 79, 80, 82, 83, 84, 87, и 88. **Зоран Томљеновић, 44000 Сисак, Аугуста Цесарецa 11**

• • •

Желео бих да размењујем маркице са младим филателистима. **Марко Барић, 26232 Старчево, Петра Д. 7**

• • •

Имам око 40 Забавника и 46 значака које бих поклонио онима који ми се јаве разгледницом свог места. **Зденко Бабић, 54400 Ђаково, Весингерова 5**

Желео бих да ми неко поклони, или прода, старе бројеве Стрипотеке (пре 1974. године). У замену бих дао мајице са ликом Бруса Лија. **Ненад Ерић, 32000 Чачак, Ломина 55**

• • •

Потребни су ми бројеви Забавника 1342, 1324, 1321, 1301, 1259. Заузврат дајем „Лунов“ магнус стрип. **Милан Илић, 11000 Београд, Страхињића бана 17**

• • •

Ко ми пошаље разгледницу свога места добиће разгледницу Врања. **Миодраг Антић, 18500 Врање, Ла Мартинова 7**

• • •

Дајем значке, разгледнице, салвете и старе новчиће за маркице. **Драган Крезић, 11090 Београд, Вукосављева 82/31**

Walt Disney
МИКИ

КАД УЂЕМО У ГЛАВ-
НУ УЛИЦУ ТИ
УСПОРИ, МИ-
КИ...

...ДА БИХ МОГЛА
ДА РАЗГЛЕДАМ
ИЗЛОГЕ...

...НЕ ИЗЛАЗЕ-
ЋИ ИЗ КО-
ЛА!

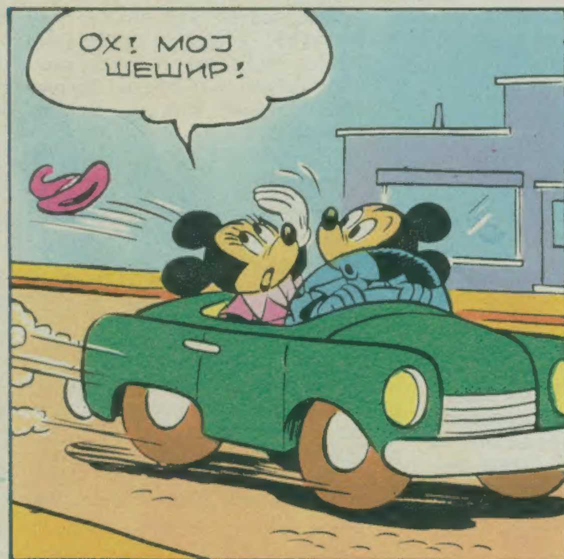
ОХ! МОЈ
ШЕШИР!

УХВАТИЋУ
ГА!

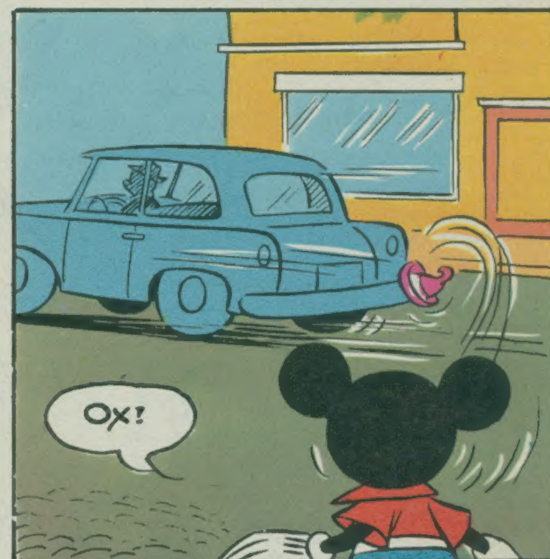
ОХ!

ЗАКАЧИО
СЕ ЗА
БРАНИК!
ХЕЈ!
СТАНИ!

ХУ! НАЈЗАД
ЈЕ СПАО!

ОХ! САД ИМАМ
ЧИТАВ КИЛОМЕ-
ТАР НАЗАД
ДО КОЛА!

МОЖЕШ
ДА ГА БАЦИШ,
МИКИ...

...СРЕЋОМ, ПАРКИРАО
СИ БАШ ИСПРЕД МО-
ДИСКИЊЕ!
СВИЂА ТИ
СЕ?